

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Jiří Janáč (diplomant)

PRÁVNÍ ÚPRAVA OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Marie Zahradníčková, CSc.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 22. dubna 2014

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze dne 22. dubna 2014

Jiří Janáč

Poděkování:

Děkuji tímto JUDr. Marii Zahradníčkové, CSc., vedoucí diplomové práce, za její odborné konzultace, cenné rady a doporučení při zpracování této práce.

Dále děkuji svým kolegům působícím u Městského soudu v Praze, zvláště Mgr. Petru Matoušovskému, který mi vždy poskytl podporu nejen při zpracovávání této práce, ale i během celého studia.

Poděkování náleží i JUDr. Petru Hampelovi, místopředsedovi Krajského soudu v Ostravě pro obchodní úsek, který mi vstřícně a rychle poskytl rady, při výkladu problematických ustanovení zákona.

V neposlední řadě děkuji svým rodičům za obětavou podporu, kterou mi během celého studia poskytovali.

OBSAH

Úvod	3
1. Historie obchodního rejstříku	4
2. Veřejné rejstříky	7
2.1. Pojem a povaha veřejných rejstříků	7
2.2. Principy obchodního rejstříku	8
2.3. Rejstříkové soudy	14
2.4. Osoby a skutečnosti zapisované do veřejných rejstříků	21
3. Obchodní rejstřík	22
3.1. Obecně	22
3.2. Skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku	23
3.3. oddíl A	39
3.4. oddíl B	45
3.5. oddíl C	48
3.6. oddíl Dr	54
3.7. oddíl Pr	56
3.8. oddíl Zs	58
3.9. oddíl H	58
4. Nové typy veřejných rejstříků	61
4.1. Spolkový rejstřík	61
4.2. Rejstřík ústavů	63
5. Řízení ve věcech obchodního rejstříku	63
5.1. Zahájení rejstříkového řízení	63
5.2. Přezkum návrhu na zápis	65
5.3. Provedení zápisu do obchodního rejstříku	66
5.4. Povaha zápisů do obchodního rejstříku	67
5.5. Lhůty pro rozhodnutí o návrhu na zápis	68
5.6. Procesní předpisy upravující rejstříkové řízení	70
5.7. Zápis do obchodního rejstříku prováděný notářem	71
6. Sbíрка listin	74
6.1. Obecně	74
6.2. Jazykové verze listin	77

6.3. Následky porušení povinnosti předložit listiny.....	77
7. Obchodní věstník.....	78
8. Podřízení se zákonu o obchodních korporacích jako celku.....	80
Závěr	82
Doplnění k použitým statistikám	83
Seznam zkratk	83
Seznam použité literatury	84

Úvod

Téma této diplomové práce jsem si zvolil z důvodu teoretického a zejména praktického zájmu o problematiku veřejných rejstříků, s ohledem na moji pětiletou praxi vyššího soudního úředníka na úseku obchodního rejstříku Městského soudu v Praze. Při výkonu funkce vyššího soudního úředníka jsem v každodenním kontaktu s podnikatelskými i neziskovými subjekty, požadujícími různorodé záležitosti, s jejich právními zástupci, ale také s laickou veřejností, která z obchodního rejstříku čerpá důležité informace. Při samostatné a nezávislé rozhodovací činnosti na úseku obchodního rejstříku, kterou vykonávám, jsem neustále konfrontován s různými právními názory na jednotlivé druhy problematik, ať už z řad účastníků řízení, spolupracovníků i dalších osob, a mám za to, že v této diplomové práci mohu poskytnout rozsáhlý různorodý pohled na jednotlivé druhy právních institutů souvisejících s obchodním rejstříkem a jeho vedením, a také na téma veřejných rejstříků jako celku. Kde se v této diplomové práci hovoří o veřejném rejstříku, považuje se za něj také obchodní rejstřík, vzhledem k tématu práce. Jelikož byl pojem veřejných rejstříků nově zaveden a právní úprava jej používá, nelze se vyhnout jeho definici a použití.

V první kapitole se budu věnovat historickému vývoji obchodního rejstříku, zejména pak zásadním změnám přístupu k němu. Druhá kapitola vymezuje hlavní zásady, principy a důvody ochrany veřejných rejstříků. Třetí kapitola obsahuje hlavní část věnující se právní úpravě obchodního rejstříku. Stručně jsou rozebrány nové typy veřejných rejstříků. Pátá kapitola rozebírá rejstříkové řízení před soudem, jeho druhy, zahájení, průběh a ukončení. Část práce bude také věnována provádění zápisů do obchodního rejstříku notáři. Kapitola šestá a sedmá jsou věnovány sbírce listin, která je součástí veřejných rejstříků, a pozornost zaměřím také na obchodní věstník, jakožto nezbytný nástroj souvisejícímu s obchodním rejstříkem. Poslední kapitola se věnuje problematice podřízení se obchodních korporací zákonu č. 90/2012 Sb. V celé práci budou zdůrazněny zásadní změny v oblasti obchodního rejstříku, v souvislosti s přijetím nového Občanského zákoníku. Nastíněny budou také možné problémové a nejasné situace v souvislostech, které jsou aktuálně řešeny.

Diplomová práce je zpracována k právnímu stavu účinnému ke dni 1. dubna 2014.

1. Historie obchodního rejstříku

Novodobý obchodní rejstřík, jak jej známe dnes, byl zřízen zákonem č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník. Jeho právní úprava však nebyla vytvořena z čistého stolu, ale v některých směrech byl inspirován instituty a řešeními použitými již v první polovině minulého století.

V roce 1807 vznikl Napoleonský obchodní zákoník, účinný od 1.1.1808, který již obsahoval mnohem propracovanější právní úpravu rejstříku sloužícího k evidenci podnikatelských subjektů (ještě mnohem podrobněji propracovanou zákonem z roku 1833) a také velmi se přibližující tomu, jak vnímáme obchodní rejstřík v současné době. Francouzský obchodní rejstřík byl vytvořen za účelem informovanosti veřejnosti. Kdokoli z něj mohl získat informace, za patřičný poplatek.¹

V Rakousku byly v té době již vedeny evidence významné pro bezpečnost obchodu, ale zakotvené pouze v různých řádech, jako byl např. směnečný řád vydaný v roce 1717 upravující postup pro protokolární zápisy plných mocí společností podepsaných všemi společníky, nebo císařský dekret z roku 1725, který zavedl povinnost registrace obchodníků a jimi udělených plných mocí, anebo směnečný patent z roku 1736, který již zavedl jednotné rejstříkové právo.²

Vývoj rejstříkového práva dále pokračoval v předlitavském Všeobecném obchodním zákoníku pod č. 1/1863 ř. z., s účinností od 1. července 1863. Zrušil téměř všechny řády týkající se evidence obchodníků. Obsahoval poměrně podrobnou úpravu obchodního rejstříku. Na našem území byla právní úprava Rakouska převzata zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n. a Všeobecný obchodní zákoník platil až do 1.1.1951, kdy nabytí účinnosti zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který právní úpravu obchodního rejstříku nahradil. Obchodní rejstřík pro toto období charakterizoval Prof. Dr. Arnošt Malovský-Wenig, že jde o „veřejné knihy, do kterých se zapisují důležité skutečnosti

¹ MESTRE, Jacques. *Francouzské obchodní právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2002, 59 s. ISBN 8086199584

² POSPÍŠILOVÁ, Alena. K vývoji právní úpravy obchodního rejstříku. *Aplikované právo: vědecký časopis*, roč. 2006, č. 1, s. 70

právnícké, týkající se kupců a obchodních společností, za tím účelem, aby byly učiněny veřejně známými a aby byly vedeny v patnosti.“³

Mezníkem ve vývoji práva obchodního rejstříku byla doba po únoru 1948. Z hlediska obchodního rejstříku se jednalo o dobu jeho úpadku. Obchodní rejstřík byl přejmenován na podnikový rejstřík a byl upraven zákonem č. 100/1950 Sb., o podnikovém rejstříku, s účinností od 24. 8. 1950, nařízením Ministerstva spravedlnosti č. 124/1950 Sb. a občanským zákoníkem č. 141/1951 Sb., který mimo jiné v § 568 odst. 2 zrušil Všeobecný obchodní zákoník z roku 1863. Nadále byly zvýhodňovány právnícké osoby socialistické, zejména dobrovolnické organizace vytvářené lidem, národní a komunální podniky. Požívaly zvláštní ochrany (§21 zákona č. 141/1951 Sb.). Ustanovení § 563 zákona č. 141/1951 Sb. stanovilo, že společnosti zřízené podle dřívějšího obchodního práva, pokud o nich nebylo ustanoveno jinými předpisy, a společnosti podle obecného zákoníku občanského zanikají dnem 1.1.1951. Zůstala zachována prozatím ještě veřejnost podnikového rejstříku (§ 4 zákona č. 100/1950 Sb.). Okruh osob, do něj zapisovaných se změnil. Zapisovaly se sem národní podniky, státní podniky, komunální podniky, lidová družstva a akciové společnosti.

Novou právní úpravu podnikového rejstříku přinesly ustanovení § 107 až 112b zákona č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, s účinností ode dne 1.7.1964, a prováděcí vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 72/1970 Sb.. Ustanovení § 110 stanovilo, že do podnikového rejstříku mohl nahlížet pouze ten, kdo osvědčil právní zájem. Význam takového rejstříku tak zcela nepochybně poklesl. Právní úpravu podnikového rejstříku v hospodářském zákoníku doplnil a modifikoval zákon č. 72/1970 Sb., o některých opatřeních týkajících se podnikového rejstříku.⁴

Změna politického systému po roce 1989 znamenala i zahájení procesu budování obchodního práva, jehož tradice byla přerušena po dobu více než čtyřiceti let. Obnova právního řádu poté, co na území dnešní České republiky byl změněn politický systém, znamenala velké úsilí připravit alespoň základní podmínky pro rozvíjející se podnikání

³ MALOVSKÝ-WENIG, Arnošt. *Příručka obchodního práva*. 1. vyd. Praha: Československý Kompas, 1947, XVI, 65 s.

⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Vyd. 1. Praha: ASPI Publishing, 2005, 12 s. ISBN 8073571153.

za podmínek běžných v zemích s rozvinutým tržním hospodářstvím, a to ve velmi krátké době.⁵

Obchodní zákoník č. 513/1991 Sb., s účinností od 1.1.1992, se vrátil zpět k pojmu obchodní rejstřík, jehož součástí je i sbírka listin. Byly opětovně zavedeny plně principy publicity, formální i materiální.

V právu Evropské unie se otázka obchodního rejstříku objevila v souvislosti s harmonizací práva obchodních společností. Nástrojem sjednocení se stala hned první směrnice o obchodních společnostech č. 68/151/EU, jejímž předmětem byly publikační povinnosti osobních společností a společností s ručením omezeným. Následné změny v první směrnici, jež nutí státy k elektronizaci rejstříků, u nás vyvolaly novelu obchodního zákoníku z roku 2005.

Velká novela obchodního zákoníku a občanského soudního řádu č. 216/2005 Sb., s účinností od 1.7.2005, přinesla změnu procesní úpravy řízení ve věcech obchodního rejstříku, kdy řízení je nově ovládáno registračním principem, byly zavedeny formuláře pro podávání návrhů na zápisy do obchodního rejstříku a byly zavedeny zákonné lhůty pro vyřízení návrhu rejstříkovým soudem, jejichž nedodržení způsobuje následek tzv. „fikce zápisu“ (podrobněji rozvedeno v kapitole 6. Řízení ve věcech obchodního rejstříku). Do té doby byl návrh na zápis podáván volnou formou, lhůta pro rozhodnutí rejstříkového soudu byla sice stanovena, avšak s jejím nedodržením nebyl spojen následek fikce zápisu. Rejstříkový soud navíc přezkoumával, zda jsou pro zápis splněny předpoklady pro zápis vyžadované právními předpisy – tzv. věcný přezkum (§ 200d odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění do 30.6.2005).⁶ Dochází také postupně k digitalizaci sbírky listin do elektronické podoby.

Od 1.1.2014 je obchodní rejstřík zařazen jako jeden z druhů veřejných rejstříků a nově je upraven zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Změny oproti předchozí právní úpravě a právní úprava nová je předmětem následujících částí této práce.

⁵ POSPÍŠILOVÁ, Alena. K vývoji právní úpravy obchodního rejstříku. Aplikované právo: vědecký časopis, roč. 2006, č. 1, s. 71

⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 216/2005 Sb., změna obchodního zákoníku, obecná část. Poslanecká sněmovna Parlamentu, rok 2004, tisk 566/0. ASPI LIT25629CZ

2. Veřejné rejstříky

2.1. Pojem a povaha veřejných rejstříků

Institut veřejných rejstříků je v právním prostředí vytvořen zejména z důvodů existence subjektů, které nazýváme právnické osoby. Právnické osoby je nezbytné určitým způsobem registrovat, neboť se jedná o uměle vytvořené osoby, a měl by existovat prostředek sloužící k získání základních informací o takové osobě. Ve veřejných rejstřících se za určitých okolností evidují i osoby fyzické, avšak v těchto případech se jedná o jiný důvod takové evidence, než u osob právnických. U fyzických osob jde především o evidenci jejich podnikatelských aktivit, zatímco u osob právnických je samotná registrace ve veřejném rejstříku podstatou pro její existenci.

Veřejné rejstříky jsou proto zcela nezbytným institutem pro fungování hospodářství, jistoty a bezpečnosti tržního a podnikatelského prostředí, transparentnosti a také ochraně veřejnosti. Veřejné rejstříky v různých podobách existují téměř ve všech státech světa, které zaručují alespoň minimální právní standardy. Poskytují veřejnosti pokud možno co nejpravdivější informace o osobách v nich zapsaných. Nalezneme v nich zejména občanskoprávní a obchodněprávní informace o zapsaných osobách, ať už jde o statusové informace, tj. informace o samotné podstatě právnických osob, jejich vzniku, formě a způsobu řízení, tak informace o jejich majetkové a ekonomické situaci a vzájemném propojení osob.

Pravdivost a úplnost informací ve veřejných rejstřících je zajišťována donucujícími prostředky rejstříkového soudu vůči zapsaným osobám. Zapsaná osoba má primárně povinnost podat návrh na zápis změn bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti. Pokud tuto povinnost nesplní, je dána možnost osobám, které osvědčí právní zájem, podat takový návrh na zápis změn. Soud také může v případě dosažení shody mezi zápisem v rejstříku a skutečným stavem zahájit řízení o změně zápisu bez návrhu. Pokud zapsaná osoba s rejstříkovým soudem nespolupracuje, může jí být uložena pořádková pokuta, případně rozhodnuto o zrušení této osoby. Totéž platí o povinnosti osoby zakládat sbírku listin. Celá tato problematika vede k ochraně veřejnosti a také k ochraně členů korporací. Předchází se tím zejména soukromoprávním sporům, neboť sám rejstříkový soud dbá o pravdivost, aktuálnost a úplnost údajů zapsaných ve veřejných rejstřících.

Pojem veřejných rejstříků je v současné právní úpravě České republiky obsažen obecně v ustanoveních § 120 a § 121 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a ve speciálním zákoně č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Veřejným rejstříkem se obecně rozumí takový rejstřík, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje o právnických a fyzických osobách. Tuto velmi obecnou zákonnou definici je však nutné vykládat v širším kontextu principů a zásad veřejných rejstříků upravených v Občanském zákoníku a Zákonu o veřejných rejstřících. Zápis osob a údajů do veřejného rejstříku je výsledkem soudního rozhodnutí, a je pro něj nezbytné splnit řadu zákonných podmínek a požadavků.

Veřejné rejstříky, včetně všech navazujících evidencí, jsou vedeny výlučně prostředky výpočetní techniky s využitím aplikačního programového vybavení aplikace informačního systému veřejných rejstříků s podporou základních registrů ISVR (§ 201/2 VKŘ). Jsou tak vedeny v elektronické podobě a jsou informačním systémem veřejné správy. Přístup do internetové aplikace veřejných rejstříků je umožněn na webových stránkách ministerstva spravedlnosti. Zde je možné každému pořídit si elektronicky ověřený výpis a nahlédnout do sbírky listin zapsané osoby.

Veřejný rejstřík musí být ze své podstaty přístupný každému, jinak by nemohl plnit své funkce popsané dále. Do veřejných rejstříků může každý nejen nahlížet, ale i pořizovat si z nich výpisy, opisy nebo kopie.

2.2. Principy obchodního rejstříku

2.2.1. Historie principu publicity

Význam obchodního rejstříku, sloužícího rychlému a bezpečnému obchodnímu styku je historicky spjat s principem publicity. Publicita je zcela nezbytnou vlastností obchodního rejstříku. Velmi srozumitelně se k principu publicity jako základu obchodního rejstříku v jednom ze svých děl vyjadřuje I. Pelikánová: *„publicita je součástí výkonu obchodnické profese. Kdo se rozhodne podnikat, musí akceptovat všechny požadavky s tímto výkonem spojené. Svobodné tržní hospodářství může dobře*

fungovat jenom v prostředí právního státu a součástí tohoto prostředí je i zabezpečení dostatečné transparentnosti podnikatelských subjektů.“⁷

Vlastnost publicity obchodní rejstřík provází v jeho novodobé historii od počátku. Např. dle čl. 42 Code de commerce v jeho původním znění musel být výtah ze společenské smlouvy veřejné obchodní nebo komanditní společnosti odevzdán do patnácti dnů od podpisu tajemníkovi obchodního soudu, aby jej zapsal do rejstříku a na dobu 3 měsíců vyvěsil v jednacím síni. Tyto formalities musely být podle odstavce třetího dodrženy pod sankcí neplatnosti ve vztahu ke společníkům, ale jejich nesplnění nemohlo být společníky namítáno vůči třetím osobám. Již zde můžeme nalézt jednu z prvních formulací principu publicity.

Zcela odlišný vývoj dostal princip publicity, stejně jako samotné právo obchodního rejstříku, po přijetí zákona č. 109/1964 Sb., Hospodářský zákoník, podle něhož mohl do rejstříku nahlížet jenom ten, kdo osvědčil právní zájem. Navrácení principu publicity přineslo až doplnění hospodářského zákoníku novelou č. 98/1988 Sb., kdy opět mohl do podnikového rejstříku nahlížet každý.

Současné veřejné rejstříky jsou postaveny na zásadách formální a materiální publicity.

2.2.2. Princip formální publicity

Veřejný rejstřík musí být ze zákona, ale také ze své podstaty, každému přístupný. Nahlédnutí kohokoli do veřejného rejstříku nelze vázat na žádné podmínky či oprávnění. Každý do něj může nejen nahlížet, ale i pořizovat si z něj výpisy, opisy nebo kopie. Rejstříkový soud je povinen uveřejnit údaje o zapsané osobě a listin uložené ve sbírce listin způsobem umožňujícím dálkový přístup. Dálkový přístup k údajům ve veřejném rejstříku je zajištěn prostřednictvím internetového portálu Ministerstva spravedlnosti.

Výpis z veřejného rejstříku je svou povahou deklaratorní listina, která objektivním způsobem dokumentuje právní jednání týkající se zapsané osoby. Výpisy rozlišujeme na platné a úplné. V úplném výpise jsou obsaženy všechny informace, které byly zapsány

⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI Publishing, 2005, 430 s. ISBN 8073570629.).

ve veřejném rejstříku po dobu existence zapsané osoby. Výpis platných obsahuje souhrn informací o zapsané osobě k aktuálnímu datu.

Opis a kopie z veřejného rejstříku souvisí se sbírkou listin, která je součástí veřejného rejstříku (§ 2 odst. 1 ZVR). Opis listiny uložené ve Sbírce listin se činí z její elektronické podoby, a to jako ověřený opis s označením rejstříkové vložky, ze které je pořízen a připojením malého kulatého razítka soudu. Takovýto opis však nemá platnost úředně ověřené kopie listiny. Jeho hodnota je pouze informativní. Na obdobném postupu je založeno vydávání kopie listiny ze sbírky listin, a to v případě, kdy listina není uložena ve Sbírce listin v elektronické formě, a je tak pořizována z listinné podoby.

Toto zákonné ustanovení je zcela v souladu s článkem 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/101/ES, která stanoví, že na žádost musí být možné získat úplnou nebo částečnou kopii každé listiny nebo každého údaje, které jsou uvedeny v článku 2. Žádosti mohou být do rejstříku předávány v papírové nebo elektronické formě podle volby žadatele. Článek 2 obsahuje výčet údajů, týkajících se společnosti, u nichž je stát povinen zajistit jejich zveřejnění. Této povinnosti odpovídá ustanovení § 66 zákona o veřejných rejstřících.

Nahlížení do veřejného rejstříku se vztahuje pouze na samotný rejstřík a sbírku listin. Naproti tomu rejstříkový spis vedený rejstříkovým soudem je přístupný k nahlížení pouze pro účastníky řízení, případně jejich zástupce, a dále pro osoby, kterým to povolí předseda senátu na základě žádosti. Blíže k tomuto tématu v podkapitole 2.3.4., o nahlížení do rejstříkového spisu. Rejstříkový spis tak nepožívá účinků principu publicity.

2.2.3. Princip materiální publicity

Princip materiální publicity je neoddělitelně spjat s funkcí veřejných rejstříků a spočívá na principu dobré víry osob. Má dvě stránky – negativní a pozitivní.

Negativní stránka principu materiální publicity je vyjádřena v § 121 o.z. a § 8 ZVR a spočívá ve skutečnosti, kde proti osobě, která právně jedná důvěřujíc údajem zapsanému do veřejného rejstříku, nemá ten, jehož se zápis týká, právo namítnout, že zápis neodpovídá skutečnosti.

Příklad: Dne 1.3.2014 se konala valná hromada společnosti na které byl s okamžitou účinností odvolán její dosavadní jednatel a byl jmenován nový jednatel. Oba jednatele byli na valné hromadě přítomni. Návrh na zápis výmazu jednatele do obchodního rejstříku byl podán dne 10.3.2014 a soud provedl zápis bez vydání rozhodnutí dne 15.3.2014, stejným dnem se považuje za zveřejněný (viz kapitola o obchodním věstníku). Odvolaný jednatel však dne 5.3.2014 uzavřel za společnost s panem X smlouvu na dodání zboží. Společnost se nemůže domáhat neplatnosti smlouvy, z důvodu jednání neoprávněnou osobou, a z této smlouvy bude zavázána, přesto že za ni jednal odvolaný jednatel. Pan X právně jednal důvěřujíc zápisu v obchodním rejstříku. Případná odpovědnost jednatele za škodu za takové jednání nemá na platnost uzavřené smlouvy vliv.

Pozitivní stránka principu materiální publicity záleží v tom, že údaje a obsah listin, jejichž zveřejnění zákon ukládá, jsou účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění, ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osobě byly takové údaje nebo obsah listin známy dříve. Těchto údajů a obsahu listin se však zapsaná osoba nemůže dovolávat u jednání uskutečněných do šestnáctého dne po zveřejnění, jestliže třetí osoba prokáže, že o nich nemohla vědět. (§ 8 odst. 2 ZVR).

Příklad k první větě: Dne 1.3.2014 se konala valná hromada společnosti na které byl s okamžitou účinností odvolán její jednatel. Tento jednatel byl na valné hromadě přítomen a o svém odvolání věděl. Návrh na zápis výmazu jednatele do obchodního rejstříku byl podán dne 10.3.2014 a soud provedl zápis bez vydání rozhodnutí dne 15.3.2014, stejným dnem se považuje za zveřejněný (viz kapitola 10. o obchodním věstníku). Odvolaný jednatel dne 5.3.2014 uzavřel za společnost nevýhodnou smlouvu. Smlouva bude sice s ohledem na princip publicity a ochranu třetích osob platná, avšak společnost může vůči jednatele namítat toto právní jednání a požadovat po něm náhradu škody, protože jednatel věděl, že byl odvolán, chyběla mu tak při uzavírání smlouvy dobrá víra.

Příklad k druhé větě: Jiný případ by nastal, pokud byl jednatel valnou hromadou odvolán a této valné hromady se neúčastnil (například pro porušení péče řádného hospodáře a na jednání valné hromady přes řádnou výzvu nebyl přítomen), o svém odvolání by tak nevěděl. Jednatel tak až do 30.3.2014 pokud by uzavřel jakoukoli

smlouvu a prokázal (důkazní břemeno leží na něm), že o svém odvolání nevěděl, nemůže společnost vůči němu takové právní jednání namítat. Po uplynutí patnáctidenní lhůty, však již toto nemůže namítat ani odvolaný jednatel, který o svém odvolání nevěděl (§ 121 odst. 2 o.z.).

Byl-li údaj zapsaný ve veřejném rejstříku zveřejněn, nemůže se nikdo po uplynutí patnácti dnů od zveřejnění dovolat, že o zveřejněném údaji nemohl vědět. (§ 121 odst. 2 o.z.)

Příklad: Dne 1.3.2014 valná hromada společnosti rozhodla o změně názvu společnosti (jedná se o zápis s konstitutivními účinky). Návrh na zápis nového názvu byl podán soudu dne 10.3.2014 a soud provedl zápis bez vydání rozhodnutí dne 15.3.2014, stejným dnem se považuje za zveřejněný (viz kapitola 10. o obchodním věstníku). Od 31.3.2014 (po uplynutí 15 dnů) se již nemůže nikdo dovolávat že o změně názvu nemohl vědět. Případné plnění dluhu na účet původního názvu společnosti od 31.3.2014, může společnost namítat jako plnění na účet jiného.

Neodpovídá-li zveřejněný údaj zapsanému údaji, nemůže se ten, jehož se údaj týká, vůči jiné osobě dovolat zveřejněného údaje; prokáže-li však, že jí byl zapsaný údaj znám, může proti ní namítnout, že zveřejněný údaj zapsanému neodpovídá.

Nabízí se zde otázka rozdílu údaje zapsaného a údaje zveřejněného a jejich případný rozpor. Jestliže však § 2 odst. 2 ZVR stanoví, že rejstříkový soud zveřejní zápis do veřejného rejstříku, jeho změnu nebo výmaz, jakož i uložení listin do sbírky listin, mohla by zde nastat určitá doba od zápisu údaje do veřejného rejstříku nebo uložení listiny do sbírky listin, do doby, než bude tato skutečnost zveřejněna v Obchodním věstníku. Teoreticky by však tato prodleva nastat neměla, protože je nově zaveden princip upravený v § 13 Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., podle kterého vyžaduje-li zákon zveřejnění zápisu do veřejného rejstříku, nebo uložení listiny ve sbírce listin ve věstníku, považuje se za zveřejnění ve věstníku uveřejnění zápisu, nebo uložení listiny ve sbírce listin způsobem umožňujícím dálkový přístup podle zákona o veřejných rejstřících. To znamená, že okamžik zápisu údaje do veřejného rejstříku, případně uložení listiny do sbírky listin, nahrazuje, pokud jde o účinky, zveřejnění v Obchodním věstníku.

Existuje však jedna situace, kdy by údaj zapsaný neodpovídal údaji zveřejněnému. Je tím zápis do veřejného rejstříku na základě usnesení soudu po jeho nabytí právní moci. V ideálním případě by usnesení, které nabylo právní moci, mělo být do veřejného rejstříku zaneseno v den jeho právní moci. Prakticky však k vyznačování právní moci na usneseních rejstříkového soudu dochází s mírnou prodlevou, zpravidla v řádu několika dnů. K vyznačení právní moci, a tedy i zápisu do veřejného rejstříku, pak dojde zpětně. Jako datum zápisu je u zapsané skutečnosti uveden den právní moci usnesení o provedeném zápisu, nikoli den skutečného uveřejnění údaje ve veřejném rejstříku. Proto zde může existovat určitá doba, po kterou byl údaj zapsaný v rejstříku zpětně ke dni právní moci změněn, a přesně v tomto okamžiku se nemůže zapsaná osoba dovolávat toho, že údaj zveřejněný neodpovídal údaji zapsanému.

Příklad: Dne 1.4.2014 bylo vydáno usnesení o povolení zápisu jednatele do obchodního rejstříku. Dne 17.4.2014 nabylo toto usnesení právní moci. Rejstříkový soud vyznačil právní moc na usnesení dne 20.4.2014, provedl uložení usnesení do aplikace veřejných rejstříků, tím byl údaj ve veřejném rejstříku uveřejněn a zároveň zveřejněn. Jako den zápisu jednatele bude uvedeno datum právní moci 17.4.2014. Údaj zapsaný zpětně ke dni 17.4., tak v období od 18.4. do 19.4. neodpovídal údaji zveřejněnému, kdy po tyto dva dny jednatel ve veřejném rejstříku zapsán nebyl.

2.2.4. Účinky zveřejnění zápisu nebo usnesení o zamítnutí zápisu člena orgánu právnické osoby

Od okamžiku provedení zápisu osoby, která je členem statutárního orgánu zapsané osoby, typicky jednatele společnosti s ručením omezeným nebo člena představenstva akciové společnosti, se nikdo nemůže dovolávat vůči třetím osobám toho, že při volbě takové osoby došlo k porušení zákona nebo zakladatelského právního jednání. Ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osoba o takovém porušení věděla. Zápis statutárního orgánu rejstříkovým soudem do obchodního rejstříku, tak požívá zvýšené právní ochrany. Jedná se o posílení principu materiální publicity. Rejstříkový soud musí při rozhodování o návrhu na zápis přezkoumat soulad volby nebo jmenování s právními předpisy a zakladatelským právním jednáním. I kdyby tuto svou činnost rejstříkový soud nevykonával řádně, a provedl zápis, má se za to, že volba statutárního orgánu

proběhla platně. Tímto není dotčeno právo domáhat se neplatnosti rozhodnutí nejvyššího orgánu zapsané osoby, podle zvláštního právního předpisu.

Podobný účinek, ač opačný, má rozhodnutí rejstříkového soudu o zamítnutí návrhu na zápis osoby statutárního orgánu. Pokud rejstříkový soud dospěje k závěru, že při volbě nebo jmenování byly porušeny právní předpisy nebo zakladatelské právní jednání, je povinen návrh zamítnout. Právní mocí usnesení o zamítnutí návrhu, se na volbu nebo jmenování hledí jako by se nestala. Zamítavé usnesení soud zveřejní v obchodním věstníku.

2.3. Rejstříkové soudy

2.3.1. Příslušnost

K vedení veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a k řízení ve věcech veřejného rejstříku jsou příslušné krajské soudy, a to dle § 75 zákona o veřejných rejstřících. Jedná se o určení věcné příslušnosti, kdy krajský soud vede rejstříkové řízení v prvním stupni. Z této příslušnosti neexistují výjimky, na rozdíl od příslušnosti místní.

Místní příslušnost rejstříkového soudu se řídí obvodem okresního soudu, jenž je obecným soudem osoby. Obecným soudem právnické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má sídlo, v případě fyzické osoby, která je podnikatelem, je to okresní soud, v jehož obvodu má fyzická osoba sídlo (dříve označováno jako místo podnikání). Místně příslušným je pak krajský soud v jehož obvodu je obecný soud osoby, jíž se zápis ve veřejném rejstříku týká (§ 75 ZVR).

Pokud je do veřejného rejstříku zapisována zahraniční osoba, děje se tak zápisem jejího závodu, odštěpného závodu nebo pobočného spolku do veřejného rejstříku. V takovém případě je místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu je umístěn takový závod, odštěpný závod nebo pobočný spolek zahraniční osoby. (§ 75 odst. 3 ZVR)

Z těchto zásad určení místní příslušnosti však v zákonem stanovených případech existují výjimky. Jde o výjimku ve spolkovém rejstříku u pobočných spolků, kdy příslušný soud je soud, v jehož obvodu je rejstříkový soud hlavního spolku. Pokud tedy hlavní spolek má sídlo v Praze a příslušným rejstříkovým soudem je Městský soud v Praze, je tento rejstříkový soud příslušný i k vedení a řízení pobočného spolku, i když

bude mít sídlo v obvodu obecného soudu spadajícím pod jiný krajský soud. (§ 75 odst. 2 ZVR)

Další výjimkou z místní příslušnosti je zápis přeměny právnické osoby (§ 63 ZVR). Zde pokud zanikající, rozdělované a nástupnické osoby mají sídla v obvodech různých rejstříkových soudů, podává se návrh na zápis u kteréhokoliv z nich. Návrh na zápis přeměny se podává pouze jeden, jako tzv. společný návrh. Je na volbě navrhovatelů, tedy osob účastnících se přeměny, ke kterému rejstříkovému soudu návrh na zápis podají. Volba je však dána pouze na rejstříkové soudy, u nichž mají účastníci svá sídla.

Výjimku z místní příslušnosti je také možno spatřovat v § 39 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, kdy Městský soud v Praze rozhoduje jako soud prvního stupně ve věcech veřejných rejstříků právnických a fyzických osob z obvodu Městského soudu v Praze a Krajského soudu v Praze. Zde se jedná o zákonné rozdělení organizačních kompetencí dvou krajských soudů se sídlem v Praze, kdy je vhodné z důvodu přehlednosti, aby v jednom městě nebylo více rejstříkových soudů. Krajský soud v Praze tak agendu veřejných rejstříků zcela postrádá, a tuto agendu zabezpečuje Městský soud v Praze pro Středočeský kraj a Hlavní město Prahu.

Soudů pro vedení a řízení ve věcech veřejných rejstříků je v současné době 7 a jsou to tyto rejstříkové soudy: Městský soud v Praze, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Hradci Králové a Krajský soud v Ostravě.

V otázce příslušnosti soudů je nutné ještě zmínit jejich funkční příslušnost, která nastupuje v případě řízení ve věcech veřejných rejstříků ve druhém stupni, tj. v řízení odvolacím. Pokud není využit institut tzv. autoremedury (§210a občanského soudního řádu nebo § 9 odst. 1 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících, nebo § 7 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy), je příslušným soudem druhého stupně vrchní soud, do jehož obvodu spadá krajský soud, který vydal rozhodnutí proti kterému je podáno odvolání. Vrchní soudy jsou dva, a to Vrchní soud v Praze a Vrchní soud v Olomouci.

2.3.2. Změny příslušnosti

Dojde-li ke změně sídla osoby zapsané ve veřejném rejstříku tak, že dojde ke změně obecného soudu této osoby mimo dosud příslušný krajský soud, přenesení rejstříkový soud příslušnost na krajský soud nově příslušný (§ 76 ZVR). Rejstříkový soud tak učiní usnesením a po nabytí právní moci usnesení o přenesení příslušnosti se zápisy osoby ve veřejném rejstříku převedou k nově příslušnému rejstříkovému soudu. Dosud příslušný rejstříkový soud uzavře rejstříkovou vložku dané osoby a nově příslušný rejstříkový soud otevře pro osobu vložku novou. Současně s převodem zápisů ve veřejném rejstříku dojde také k převedení obsahu sbírky listin. Uzavřená rejstříková vložka zůstává i nadále rezervována pro osobu, která ji „opustila“, a v případě navrácení příslušnosti tomuto rejstříkovému soudu dojde znovu k jejímu otevření.

2.3.3. Vedení veřejných rejstříků

Rejstříkový soud vede pro každou zapsanou osobu, její závod, závod zahraniční osoby nebo pobočný spolek zahraniční osoby zvláštní vložku. Každá vložka je vedena v oddíle příslušného veřejného rejstříku. Oddíly veřejných rejstříků jsou upraveny Instrukcí Ministerstva spravedlnosti č. 505/2001-Org. (Vnitřní a kancelářský řád).

Obchodní rejstřík je uspořádán do následujících oddílů:

A - oddíl pro samostatně podnikající fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, státní podniky a jiné právnické osoby, včetně organizačních složek a odštěpných závodů, o nichž zákon stanoví, že se zapisují do obchodního rejstříku, pokud se nezapisují do jiného oddílu, odštěpné závody se sídlem odlišným od sídla podniku,

B - oddíl pro akciové společnosti,

C - oddíl pro společnosti s ručením omezeným,

Dr - oddíl pro družstva,

Pr - oddíl pro příspěvkové organizace,

Zs - oddíl pro zahraniční právnické osoby se sídlem mimo Evropskou unii, podnikající na území České republiky (§ 44 zákona o veřejných rejstřících)

H - oddíl pro evropské společnosti, družstva a sdružení.

Spolkový rejstřík má oddíl s označením „L“

Rejstřík nadací a nadačních fondů má oddíl s označením „N“.

Rejstřík ústavů má oddíl s označením „U“.

Rejstřík společenství vlastníků jednotek má oddíl s označením „S“.

Rejstřík obecně prospěšných společností má oddíl s označením „O“.

Fyzická podoba evidence osob zapsaných ve veřejných rejstřících je představována rejstříkovým spisem. Rejstříkový spis se vede o každé zapisované osobě. Je tvořen dokumenty, kterými jsou písemnosti v listinné nebo elektronické podobě. Do tohoto spisu se zakládají všechna podání týkající se zapsané osoby, včetně podnětů, návrhů, důkazů, jiných listin a příslušných rozhodnutí. Vedle listinné podoby spisu se listiny vkládají v elektronické podobě do informačního systému ISVR (informační systém veřejných rejstřících).

Spisová značka rejstříkového spisu je tvořena z označení příslušného oddílu veřejného rejstříku, z čísla vložky a zkratky označující soud prvního stupně oddělené lomítkem (např. B 1456/MSPH).

Každé došlé podání do rejstříkového spisu se označí písmenem "F" a běžným číslem rejstříku lomeným letopočtem (např. F 1986/2014). Pokud je podáním zahájeno rejstříkové řízení (návrh na zápis, změnu, výmaz), označí se rovněž číslem řízení, které je složeno z písmen "Fj" a běžného čísla rejstříku lomeného letopočtem (např. Fj 1986/2014). Jednotlivá rejstříková řízení označená jako „Fj“ mají v rejstříkovém spise svůj obal do kterého se zakládají veškerá podání účastníků, rozhodnutí soudu, referáty, doručky a jiné písemnosti týkající se tohoto rejstříkového řízení. V každém rejstříkovém spise je dále zvláštní obal určený pro zakládání stanov a zakladatelských dokumentů, včetně jejich změn.

Zvláštností rejstříkového spisu, na rozdíl od jiných soudních spisů, je skutečnost, že pro všechna rejstříková řízení, je veden pouze jeden spis. Jednotlivá řízení jsou v rejstříkovém spise odlišena pouze zvláštním obalem uvnitř spisu. V rejstříkovém spise tak najdeme řízení zahájená na návrh, řízení zahájená soudem bez návrhu, podněty živnostenských, finančních, či jiných úřadů, exekutorů, insolvenčního soudu, a jiných osob které k zapsané osobě podají jakýkoli podnět, typicky vlastník nemovitosti, ve které má zapsaná osoba umístěno své sídlo, s upozorněním že na této adrese nesídlí.

Rejstříkový soud se musí zabývat nejen návrhy na zápis změn, ale právě i výše uvedenými podněty. Lhůta pro vyřízení u nich však není 5 denní jako v případě návrhů na zápis, zápis změn nebo výmaz, nicméně se na ně vztahuje zásada jejich vyřízení bez zbytečných průtahů.

Samostatnou kategorií podnětů, nebo spíše žádostí, jsou žádosti zaslané soudy orgány činnými v trestním řízení, Bezpečností informační službou a Národním bezpečnostním úřadem. Tyto orgány se zpravidla dotazují na skutečnosti z rejstříkového spisu nebo žádají zapůjčení listin ze spisu k provádění úkonů v trestním řízení, nebo v jiném zvláštním řízení. Tyto žádosti jsou soudem vyřizovány spolu s rejstříkovým spisem, avšak po jejich vyřízení jsou z rejstříkového spisu vyjmuty a uchovávány od spisu odděleně v rejstříku „F“. Do tohoto typu žádostí nemá právo nahlížet ani sama zapsaná osoba, účastníci řízení, jejich zástupci, ani nikdo jiný. Režim těchto žádostí je upraven zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací. K vyřizování těchto žádostí je oprávněna pouze osoba s příslušnou bezpečnostní prověrkou.

2.3.4. Nahlížení do rejstříkového spisu

Nahlížení do rejstříkového spisu se řídí obecnou úpravou nahlížení dle § 44 občanského soudního řádu. Právo nahlížet do spisu mají vždy účastníci řízení a jejich zástupci. Zapsaná osoba je vždy účastníkem řízení (§ 84 ZVR), má proto přístup vždy do celého rejstříkového spisu bez omezení. Za zapsanou osobu nahlížení činí její statutární orgán, případně zmocněný zástupce. Účastníci řízení však mohou být i jiné osoby, než osoba zapsaná, a to ve smyslu § 11 odst. 3 ZVR. Tyto osoby pak mají právo nahlížet do části rejstříkového spisu, resp. do řízení, jehož jsou účastníky.

Jiné osoby mohou osvědčit právní zájem nebo mít vážné důvody pro nahlížení do spisu. V takovém případě je nezbytné podat žádost o nahlížení do spisu, uvést právní zájem nebo vážný důvod, a předseda senátu takové osobě povolí nahlížení do spisu. Může však povolit nahlížení jen do části rejstříkového spisu, a to části, která se žadatele dotýká. Možnost částečného nahlížení je odůvodněna tím, že všechna jednotlivá řízení jsou zakládána do rejstříkového spisu, a žadatel osvědčí právní zájem nebo vážný důvod pouze k některým z nich.

Nahlížení do rejstříkového spisu se děje v místnosti budovy soudu s označením Studovna spisů. Nahlížet do spisů je možno pouze pod dohledem vedoucího soudní kanceláře nebo jiného pověřeného zaměstnance soudu (§ 188 VKŘ), a to v úředních hodinách, zpravidla po předchozím objednání. Ze spisu nesmí být žádná listina vyjmuta, nesmí být do něj činěny žádné poznámky nebo vkládány další listiny. Do spisu je možno pouze nahlížet a činit si z něj za příslušný poplatek kopie.

2.3.5. Zaměstnanci oddělení obchodního rejstříku

Obchodní rejstřík je co do zaměstnanců složen z různých a různě právně vzdělaných osob. Základem vnitřního uspořádání rejstříkových soudů jsou soudní oddělení, která se vytvářejí pro jednotlivé samosoudce. Administrativní a jiné kancelářské práce pro jedno oddělení provádí soudní kancelář. Dále jsou zřízeny společné útvary vykonávající úkony pro celý soud. Hierarchie činností a osob je vykonávajících lze nejlépe popsat seshora.

Samosoudce zaštiťuje soudní rejstříkové oddělení, přičemž veškerá rozhodovací pravomoc v řízení v prvním stupni je z něj přenesena na vyšší soudní úředníky, případně justiční čekatele nebo asistenty soudců. Samosoudce dané soudní oddělení metodicky a odborně vede, v případech složitých právních otázek si může vyhradit rozhodnutí v dané rejstříkové věci a odejmout tak věc příslušnému vyššímu soudnímu úředníku, asistentu nebo čekateli. Rozhoduje také o odvoláních proti rozhodnutí vyššího soudního úředníka v rámci tzv. autoremedury, nebo o námitkách proti rozhodnutí vyššího soudního úředníka. Činí také úkony k odstranění vad odvolání a předložení odvolání nadřízenému soudu.

Asistent soudce/justiční čekatel má právnické vzdělání v magisterském studijním programu oboru právo a je přiřazen k určitému samosoudci. V oddělení veřejných rejstříků se však asistenti ani justiční čekatelé nevyskytují, zejména z důvodu specifického postavení rejstříkového řízení, kdy veškerou rozhodovací činnost nevykonává soudce, ale vyšší soudní úředníci. Z pohledu historie tak došlo k přesunu pravomocí v rozhodování ve věcech veřejných rejstříků právě na vyšší soudní úředníky namísto samosoudců, a to z důvodu odbřemenění činnosti soudců.

Vyšší soudní úředník je osobou, která má právnické vzdělání v bakalářském nebo magisterském studijním programu oboru právo nebo absolvoval studium vyšších soudních úředníků na Justiční akademii, je občanem České republiky a je bezúhonný. Rozsah pravomocí je stanoven zákonem č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících. Z hlediska rozhodování ve věcech obchodního rejstříku může vyšší soudní úředník rozhodovat ve věci samé formou usnesení, pokud nebylo nařízeno jednání (§ 11 písm. c) bod pátý). Jedná se o jednu z mála výjimek, kdy ve věci samé není rozhodováno samosoudcem nebo předsedou senátu. Rozhodování v těchto věcech klade na rozhodující osobu značné požadavky na znalost nejen práva obchodního a občanského, ale také práva insolvenčního, exekučního, trestního, živnostenského zákona, zákona o přeměnách společností, a také práva evropského a mezinárodních smluv, když všechny tato právní odvětví se vedení obchodního rejstříku v některých případech dotýkají. Navíc rozhodnutí ve věcech obchodního rejstříku se nedotýkají pouze navrhovatele a účastníků řízení, ale mají širší společenský dosah s ohledem na princip publicity obchodního rejstříku. Rozsah pravomocí vyššího soudního úředníka je dále upraven také rozvrhy práce jednotlivých soudů. Při rozhodování ve věci je vyšší soudní úředník povinen rozhodovat nezávisle a nestranně, je ve své rozhodovací činnosti v obdobném postavení jako samosoudce. V oddělení obchodního rejstříku Městského soudu v Praze působí k 1.3.2014 celkem 41 vyšších soudních úředníků.

Zvláštní kategorii rozhodujících osob v agendě obchodního rejstříku tvoří soudní tajemníci. Jejich právní postavení se řídí vyhláškou ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy. Jejich pravomoc musí být stanovena předsedou soudu v rozvrhu práce a mohou vyřizovat pouze jednoduché věci týkající se veřejných rejstříků (§ 6 odst. 2 písm. o)). Jejich četnost je ale minimální. V oddělení obchodního rejstříku Městského soudu v Praze působili k 1.3.2014 pouze 3 soudní tajemníci.

Celá agenda veřejných rejstříků v působnosti Městského soudu v Praze je rozdělena mezi 12 soudních oddělení. Tato oddělení se skládají vždy z 3 až 4 vyšších soudních úředníků, případně soudních tajemníků, a každé oddělení má určeno jednoho samosoudce. Pro každé jedno soudní oddělení pak vykonává administrativu soudní kancelář, která se skládá z vedoucí kanceláře a přidělených pracovníků. Soudní kancelář

má na starosti zejména manipulaci se spisovým materiálem, přípravu a kompletaci došlých návrhů nebo jiných podání pro rozhodujícího vyššího soudního úředníka/soudního tajemníka, doručování písemností, evidenci spisů a podání, a další administrativní práce. Zde je nutné poznamenat, že označení vedoucí kanceláře může vést k mylnému dojmu, že je v pozici nadřízené vyšším soudním úředníkům nebo soudním tajemníkům. Tak tomu však není a označení vedoucí se vztahuje pouze na pracovnice přidělené soudní kanceláře.

Dozorčí úřednice je pověřena organizací a kontrolou soudních kanceláří, z hlediska administrativy a fungování oběhu rejstříkových spisů od podatelny, přes ve věci rozhodují osobu, až zpět na spisovnu, a také technické fungování aplikace veřejných rejstříků, a zpracování statistiky.

Dále jsou pro chod oddělení veřejných rejstříků nezbytné i další složky soudu, které s veřejnými rejstříky souvisí, a to oddělení sbírky listin, provádějící fyzické uveřejňování listin ve sbírce listin, na základě pokynů rozhodujících osob. Dále spisovna rejstříkových spisů, podatelna a studovna spisů.

2.4. Osoby a skutečnosti zapisované do veřejných rejstříků

Právní úprava veřejných rejstříků je obecně obsažena v ustanovení § 120 Občanského zákoníku a dále zvláštním zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Tento zákon je ve vztahu speciality k Občanskému zákoníku, a obsahuje komplexní hmotně právní úpravu jednotlivých druhů veřejných rejstříků (část první) a také procesně právní úpravu řízení ve věcech veřejného rejstříku (část druhá). Právní úprava byla na rozdíl od minulosti sjednocena do jednoho právního předpisu. Před nabytím účinnosti nového Občanského zákoníku byly jednotlivé rejstříky upraveny v několika právních předpisech, přičemž nejpodrobnější byla úprava obchodního rejstříku, obsažena v Obchodním zákoníku č. 513/1991 Sb.. Dále však existoval rejstřík společenství vlastníků jednotek se samostatnou úpravou v zákoně č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, kdy se úprava obchodního rejstříku na něj neužila, avšak sám tento zákon dostatečnou kompletní úpravu neobsahoval. Nadační rejstřík byl taktéž upraven samostatně zákonem č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, rejstřík obecně prospěšných společností v zákoně č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Tyto jednotlivé právní

přepisy upravovaly odchylně zejména výčet zapisovaných skutečností a podmínky zápisu. Procesně právní úprava pak jako jediná byla komplexně obsažena v § 200a a násl. občanského soudního řádu.

Sjednocení těchto samostatných rejstříků jednotlivých právních forem pod „veřejné rejstříky“ a jejich komplexní úprava v jednom právním předpise byla nezbytná a došlo jí ke zjednodušení a zpřehlednění úpravy rejstříkového práva.

Veřejnými rejstříky jsou spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík, rejstřík obecně prospěšných společností.

Do veřejného rejstříku se vždy (za předpokladu, že došlo k příslušné právní skutečnosti nebo události) podle § 120 Občanského zákoníku zapisuje o právnické osobě den jejího vzniku, den jejího zrušení s uvedením právního důvodu, den jejího zániku, název, adresa sídla, předmět činnosti, jméno a adresa bydliště nebo sídla každého člena statutárního orgánu, den vzniku a den zániku funkce statutárního orgánu, způsob, jakým statutární orgán právnickou osobu zastupuje.

Další zapisované údaje stanoví § 25 zákona o veřejných rejstřících, avšak s ohledem na shora uvedené, zde dochází k duplicitě výčtu některých zapisovaných údajů, případně k terminologickému zpřesnění zapisovaných údajů.

3. Obchodní rejstřík

3.1. Obecně

Obchodní rejstřík přesto, že došlo ke změně jeho právní úpravy, nezanikl jako rejstřík, ani jako pojem. Byl pouze zařazen jako jeden z typů veřejného rejstříku, spolu s dalšími. Sjednocením všech typů rejstříků, tak došlo ke zjednodušení právní úpravy, kdy nadále podstatná úprava je stanovena pro všechny veřejné rejstříky a k jednotlivým typům veřejných rejstříků se dále stanoví doplňující zapisované skutečnosti. Jinak tomu není ani v případě obchodního rejstříku, kdy tyto doplňující skutečnosti jsou uvedeny v § 48 ZVR.

Obchodní rejstřík představuje nejvýznamnější typ veřejných rejstříků, když právě obchodní rejstřík slouží zejména pro podnikatelské subjekty a je v něm evidována

převážná většina všech právnických osob. Do obchodního rejstříku se zapisují samostatně podnikající fyzické osoby a dále následující právnické osoby: veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, státní podniky, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným, družstva, příspěvkové organizace, zahraniční právnické osoby se sídlem mimo Evropskou unii, podnikající na území České republiky, evropské společnosti, evropské družstevní společnosti, evropská hospodářská zájmová sdružení, a také organizační složky a odštěpné závody právnických osob.

Obchodní rejstřík je veden v oddílech A, B, C, Dr, Pr, Zs a H a každá zapsaná osoba má svoji rejstříkovou vložku v příslušném oddíle.

Výklad uvedený v druhé kapitole ohledně veřejných rejstříků se aplikuje zcela na obchodní rejstřík, jako jeden z typů veřejných rejstříků.

3.2. Skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku

3.2.1. Jméno

S ohledem na skutečnost, že může být do obchodního rejstříku zapsána také fyzická osoba, používá zde zákon pojem jméno, kterým je u právnické osoby její název.

Jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku, je jeho obchodní firmou (§ 423 o.z.). Obchodní firma nesmí být zaměnitelná s jinou obchodní firmou ani nesmí působit klamavě. Za podnikatele se považuje každá osoba zapsaná v obchodním rejstříku, a to i v případě, že bude založena za jiným účelem než podnikáním. Zákon o obchodních korporacích proto používá výlučně pojem obchodní firma.

Fyzická osoba jako svou obchodní firmu zapíše zpravidla své jméno. Jménem fyzické osoby je její osobní jméno a příjmení. Zákon dovoluje fyzické osobě zapsat jako svou obchodní firmu jinak než jménem, v takovém případě musí být zřejmé, že nejde o obchodní firmu právnické osoby.

Obchodní firma právnické osoby je tvořena kmenem a dodatky. Musí obsahovat označení právní formy, které jí zákon u jednotlivých právních forem taxativně připouští k výběru. Kmen obchodní firmy lze rozlišit na silné a slabé prvky. *Silnými jsou prvky,*

*kteřé jsou z pohledu zaměnitelnosti určující pro průměrného zákazníka.*⁸ Rejstřikový soud při zápisu obchodní firmy do obchodního rejstřiku vždy zkoumá, zda navrhované jméno, není zaměnitelné s jiným již existujícím zapsaným jménem, popřípadě není-li klamavé. Přezkum zaměnitelnosti je dán nejen na obchodní firmy, ale na všechna jména zapsaná ve veřejných rejstřicích.

3.2.2. Místo pobytu a sídlo právnické osoby

Místo pobytu je v této souvislosti adresa trvalého pobytu podle zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, a zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel. Obchodní rejstřik je napojen na systém základních registrů a pobyt osoby se automaticky promítne do obchodního rejstřiku, vazbou na základní registry. Zapsané fyzické osobě je však dána možnost navrhnout k zápisu i místo bydliště, které nemusí být evidováno v žádném registru a je jím adresa, kde fyzická osoba skutečně bydlí. Nicméně je nutné k takové adrese osvědčit vztah, například nájemní smlouvou, souhlasem s ubytováním, apod.

Sídlo právnické osoby je definováno § 136 a § 137 občanského zákoníku. Koncepce sídla se oproti původní úpravě občanského práva nemění. Na sídlo osoby se i nadále nahlíží z hlediska formálního, a to tak, že sídlo je adresa sídla zapsaná ve veřejném rejstřiku. Právnická osoba již nemusí na adrese sídla skutečně sídlit, tedy mít zde svou správu a umožnit veřejnosti se s ní zde stýkat. Každý se však může dovolat skutečného sídla právnické osoby. To znamená, že pokud třetí osoba ví, že sídlo právnické osoby je umístěno na jiné adrese, než zapsané ve veřejném rejstřiku, může na tuto adresu platně činit právní jednání. Naopak proti tomu, kdo učiní právní jednání na adresu sídla zapsanou ve veřejném rejstřiku, nemůže právnická osoba namítat, že má skutečné sídlo v jiném místě.

Historicky se koncepce pojetí sídla vyvíjela, dá se říci od jednoho pólu k druhému a zase zpět. Do 31. prosince 2000 bylo sídlo právnické osoby pojímáno jako nyní, tedy formalisticky. Novela Obchodního zákoníku zákonem č. 370/2000 Sb., od 1. ledna 2001 do 30. prosince 2001, v ustanovení § 2 odst. 3 obchodního zákoníku stanovila, že

⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.10.2004, sp. zn. 32 Odo 840/2004. pramen: ASPI: JUD38070CZ.

podnikatel je povinen zapisovat do obchodního rejstříku své skutečné sídlo, tj. místo z něhož je právnická osoba svým statutárním orgánem řízena. Technickou novelou obchodního zákoníku č. 501/2001 Sb. byla úprava sídla z § 2 odst. 3 Obchodního zákoníku přesunuta do § 19c obč. zák.⁹ Nadále tak platil princip skutečného sídla podnikatele a to až do další novely č. 215/2009 Sb., s účinností ode dne 20.7.2009, kdy byl opět opuštěn koncept skutečného sídla a znovu zaveden koncept formalistický, který platí i podle současné právní úpravy občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.

V zakladatelském právním jednání postačí mít uveden název obce, ve které je sídlo právnické osoby. Při zápisu sídla do obchodního rejstříku musí být navržena plná adresa sídla. Tato koncepce umožňuje právnické osobě přesouvat své sídlo v rámci jedné obce, bez změny zakladatelského dokumentu, a šetřit tím finanční prostředky. Navrhovatel k návrhu zápisu sídla doloží právní důvod užívání prostor, v nichž je umístěno sídlo osoby. K doložení právního důvodu postačí písemné prohlášení vlastníka nemovitosti nebo jednotky, případně jiné osoby oprávněné s ní nakládat, že s umístěním sídla souhlasí. Prohlášení nesmí být starší 3 měsíce a podpis vlastníka na něm musí být úředně ověřen. Pokud jiná osoba odlišná od vlastníka s nemovitostí nakládá, je nezbytné doložit rejstříkovému soudu právní titul toto prokazující, např. plnou moc nebo mandátní smlouvu. Namísto prohlášení o souhlasu s umístěním sídla je možné rejstříkovému soudu doložit také nájemní smlouvu, ze které souhlas vyplývá. U této formy již požadavek na úřední ověření podpisu, případně stáří méně než 3 měsíce, neobstojí, neboť nájemní smlouva je upravena občanským zákoníkem, a ten její formu nestanoví. K prokazování nájemního vztahu lze však doporučit písemnou formu. Situací, kdy právní důvod je zjistitelný z informačního systému veřejné správy je myšleno, pokud nemovitost nebo jednotku, do které hodlá právnická osoba umístit své sídlo, má ve vlastnictví tato právnická osoba. V takovém případě soud tuto skutečnost zjistí dálkovým přístupem do katastru nemovitostí a navrhovatel nemusí dokládat žádné listiny.

Problematika odpadnutí právního důvodu k umístění sídla právnické osoby.

⁹ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003, 182-183 s. ISBN 8071796646.

Jedná se o velmi frekventovaný případ, který je vlastníky nemovitosti, v nichž má právnická osoba umístěno sídlo, soudu předkládán k řešení. Může nastat několika situacemi, a to uplynutím sjednané doby nájemní smlouvy, vypovězením nájemní smlouvy, odvoláním souhlasu s umístěním sídla, případně zjištěním, že právní důvod k užívání sídla nikdy neexistoval, což je případ zejména z dob dřívější právní úpravy, kdy se k zápisu do obchodního rejstříku právní důvod k užívání adresy sídla vůbec nevyžadoval. Na tyto situace pamatuje ustanovení § 14 odst. 3 ZVR, které stanoví, že zapsaná osoba musí mít právní důvod užívání prostor po celou dobu, po kterou jsou tyto prostory zapsané ve veřejném rejstříku jako její sídlo. Ačkoli se toto ustanovení může zdát jako velmi jednoduché zákonné řešení pro vlastníky nemovitosti, opak může být pravdou. Řešení situace sice existuje, ale nedá se říci, že by se jednalo o jednoduchý a rychlý postup.

V případě, že rejstříkový soud zjistí od vlastníka nemovitosti, že právní důvod k užívání adresy sídla právnické osoby odpadl, vyzve rejstříkový soud právnickou osobu ke zjednání nápravy ve smyslu § 9 ZVR. Právnická osoba si pak buď opatří od vlastníka nemovitosti aktuální právní důvod k užívání adresy sídla, nebo provede změnu sídla na jinou adresu. K tomuto jednání jí rejstříkový soud poskytne přiměřenou lhůtu, zpravidla 30 dnů. Rejstříkový soud doručí výzvu nejen samotné právnické osobě, ale i jejímu statutárnímu orgánu, případně i dalším osobám zúčastněných na právnické osobě. Pokud právnická osoba ve stanovené lhůtě nápravu nezjedná, může soud i bez návrhu rozhodnout o zrušení této právnické osoby a nařídít její likvidaci. To ovšem dále za předpokladu, že je takový postup v zájmu ochrany třetích osob. Ochrana třetích osob nebude spočívat v situaci, kdy právnická osoba má umístěno sídlo na tzv. fiktivní adrese, které poskytují podnikatelé pouze za účelem umístění sídel společností. Na takové adrese se vyskytují stovky, někdy i tisíce právnických osob. Třetí osoby tak neměli možnost se zde s právnickou osobou setkat a nyní pouze právnickou osobu vlastník nemovitosti hodlá „vystěhovat“, protože přestala platit nájemné. Zde jediná ochrana, která by byla poskytována, by byla pro vlastníka nemovitosti, který ale tuto situaci má předvídat při uzavírání nájemní smlouvy. Ochranu třetích osob tak bude v takových případech nutné vykládat v širším kontextu, než jen ve vztahu k vlastníku nemovitosti – podnikateli. Je zde nutné zdůraznit, že výše uvedený postup, je postupem

rejstříkového soudu na základě podnětu, nejedná se o návrhové soudní řízení, a proto není na zrušení společnosti tímto postupem právní nárok.

Další možností pro vlastníky nemovitosti, nebo i jiné osoby, které osvědčí právní zájem, je podání návrhu na zrušení společnosti soudu podle § 172 zákona o obchodních korporacích. Zde nemá pravomoc rejstříkový soud, ale krajský soud v řízení sporném (oddělení Cm), podle § 3 odst. 2 písm. a) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Navrhovatel však musí prokázat příslušný právní důvod ke zrušení společnosti s likvidací, zaplatit soudní poplatek a unést důkazní břemeno.

V případě zrušení společnosti poté probíhá její likvidace soudem jmenovaným likvidátorem, jejímž výsledkem je výmaz právnické osoby z obchodního rejstříku. Jak je z výše uvedeného popisu vidět, jedná se o postup zdlouhavý a komplikovaný, v jehož důsledku právnická osoba zcela zanikne. Výmaz sídla z obchodního rejstříku totiž nelze provést bez jeho nahrazení sídlem novým. Zápis sídla je obligatorní náležitostí, kterou se mimo jiné řídí například i příslušnost obecného soudu, a tedy i příslušnost rejstříkového soudu.

3.2.3. Předmět činnosti nebo podnikání nebo vymezení účelu osoby

Předmět podnikání se týká osob zapsaných za účelem podnikání. Podnikatelské činnosti jsou činnosti soustavně prováděné samostatně podnikatelem, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku. *Předmětem činnosti je taková činnost, která postrádá alespoň jeden znak podnikání a podnikáním tedy není.*¹⁰ Veřejná obchodní společnost a komanditní společnost mohou být založeny pouze za podnikatelským účelem. Společnost s ručením omezeným a akciová společnost mohou být výkladem a contrario založeny i za účelem nepodnikatelským. *Jako činnost lze u každé právnické osoby zapsat správu vlastního majetku. Tato činnost je ze své podstaty vlastní každé osobě.*¹¹ Vymezení účelu se zapíše tam, kde to jiný zákon vyžaduje (např. u nadace dle § 311 odst. 2 písm. b) o.z., u ústavu dle § 405 odst. 1 písm. b) o.z.).

¹⁰ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003, 203 s. ISBN 8071796646.

¹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4.7.2012, sp. zn. 14 Cmo 109/2011-26. složení senátu: JUDr. Olga Římalová, Mgr. Eva Dudová, JUDr. Eva Svobodová, vlastní zdroj

3.2.4. Právní forma právnické osoby

*Právní formu právnické osoby určuje právní předpis, na jehož základě je právnická osoba zřizována nebo který ji zřizuje přímo.*¹² Právní formy zapisované do obchodního rejstříku jsou vymezeny Zákonem o korporacích, a jedná se o veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, družstvo a evropská družstevní společnost. Další právní formy, upravené zvláštními zákony a zapisované do obchodního rejstříku jsou státní podnik (zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku), příspěvková organizace (zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů), Hospodářská komora České republiky a Agrární komora České republiky a také okresní a regionální hospodářské a agrární komory (zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky), komoditní burza (zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách), zaměstnanecká pojišťovna (zákon č. 280/1992 Sb.), Středisko cenných papírů (zákon č. 591/1992 Sb.), Česká konsolidační agentura (zákon č. 239/2001 Sb.), Česká tisková kancelář (zákon č. 517/1992 Sb.), Státní fond kultury České republiky (zákon č. 239/1992 Sb.). Ostatní státní fondy byly postupně zákonem zrušeny a z obchodního rejstříku vymazány. Historicky šlo o tyto fondy: Pozemkový fond České republiky, Fond dětí a mládeže, Fond národního majetku České republiky, Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, Státní fond kultury České republiky.

3.2.5. Den vzniku a zániku právnické osoby

Právnické osoby zapisované do obchodního rejstříku obecně vznikají zápisem do obchodního rejstříku a zanikají výmazem z obchodního rejstříku. Obchodní korporace a družstva podle Zákona o korporacích vznikají vždy zápisem do obchodního rejstříku a vždy zanikají výmazem z obchodního rejstříku. Jedná se o zápisy konstitutivní. Z této obecné zásady však existují výjimky, a to pokud jde o právnické osoby zřízené zákonem. Takováto právnická osoba vzniká nabytím jeho účinnosti a zaniká účinností zákona, kterým byla zrušena. A dále se jedná o příspěvkové organizace, zřízené na základě zákona č. 250/2000 Sb. Ustanovení § 27 odst. 7 tohoto zákona stanoví, že ke vzniku a zrušení příspěvkové organizace dochází dnem určeným zřizovatelem v

¹² HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003, 229 s. ISBN 8071796646.

rozhodnutí. Zápis nebo výmaz z obchodního rejstříku má proto v těchto případech povahu deklaratorní.

Zvláštním druhem výmazu z obchodního rejstříku je výmaz právnické osoby, aniž by zanikla. Dochází k němu v případě přeměny právnické osoby podle zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, nebo u příspěvkových organizací podle zákona č. 250/2000 Sb., případně také u osob zřízených zákonem, změnou tohoto zákona.

Před výmazem právnické osoby z obchodního rejstříku, musí dojít ke zrušení osoby a jejím vstupu do likvidace, vyjma zániku z důvodu přeměny nebo zrušení zákonem. K této skutečnosti může dojít buď rozhodnutím příslušného orgánu právnické osoby o jejím zrušení, rozhodnutí soudu o zrušení právnické osoby nebo o prohlášení právnické osoby za neplatnou, případně ze zákona ve stanovených případech (např. zrušením konkursu proto, že majetek právnické osoby je zcela nepostačující). Do obchodního rejstříku se zapisuje rozhodnutí, na jehož základě ke zrušení právnické osoby došlo, vstup do likvidace a osoba likvidátora právnické osoby. Ode dne vstupu do likvidace používá právnická osoba v názvu dovětek „v likvidaci“. Změna názvu právnické osoby v likvidaci není přípustná, pokud k tomu není vážný důvod. Jde zejména o ochranu věřitelů, kterým by mohla změna názvu ztížit uplatnění svých pohledávek.¹³

Při výmazu právnické osoby z obchodního rejstříku se zapíše právní důvod výmazu a údaj o ukončení likvidace. Právním důvodem výmazu může být nejen skončení likvidace, ale i rozhodnutí insolvenčního soudu podle zákona č. 182/2006 Sb., které je jediným podkladem pro výmaz právnické osoby z obchodního rejstříku. Jedná se o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení a o zrušení konkursu zjistí-li se, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující. Zde je nutno poznamenat, že rejstříkový soud takovou právnickou osobu z obchodního rejstříku nevymaže bez návrhu, ale je nezbytné vyčkat na návrh na výmaz podaný likvidátorem, statutárním orgánem, nebo jinou osobou, která osvědčí právní zájem, např. věřitelem.

¹³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.7.2012, sp. zn. 7 Cmo 314/2012-137. složení senátu: JUDr. Jaroslava Vlčková, JUDr. Jana Součková, JUDr. Josef Holejšovský, vlastní zdroj

U odštěpných závodů a závodů zahraničních osob nepřipadá vznik nebo zánik jako právnické osoby v úvahu, a to z důvodu, že odštěpné závody ani závody právnickými osobami nejsou, nemají vlastní právní osobnost. Ta se odvíjí od právní osobnosti zřizovatele. Zápis závodů a odštěpných závodů je svou povahou deklaratorní.

3.2.6. Datum narození, rodné číslo u fyzické osoby

U fyzické osoby se do veřejného rejstříku zapíše, bez ohledu na důvod zápisu, datum narození, rodné číslo, bylo-li jí přiděleno, a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu.

Při zápisu fyzických osob, které se zapisují v rámci zápisu právnické osoby nebo i jako zápis fyzické osoby podnikatele, se vždy do obchodního rejstříku zapíše mimo jména také datum narození a rodné číslo, pokud jí bylo přiděleno. Zde však je důležité upozornit, že ačkoli se rodné číslo do obchodního rejstříku zapisuje, neuvádí se v opisu z obchodního rejstříku, ani se neuveřejňuje. Rodné číslo tak slouží výhradně pro interní účely rejstříkového soudu. Problematika pobytu a bydliště je řešena v podkapitole 2.4.3.

3.2.7. Identifikační číslo osoby

Identifikační číslo osoby zapsané osobě přidělí rejstříkový soud.

Identifikační číslo slouží k jednoznačné identifikaci ekonomického subjektu a má pouze evidenční význam.¹⁴ Způsob tvorby identifikačního čísla stanoví Český statistický úřad. Každý ekonomický subjekt může mít pouze jedno identifikační číslo. Identifikační číslo buď rejstříkový soud sám přidělí v součinnosti se správcem základních registrů, nebo pokud již bylo zapisované osobě identifikační číslo přiděleno, provede pouze jeho zápis. Typicky identifikační číslo nepřiděluje rejstříkový soud u podnikajících fyzických osob, které se buď ze zákonného důvodu, nebo na vlastní žádost zapíší do obchodního rejstříku. Zde identifikační číslo přiděluje živnostenský úřad při vydání prvního živnostenského oprávnění. Nebo u dalších osob, které dosud ve veřejném rejstříku zapsány nebyly, ale identifikační číslo měly přiděleny Českým statistickým úřadem.

¹⁴ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003, 201 s. ISBN 8071796646.

3.2.8. Název statutárního orgánu

Do veřejného rejstříku se zapíše název statutárního orgánu, neplyne-li ze zákona, počet členů statutárního orgánu, jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je členem statutárního orgánu, s uvedením způsobu, jak za právnickou osobu jedná, a den vzniku a zániku její funkce; je-li členem statutárního orgánu právnická osoba, také jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje.

Název statutárního orgánu se zapisuje do obchodního rejstříku v souladu se zakladatelským právním jednáním a zákonem. Zákon o obchodních korporacích neumožňuje odchýlit se od názvosloví u statutárního orgánu.

Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni společníci, nebo společníci určení společenskou smlouvou (§ 106 ZOK), komanditní společnosti jsou všichni komplementáři, nebo někteří z nich určení společenskou smlouvou (§ 125 ZOK), společnosti s ručením omezeným jsou statutárním orgánem jednatel či jednatele, jako individuální orgán, pokud společenská smlouva neurčí, že jde o orgán kolektivní (§ 44 odst. 5 a § 194 odst. 2 ZOK), u akciové společnosti při dualistickém systému je statutárním orgánem představenstvo, jako orgán kolektivní (§ 435 ZOK). U monistického systému je to statutární ředitel, jako orgán individuální (§ 456 ZOK), u družstva je statutárním orgánem představenstvo, jako orgán kolektivní. (§ 705 ZOK). V případě malého družstva mohou stanovy určit, že statutárním orgánem je předseda družstva, jako individuální orgán. (§ 726 odst. 1 ZOK).

U jména a sídla nebo pobytu a bydliště členů statutárního orgánu je způsob zápisu obdobný, jako již bylo uvedeno v podkapitole 2.4.3.

3.2.9. Počet členů statutárního orgánu.

Počet členů statutárního orgánu musí jednoznačně vyplývat ze zakladatelského právního jednání. U jednatelů společnosti s ručením omezeným musí být počet zcela určitý (§ 146 odst. 1 písm. g) ZOK), stejně tak u představenstva družstva (§ 553 písm. f) ZOK), u akciové společnosti musí být stanovena alespoň pravidla pro určení počtu členů představenstva (§ 250 odst. 2 písm. f) ZOK). U osobních společnostech záleží vždy

na společenské smlouvě, jestli ponechá jako statutární orgán všechny společníky nebo komplementáře, případně zda určí pouze některé z nich.

3.2.10. Způsob jakým statutární orgán za právnickou osobu jedná

Podle fikční teorie jsou právnické osoby umělými útvary s právem přiznanou právní osobností. Nemohou však samy jednat, pojem svéprávnosti je pro ně irelevantní a jsou zastupovány statutárními orgány. NOZ přestává rozlišovat jednání za právnickou osobu a zastoupení a půjde ve všech případech o zastoupení, ať již bude jednat za právnickou osobu její jednatel, nebo zmocněný advokát. Jednající fyzickým osobám se budou přičítat atributy svéprávnosti, dobré víry, znalosti apod.¹⁵

Do obchodního rejstříku se zapíše způsob zastupování právnické osoby statutárním orgánem, a to ve znění určeném v zakladatelském právním jednání. Omezení jednatelského oprávnění společenskou smlouvou nebo jiným ujednáním nebo rozhodnutím orgánu obchodní korporace nejsou vůči třetím osobám účinná, i když byla zveřejněna (§ 47 ZOK). V zakladatelských právních jednáních je nutné rozlišovat mezi způsobem jednání a omezením jednatelského oprávnění. Za způsob jednání se považuje i stanovení situace, kdy za společnost jedná více jednatelů společně. Touto problematikou se zabýval i Nejvyšší soud ČR a ve svém rozhodnutí konstatoval, *jestliže společenská smlouva určuje, že jménem společnosti jedná více jednatelů společně, nejde o omezení jednatelského oprávnění, ale o určení způsobu jednání jménem společnosti*.¹⁶ Omezení jednatelských oprávnění lze pak rozlišovat na dva druhy, a to na kvantitativní omezení a kvalitativní omezení. Kvantitativní omezení spočívá ve stanovení hodnoty majetku, nebo plnění, při které už nejedná jednatel samostatně, ale společně s dalším jednatelem/jednateli. Takové omezení není považováno za omezení ve smyslu § 47 ZOK, a pokud je do obchodního rejstříku zapsáno, lze se ho dovolat. Naproti tomu kvalitativní omezení spočívá v situaci, kdy k právnímu jednání statutárního orgánu navenek, přistupuje další podmínka stanovená zakladatelským právním jednáním, a to zejména souhlas jiného orgánu právnické osoby, ať už dozorčí rady, valné hromady, apod. Takové omezení, i pokud by bylo zapsáno do obchodního rejstříku, není vůči

¹⁵ KORBEL, František, Právnické osoby v NOZ. *Právo & Byznys*: magazín pro právnickou obec a top management, roč. 2013, č. 10, vyšlo 25.9.2013

¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.8.2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002. pramen: Sb.NS, číslo vydání 6, ročník 2004, 276 s., uveřejněno pod pořadovým číslem 58/2004, ASPI: JUD26449CZ.

třetím osobám účinné. Na rozdíl od kvantitativního omezení, nelze na třetích osobách spravedlivě požadovat, aby si opatřovaly splnění podmínek určených v zakladatelském právním jednání, navíc když k jiným orgánům než statutárním nemají žádný právní vztah.

3.2.11. Den vzniku a zániku funkce statutárního orgánu

Den vzniku a zániku funkce statutárního orgánu je zapisován do obchodního rejstříku na základě navrhovatelem předložených dokladů o volbě nebo jmenování, případně o odvolání nebo projednání odstoupení. Vznik funkce může nastat pouze rozhodnutím příslušného orgánu právnické osoby, v jehož kompetenci je volba statutárního orgánu dle zakladatelského právního jednání, naproti tomu zánik funkce může nastat z více důvodů, a to odvolání z funkce příslušným orgánem právnické osoby, odstoupením z funkce, ztrátou podmínky volitelnosti, uplynutím funkčního období nebo smrtí.

Od 1.1.2014 je možné, aby členem statutárního orgánu byla i právnická osoba. Pokud je členem statutárního orgánu právnická osoba, pak je nezbytné zapsat do obchodního rejstříku jméno a pobyt fyzické osoby, která právnickou osobu zastupuje. Podmínky pro vznik funkce statutárního orgánu právnické osoby musí splnit fyzická osoba, která ji zastupuje.

3.2.12. Kontrolní orgán

Je-li zřízen kontrolní orgán, zapíše se do obchodního rejstříku jeho název, neplyne-li ze zákona, počet členů kontrolního orgánu, jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, nebo sídlo osoby, která je členem kontrolního orgánu, a den vzniku a zániku její funkce; je-li členem kontrolního orgánu právnická osoba, také jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje.

Kontrolní orgán je podle zákona o korporacích povinně zřizován pouze u akciové společnosti s dualistickým systémem řízení a u družstva, které není malým družstvem. U ostatních typů korporací, vyjma osobních společností, a malého družstva je zřízení kontrolního orgánu dobrovolné, a pokud je zřízen, musí být upraven v zakladatelském

právním jednání. Názvem kontrolního orgánu u společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti je dozorčí rada, u družstva kontrolní komise.

Skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku, jsou shodné se skutečnostmi u statutárního orgánu, viz výše. Jediným rozdílem je nezapisování způsobu jednání za právnickou osobu, kdy kontrolní orgán takovou pravomoc nemá.

3.2.13. Prokurista

Do obchodního rejstříku se zapisuje jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, prokuristy, jakož i způsob, jakým jedná, včetně uvedení údaje o tom, že se prokura vztahuje jen na určitou pobočku nebo na určitý závod, jejich identifikace a údaj o tom, zda je prokurista oprávněn zcizit nebo zatížit nemovitou věc.

Prokura je zvláštní plná moc, kterou může udělit jen podnikatel zapsaný do obchodního rejstříku. *Prokuru lze udělit jen fyzické osobě a zmocňuje prokuristu ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku, i když se k nim jinak vyžaduje zvláštní plná moc.*¹⁷

Zápis prokury do obchodního rejstříku nemá vliv na její vznik. Podle nové právní úpravy je zápis prokury do obchodního rejstříku svou povahou deklaratorní. Prokura vzniká dnem jejího udělení. Osoba, jíž je prokura udělena, nemusí splňovat podmínky stanovené Občanským zákoníkem a Zákonem o obchodních korporacích, neboť se nejedná o orgán společnosti, ale pouze o zvláštní druh plné moci. Z logického výkladu však vyplývá, že taková osoba by měla být svéprávná. Při zápisu do obchodního rejstříku musí prokurista doložit souhlas s jeho zápisem. Odvolání prokury se provádí formou odvolání plné moci. Výmaz prokuristy z obchodního rejstříku je taktéž deklaratorní povahy.

K prokuristovi se v obchodním rejstříku uvede způsob, jakým jedná. Způsob jednání se určí při udělení prokury, jinak zastupuje každý prokurista podnikatele samostatně (§ 452 odst. 2 o.z.). Oprávnění zcizovat nebo zatížit nemovitou věc musí být při udělení

¹⁷ HENDRYCH, Dušan, Miroslav BĚLINA, Josef FIALA, Pavel ŠÁMAL, Ivana ŠTENGLOVÁ a Pavel ŠTURMA. *Právní slovník*. 3. podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 9788074000591.

prokury výslovně uvedeno, jinak takové oprávnění prokurista nemá. Tato skutečnost se zapisuje do obchodního rejstříku.

Nově se zavádí prakticky významný institut prokury pro pobočku, který je v jiných právních úpravách běžný a který existoval i ve zdejším právu až do r. 1964. Má-li tedy podnikatel obchodní závod s jednou nebo více pobočkami nebo má-li více obchodních závodů, bude moci udělit prokuru i jen pro určitou pobočku nebo pro určitý závod.¹⁸

Pokud se prokura vztahuje pouze na určitou pobočku nebo závod, zapisuje se i tato skutečnost do obchodního rejstříku, pokud vyplývá z udělené prokury. Podobně jako u statutárního orgánu omezení prokury vnitřními pokyny nemá účinky vůči třetím osobám, i když by bylo zveřejněno v obchodním rejstříku.

3.2.14. Status veřejné prospěšnosti

Status veřejné prospěšnosti je zcela novým dobrovolným institutem zavedeným od 1.1.2014. Právní úprava je obsažena v § 146 až § 150 o.z. Jedná se o vlastnost právnické osoby, na jejímž základě jsou právnické osobě poskytovány různá zákonná zvýhodnění či oprávnění. Vyjadřuje, že právnická osoba přispívá k dosahování obecného blaha a využívá hospodárně své jmění k veřejně prospěšnému účelu. Status veřejné prospěšnosti může získat jakákoli právnická osoba a po jeho získání může ve svém názvu uvádět, že je veřejně prospěšná. Přidělení statusu veřejné prospěšnosti je možné na návrh právnické osoby podaný ke krajskému soudu podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Soudu musí být prokázáno splnění podmínek stanovených zvláštním právním předpisem. Takový právní předpis však k datu vyhotovení této práce nebyl dosud přijat. Po získání statusu veřejné prospěšnosti má právnická osoba nárok na jeho zápis do veřejného rejstříku. Veřejná prospěšnost tak fakticky nahrazuje právní formu obecně prospěšné společnosti, dokonce tento institut rozšiřuje na všechny právnické osoby. Výhody z něj plynoucí jsou předmětem zvláštních zákonů, zpravidla půjde o výhody dotačních programů státu nebo Evropské unie, účast na veřejných zakázkách a projektech, osvobození od soudních a správních poplatků, apod.

¹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., ze dne 3.2.2012. Poslanecká sněmovna Parlamentu, rok 2012, k § 456 až 456.. ASPI LIT38253CZ

Do obchodního rejstříku se zapíše údaj o tom, že právnická osoba má udělen status veřejné prospěšnosti a kdy jí byl přiznán, údaj o tom, že bylo zahájeno řízení o odnětí statusu, a údaj o tom, kdy byl tento status vymazán, a důvod jeho odnětí.

3.2.15. Další skutečnost nebo jiná důležitá skutečnost

Do obchodního rejstříku bude zapsána další skutečnost, o které to stanoví tento nebo jiný zákon, případně jiná důležitá skutečnost, o jejíž zápis požádá zapsaná osoba, má-li na takovém zápisu právní zájem

Zákon o veřejných rejstřících ponechává okruh zapisovaných skutečností dále otevřený i o jiné důležité skutečnosti, na které zákon nepamatuje. O zápis skutečnosti nad rámec zákona musí právnická osoba požádat, musí se jednat o skutečnost důležitou a musí osvědčit právní zájem na takovém zápisu. Rejstříkový soud posoudí, zda navrhovanou skutečnost do obchodního rejstříku zapíše nebo nikoli a návrh zamítne. Mělo by jít zejména o skutečnosti, které mají dopad nejen na zapsanou osobu, ale zejména na třetí osoby. Výklad tohoto ustanovení bude předmětem zejména rozhodování rejstříkových soudů a soudní judikatury.

3.2.16. Den, k němuž byl zápis proveden

U každého jednotlivého zapisované údaje do obchodního rejstříku se zapíše datum, ke kterému byl takový zápis proveden. Jedná se o den, kdy usnesení rejstříkového soudu o provedeném zápisu nabylo právní moci, případně den kterým byl zápis proveden bez vydání rozhodnutí (tzv. „přímý zápis“). Zápis této skutečnosti se nezobrazuje v aktuálním výpise z obchodního rejstříku, ale pouze ve výpise úplném. Tento zapisovaný údaj je zcela nezbytný a slouží k uplatnění principu materiální publicity. Podle takto zapsaných údajů lze s ohledem na materiální publicitu ověřit platnost právních jednání.

3.2.17. Insolvenční zápisy

Do obchodního rejstříku se vždy zapisují také zákonem stanovená rozhodnutí insolvenčního soudu. Zápis je povinný a i po jeho výmazu zůstává v úplném výpise zapsané osoby, a to i přesto, že se jednalo o insolvenční návrh odmítnutý.

Rejstříkový soud provádí zápisy těchto rozhodnutí: zahájení insolvenčního řízení (vyhláška), omezení práva nakládat s majetkovou podstatou, prohlášení konkursu,

povolení reorganizace a schválení reorganizačního plánu a insolvenční správce, pokud byl ustanoven.

Zápisy jsou prováděny na základě vyrozumění insolvenčního soudu, které probíhají automaticky prostřednictvím upozornění z insolvenčního rejstříku. Prováděn je zápis označení rozhodnutí insolvenčního soudu spisovou značkou a dnem vydání, typ insolvenčního rozhodnutí a datum jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku, případně datum právní moci rozhodnutí, podle toho zda právní účinky jsou spojeny již se zveřejněním v insolvenčním rejstříku, kterými jsou vyhláška, prohlášení konkursu, omezení práva nakládat s majetkovou podstatou a povolení reorganizace, nebo s právní mocí rozhodnutí, kterým je rozhodnutí o zrušení konkursu pro nedostatek majetku, zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení. Tato rozhodnutí způsobují zrušení právnické osoby podle § 173 o.z. a zapisují se do obchodního rejstříku, jako právní důvod zrušení.

3.2.18. Převod, zastavení, nájem, pacht závodu

Údaj o tom, že byl převeden závod nebo jeho část nebo že byl dán do zástavy, nájmu nebo propachtován, včetně údaje o zániku uvedených závazků.

Koupě závodu je upravena v § 2175 a násl. o.z. a jedná se o převod činnosti zaměstnavatele. Z této definice vyplývá, že ačkoli závod dle § 502 o.z., ve spojení s § 495 o.z., neobsahuje osobní složku, ale pouze majetek a dluhy, přesto v případě jeho prodeje, nájmu nebo pachtu dochází i k převodu osobní složky závodu – zaměstnanců (§ 338 a násl. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce). U osob zapsaných v obchodním rejstříku nabývá kupující vlastnické právo k závodu jako celku zveřejněním údaje o koupi závodu do sbírky listin. Tato povinnost je vázána na stranu kupující, která do své sbírky listin uloží smlouvu o koupi závodu. Zveřejněním tohoto uložení listiny je vlastnické právo převedeno. Nájem závodu není jako zvláštní druh nájmu v občanském zákoníku upraven, není ale vyloučen. Z praktického hlediska však nepřipadá moc v úvahu, protože zde chybí možnost nájemce závod požívat, tedy brát si z něj plody a užitky. Nájem závodu tak postrádá svůj smysl. V převážné většině případů bude závod propachtován podle § 2349 a násl. o.z.. I zde se pro osoby zapsané v obchodním rejstříku stanoví pravidlo nabytí práva k závodu zveřejněním údaje, že pachtýř uložil doklad o pachtu závodu do sbírky listin. Opět je zde podstatná smluvní strana pachtýře a

uložení smlouvy o pachtu závodu do jeho sbírky listin. Zastavení závodu je zajišťovacím institutem k dluhu zástavního věřitele. Je možné jej zřídit k závodu, v takovém případě se pro zástavní smlouvu vyžaduje forma veřejné listiny, tj. notářského zápisu. Zástavní právo k závodu vznikne zápisem do rejstříku zástav, vedeným Notářskou komorou České republiky. Zde je nutné pozastavit se na tím, proč nevzniká zástavní právo k závodu jeho zápisem do veřejného rejstříku, jak by se mohlo zdát z ustanovení § 1316 o.z.. Toto ustanovení se dotýká pouze veřejných seznamů, nikoli veřejných rejstříků, a zákon výslovně vyžaduje pro jeho vznik zápis do rejstříku zástav.

3.2.19. Podřízení se zákonu o korporacích

Údaj o tom, že se obchodní korporace podřídila zákonu jako celku postupem podle § 777 odst. 5 zákona o obchodních korporacích.

Obchodní korporace se mohou nejpozději do 2 let ode dne účinnosti zákona o obchodních korporacích podříditi zákonu jako celku. Změna společenské smlouvy nabývá v tomto případě účinnosti až zveřejněním údaje o podřízení se zákonu o obchodních korporacích jako celku v obchodním rejstříku. Jde o zápis konstitutivní. Bližší rozebrání problematiky o podřízení se zákonu o obchodních korporacích je uvedeno 8. kapitole.

3.2.20. Pozastavení výkonu funkce

Podle § 54 odst. 4 ZOK se jedná o situaci střetu zájmu člena orgánu korporace se zájmem korporace, kdy tato osoba je povinna o takovém střetu zájmů informovat ostatní členy orgánu a nejvyšší orgán nebo kontrolní orgán, pokud byl zřízen. Použití těchto ustanovení na prokuristu korporace je pak upraveno § 58 odst. 1 ZOK. Za situaci střetů zájmů je možno považovat zejména možné postavení člena orgánu vůči korporaci v oblasti uzavírání smluvních vztahů mezi nimi, anebo osobami blízkými, ovlivněnými nebo ovládanými. Situace střetů zájmů může nastat nejen u členů orgánu osob fyzických, ale taktéž u osob právnických. Zde je nutné dále rozšířit možný střet zájmů i na případný střet zájmů mezi zástupcem právnické osoby, jakožto členem orgánu korporace. (externí střet zájmů)¹⁹

¹⁹ DĚDIČ, Jan; LASÁK, Jan, *Obchodněprávní revue: odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. Praha: C.H. Beck, 2014, č. 1, s. 1. ISSN 18036554.

Do obchodního rejstříku se zapíše údaj o tom, že členovi orgánu nebo prokuristovi byl pozastaven výkon funkce.

3.2.21. Zástavní právo k podílu v korporaci

Možnost zřízení zástavního práva k podílu v korporaci je upraveno ustanovením § 1320 a násl. o.z.. Vznik zástavního práva je vázán na jeho zápis do obchodního rejstříku. Jedná se o zápis konstitutivní. Podíl v korporaci lze zastavit za předpokladu, že jej lze volně převést. Pokud je pro převod podílu vyžadováno splnění podmínek stanovených společenskou smlouvou, vyžaduje se splnění týchž podmínek i při jeho zastavení. Nejčastěji se bude jednat o vázání převodu podílu na souhlas valné hromady společnosti. Takový souhlas valné hromady pak musí být udělen ve formě notářského zápisu dle § 172 ZOK. V případě jednočlenné společnosti je podíl převoditelný vždy, bez ohledu na ustanovení společenské smlouvy (§ 14 ZOK). Výše uvedený zápis zástavního práva se však netýká případu, kdy je podíl představován cenným papírem nebo nesplacenou akcií. Nejčastěji se bude jednat o případ, kdy je na podíl společníka vydán kmenový list ve smyslu § 137 ZOK. V takových případech není zástavou podíl, ale cenný papír.

3.2.22. Zákaz zatížení nebo zcizení podílu v korporaci

Do obchodního rejstříku se zapíše zákaz zatížení nebo zcizení podílu v korporaci (negative pledge), byl-li zřízen jako věcné právo dle § 1761 o.z.

Jedná se o možnost smluvních stran zřídit věcné právo k podílu v korporaci, kterým se zakazuje jeho zatížení nebo zcizení, a které bude působit vůči třetím osobám. Jedná se o zvláštní typ zajišťovacího institutu.

3.3. oddíl A

3.3.1. Obecně

Je určen pro samostatně podnikající fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, státní podniky a jiné právnické osoby, včetně organizačních složek a odštěpných závodů, o nichž zákon stanoví, že se zapisují do obchodního rejstříku, pokud se nezapisují do jiného oddílu, odštěpné závody se sídlem odlišným od sídla podniku.

Oddíl A je nazýván také tzv. zbytkovým oddílem, tedy oddílem do něž se zapisují všechny subjekty, které se nezapisují do některého z dalších oddílů.²⁰ Kromě výše uvedených právních forem právnických osob jsou v oddíle A zapsány také subjekty v oddílech podnikového rejstříku Pn, Pk, Ps, Psn, Po, Nv založený před 1. 7. 1988, Nv vedený od 1. 7. 1988, Sva a Shr s tím, že se přejmenovávali na knihy oddílu A, při zachování původního číslování vložek (§ 179 odst. 3 vnitřního a kancelářského řádu č. 1068/93-OOD). Oddíl A proto obsahuje velké množství zapsaných osob rozličných právních forem. Většina takto historických právnických osob zapsaných v oddíle A, již svou činnost fakticky nevykonává, přesto jsou zápisy v obchodním rejstříku provedeny. Rejstříkové soudy by měly u těchto subjektů rozhodnout o jejich zrušení, pokud již nejsou zrušeny ze zákona, a nařídit jejich likvidaci. S ohledem na dlouhou dobu, která uplynula, je taková likvidace problematická. Osoby ve statutárních orgánech většinou již nežijí, nebo nemají zájem subjekt likvidovat, případně nemají žádné doklady sloužící k likvidaci.

3.3.2. Fyzické osoby

Fyzické osoby se do obchodního rejstříku zapisují pouze ze zákonem stanovených důvodů. Tyto důvody můžeme rozdělit na 2 skupiny, to na skupinu dobrovolných zápisů a skupinu zápisů povinných.

Dobrovolný zápis fyzické osoby může nastat v těchto případech:

1. Jde o fyzickou osobu, která je podnikatelem, má bydliště v České republice a požádá o zápis.

V tomto kontextu se jedná o fyzickou osobu, která je státním občanem České republiky, podniká na základě živnostenského nebo jiného zákona a dobrovolně chce být v obchodním rejstříku zapsána.

2. Jde o fyzickou osobu, která je občanem členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, nebo rodinný příslušník takové osoby, za předpokladu že je podnikatelem a dobrovolně chce být v obchodním rejstříku zapsána.

²⁰ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003, 29 s. ISBN 8071796646.

3. Jde o fyzickou osobu, která je občanem třetího státu, kterému bylo v členském státě Evropské unie přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta, nebo rodinný příslušník takové osoby, za předpokladu že je podnikatelem a dobrovolně chce být v obchodním rejstříku zapsána.
4. Fyzická osoba, které vzniklo právo podnikat podle živnostenského zákona nebo jiného zákona a dobrovolně chce být v obchodním rejstříku zapsána.

Povinný zápis fyzické osoby je stanoven § 44 a § 45 ZVR na tyto případy:

Zahraniční fyzická osoba s bydlištěm mimo Evropskou unii, pokud se nejedná o osobu viz 1.- 4. výše, která na území České republiky podniká buď osobně, nebo zde provozuje závod nebo odštěpný závod. Jelikož dobrovolný zápis fyzické osoby uvedený pod bodem 4. pokrývá cizince v Evropské unii i mimo ni, stojí zde otázka, zda se nějaká fyzická osoba podle § 44 ZVR zapisuje povinně do obchodního rejstříku. V současné právní úpravě se jeví nejpravděpodobnější, že pod povinný zápis podle § 44 ZVR nespadá žádná fyzická osoba, neboť § 43 písm. e) ZVR pokrývá aktuálně všechny případy. Ustanovení § 44 ZVR tudíž dopadá pouze na osoby právnické.

Jedinou výjimku tvoří povinný zápis fyzických osob podle § 45 ZVR, a to bez ohledu na jejich bydliště (tuzemci i cizozemci). Fyzická osoba, která je podnikatelem podnikajícím na území České republiky se povinně zapíše do obchodního rejstříku, jestliže výše jejich výnosů nebo příjmů snížených o daň z přidané hodnoty, je-li součástí výnosů nebo příjmů, dosáhla nebo přesáhla za 2 po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120.000.000 Kč. Pokud fyzická osoba tuto podmínku splňovat přestane, může podat návrh na svůj výmaz z obchodního rejstříku.

3.3.3. Veřejná obchodní společnost a komanditní společnost

Veřejná obchodní společnost a komanditní společnost je povinně zapisována do obchodního rejstříku. Z hlediska prováděných zápisů se na obě dvě právní formy vztahují obecná ustanovení zápisů o veřejných rejstřících. U komanditní společnosti je navíc nezbytné odlišit, kteří společníci jsou komanditisté a kteří komplementáři, a výše komanditní sumy každého komanditisty. Komanditista ručí za dluhy společnosti s ostatními společníky společně a nerozdílně, do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Zápis rozsahu splacení má tak konstitutivní povahu.

Komanditní suma je novým institutem a je třeba ji odlišovat od vkladu společníka a jeho splacení, ačkoli s ním souvisí. Podle důvodové zprávy se nově výše ručení „*neodvíjí jen od výše splaceného vkladu, jak je tomu dnes*“ (tj. podle obchodního zákoníku), „*ale alternativně od výše komanditní sumy, tedy částky v penězích, kterou komanditista deklaroval, jejíž výše se zapisuje do obchodního rejstříku a je částečně nezávislá na výši vkladu. V obecné rovině tak lze říci, že komanditní suma je konkrétní částka, která se stala zjevnou třetím osobám prostřednictvím obchodního rejstříku a do které konkrétní komanditista ručí za dluhy společnosti.*“²¹

Návrh na zápis založené veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti do obchodního rejstříku podávají všichni společníci.

3.3.4. Státní podnik

Státní podnik je upraven zákonem č. 77/1997 Sb., o státním podniku. Státní podnik je právnickou osobou provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Podnik hospodaří s majetkem státu podle zákona č. 219/2000 Sb.. Zakládá se zakládací listinou, kterou vydává jménem státu příslušné ministerstvo, návrh na zápis do obchodního rejstříku podává zakladatel a státní podnik vzniká dnem, ke kterému byl zapsán do obchodního rejstříku. Zákon č. 77/1997 Sb., dále upravuje náležitosti zakladatelské listiny, otázky orgánů podniku, zrušení a likvidace, sloučení, splnutí a rozdělení podniku. Specifickým typem státních podniků jsou povodí, vzniklá podle zákona č. 305/2000 Sb., s účinností ke dni 1.1.2001. Jde o následující státní podniky: Povodí Labe, státní podnik, Povodí Moravy, státní podnik, Povodí Odry, státní podnik, Povodí Ohře, státní podnik a Povodí Vltavy, státní podnik. Zápis do obchodního rejstříku má v tomto případě deklaratorní povahu (§ 8 odst. 4 zákona č. 305/2000 Sb.)

3.3.5. Jiné osoby, o nichž to stanoví zákon

Jinými osobami o nichž to stanoví zákon jsou Hospodářská komora České republiky a Agrární komora České republiky a také okresní a regionální hospodářské a agrární komory (zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky), komoditní burza (zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních

²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 268-269 s. ISBN 9788074004803.

burzách), zaměstnanecká pojišťovna (zákon č. 280/1992 Sb.), Středisko cenných papírů (zákon č. 591/1992 Sb.), Česká konsolidační agentura (zákon č. 239/2001 Sb.), Česká tisková kancelář (zákon č. 517/1992 Sb.), Státní fond kultury České republiky (zákon č. 239/1992 Sb.). Dále existující i speciální a smíšené obchodní komory, zřízené podle zákona č. 42/1980 Sb., o hospodářských stycích se zahraničím, a nadále fungující podle § 3052 o.z..

3.3.6. Závod a odštěpný závod zahraniční osoby

Závod a odštěpný závod zahraniční fyzické nebo právnické osoby je pobočkou zahraniční osoby, která je zapsána do obchodního rejstříku (§ 503 o.z.). Podnikatel musí rozhodnout o tom, že část závodu je pobočkou s hospodářskou a funkční samostatností. Pro výkon podnikatelské činnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, na území České republiky je zápis závodu nebo odštěpného závodu zahraniční osoby do obchodního rejstříku nezbytný. Zapisovanému závodu nebo odštěpnému závodu zahraniční osoby je rejstříkovým soudem přiděleno identifikační číslo. Zákon o veřejných rejstřících dále odlišuje zápis závodu nebo odštěpného závodu zahraniční osoby se sídlem v některém z členských států Evropské unie nebo v jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor (§ 49 ZVR), a zahraniční osoby se sídlem v jiném státě (§ 50 ZVR). Navrhovatelem v případě zápisu závodu nebo odštěpného závodu zahraniční osoby, nebo i jiné změny tohoto zápisu, do obchodního rejstříku je vždy zahraniční osoba. Touto problematikou se zabýval také Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí 20 Cdo 2380/98 následovně: *Z procesního hlediska je podstatné, že odštěpný závod nemá způsobilost být účastníkem řízení. Z práv a povinností týkajících se odštěpného závodu je oprávněna nebo zavázána osoba, jejíž je odštěpný závod organizační složkou. Jde-li o věc týkající se odštěpného závodu, má způsobilost být účastníkem řízení jen tato osoba a nikoliv její odštěpný závod.*²²

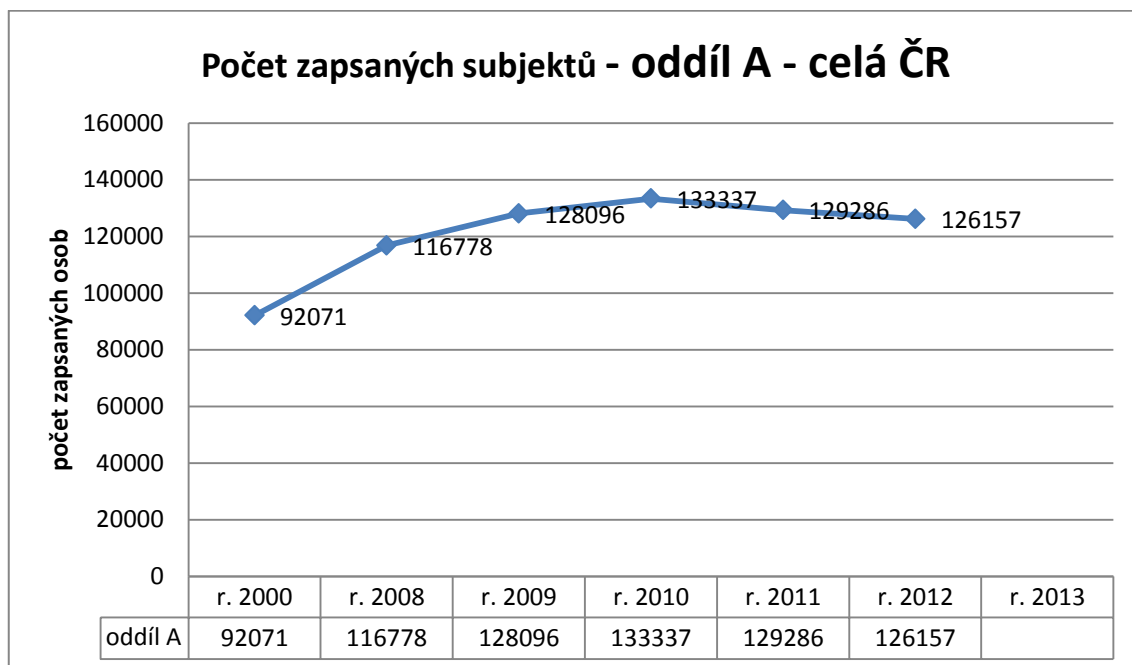
Vedoucí odštěpného závodu zastupuje podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu. Zapisuje se do obchodního rejstříku a jeho zápis má konstitutivní charakter (§ 503 odst. 2 o.z.). Jeho výmaz však již bude mít povahu deklaratorní.

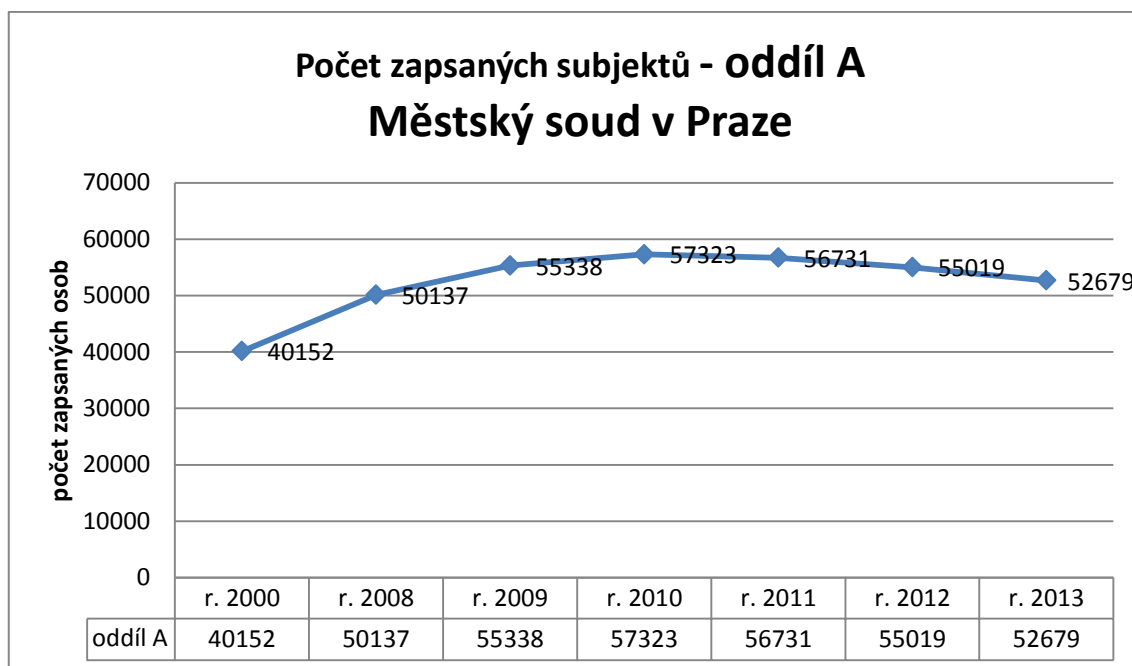
²² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.9.1999, sp. zn. 20 Cdo 2380/98. pramen: SoJ, číslo vydání 4, ročník 2000, 132 s., uveřejněno pod pořadovým číslem 39/2000, ASPI: JUD14797CZ.

3.3.7. Závod a odštěpný závod českého podnikatele

Zápis pobočky českého podnikatele do obchodního rejstříku je svou povahou obdobný zápisu závodu nebo odštěpného závodu zahraniční osoby. Je však na rozhodnutí podnikatele, zda pobočku do obchodního rejstříku zapíše. Fyzická osoba, která by požadovala zapsat svou pobočku do obchodního rejstříku, jako závod nebo odštěpný závod, musí být sama do obchodního rejstříku zapsána. Zapsanému závodu nebo odštěpnému závodu českého podnikatele se nepřiděluje identifikační číslo, ale vystupuje pod identifikačním číslem zřizovatele. Jedná se o vyjádření hospodářské a funkční samostatnosti pobočky podnikatele. Z hlediska zapisovaných údajů se použije ustanovení § 51 ZVR, kdy se do obchodního rejstříku zapíše označení odštěpného závodu, sídlo, předmět podnikání nebo činnosti a údaje o vedoucím odštěpného závodu. Pokud má odštěpný závod sídlo v obvodu rejstříkového soudu zřizovatele, zapíše se pouze do rejstříkové vložky tohoto zřizovatele. Jestliže je závod nebo odštěpný závod umístěn v obvodu jiného rejstříkového soudu, zapíše se také do obchodního rejstříku u tohoto soudu, tzn. odštěpnému závodu je přidělena nová rejstříková vložka v oddíle A.

3.3.8. Statistika

* zdroj: statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti (doplnění ke statistikám uvedeno na konci práce)

3.4. oddíl B

Tento oddíl je určen pro akciové společnosti. Akciová společnost je společnost jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií, jedná se o společnost kapitálovou a její úpravu nalezneme v § 243 a násl. Zákona o obchodních korporacích. Obchodní firma akciové společnosti musí obsahovat označení akciová společnost, případně může být nahrazena zkratkou „akc. spol.“, nebo „a.s.“.

Návrh na zápis založené akciové společnosti podávají všichni členové představenstva nebo statutární ředitel. Pokud jde o zápis skutečností zapisovaných do obchodního rejstříku u akciové společnosti, řídí se tento obecnými ustanoveními zákona o veřejných rejstřících a dále se užije § 48 odst. 1 ZVR, který stanoví zápis:

Výše základního kapitálu akciové společnosti.

Základní kapitál je určen v zakladatelském právním jednání, a pouze tento typ kapitálu je do obchodního rejstříku zapisován. Jiné typy kapitálu jako vlastní, provozní, cizí kapitál nejsou předmětem zápisu. Základní kapitál musí být vyjádřen v českých korunách. Výjimkou je vyjádření základního kapitálu v eurech u akciové společnosti, pokud vede účetnictví v eurech podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Výše

základního kapitálu u akciové společnosti činí minimálně 2.000.000,- Kč, nebo 80.000,- EUR.

Rozsahu splacení základního kapitálu.

Při prvozápisu akciové společnosti do obchodního rejstříku musí být splaceno alespoň 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií, ve lhůtě určené ve stanovách, nejpozději však ke dni podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku. V opačném případě není možné zapsat společnost do obchodního rejstříku. Zápis rozsahu splacení je u prvozápisu osvědčován prohlášením správce vkladů, při doplacení základního kapitálu v průběhu existence společnosti prohlašuje tuto skutečnost statutární orgán.

Počet, forma a jmenovitá hodnota akcií, nebo údaj o vydání akcií bez jmenovité hodnoty a jejich počtu, případně údaj o vydání zaknihovaných nebo imobilizovaných akcií.

Akcie je cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na řízení a zisku akciové společnosti. Forma akcií může být na jméno (cenný papír na řad) nebo na majitele (cenný papír na doručitele). Akcie na majitele může být vydána pouze jako zaknihovaný cenný papír evidovaný v centrální evidenci cenných papírů nebo imobilizovaný cenný papír předaný do hromadné úschovy. U akciových společností, které k 1.1.2014 měly vydány akcie na majitele, došlo nuceně ke změně jejich stanov podle zákona č. 134/2013 Sb., o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností, a to tak, že listinné akcie na majitele, které nebyly imobilizovány se změnilly na akcie na jméno, a dochází rovněž ke změně stanov společnosti ze zákona. K účinnosti této změny formy akcií není vyžadován zápis do obchodního rejstříku.

Jmenovitou hodnotou akcie je vklad akcionáře do společnosti (§ 15 odst. 1 ZOK). Počet akcií musí spolu s jejich jmenovitou hodnotou vyjadřovat základní kapitál společnosti.

Kusová akcie je upravena § 257 ZOK. Jedná se o typ akcie, která neobsahuje jmenovitou hodnotu. Podíly na základním kapitálu u takových akcií jsou stejné. Společnost s kusovými akciemi nemůže mít současně vydány akcie se jmenovitou hodnotou.

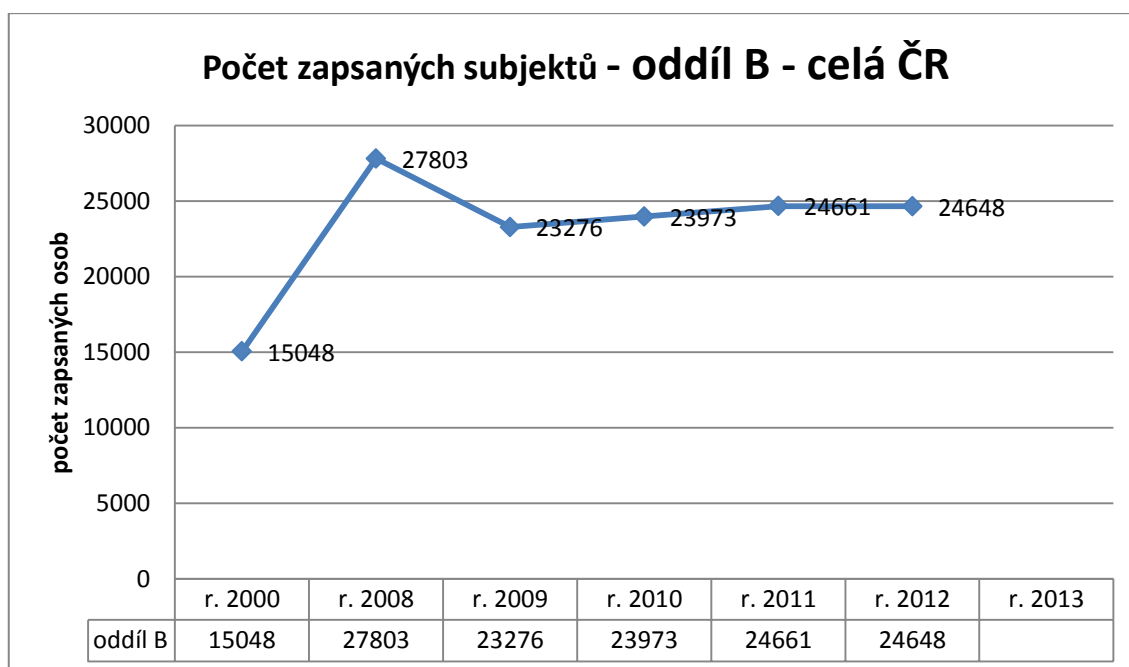
Druh akcií a popis práv a povinností s nimi spojených, případné omezení převoditelnosti akcií na jméno

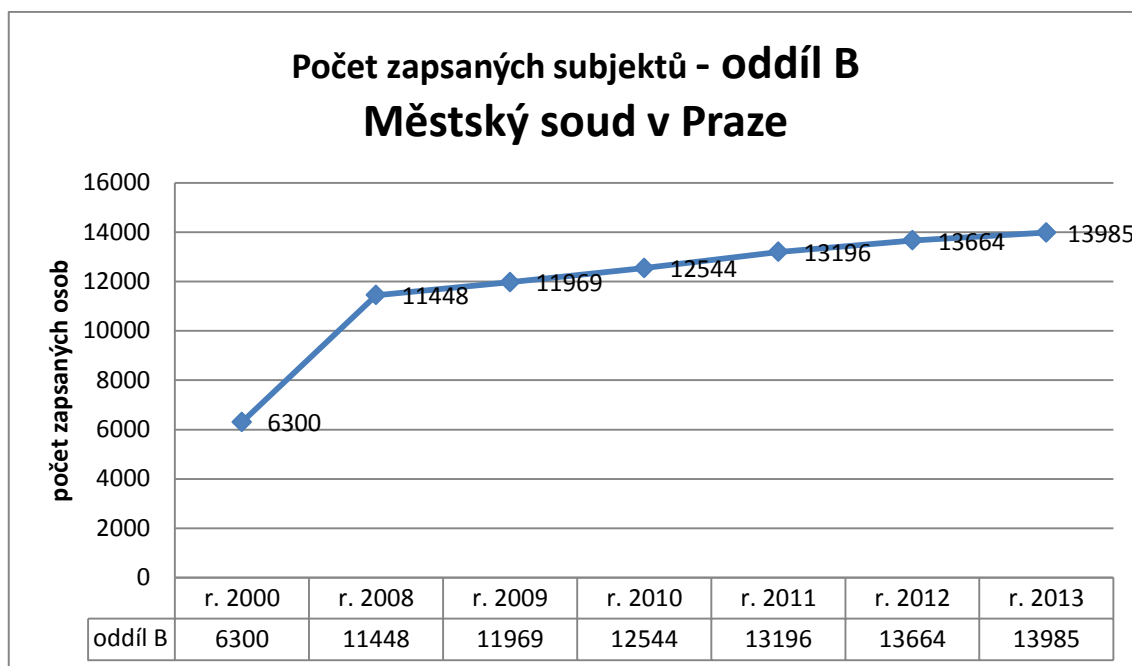
Akcie, se kterými není spojeno žádné zvláštní právo jsou akcie kmenové. Stanovy společnosti mohou určit různé druhy akcií, se kterými spojí zvláštní práva, spočívající zejména v rozdílném podílu na zisku nebo v rozdílné váze hlasů. Akcie se stejnými právy tvoří akcie jednoho druhu. Zakazuje se spojit právo na určitý úrok nezávisle na hospodářských výsledcích společnosti. Prioritní akcie jsou vydávány bez hlasovacího práva a je s nimi spojeno přednostní právo na podíl na zisku, neurčí-li stanovy jinak. Omezení převoditelnosti je možné stanovami dle § 270 až § 272 ZOK, takové omezení se pak zapíše do obchodního rejstříku.

Má-li společnost jediného akcionáře, zapisuje se i jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě bydliště, tohoto akcionáře.

Jestliže má společnost jediného akcionáře, je tento jeho zápis do obchodního rejstříku povinný. Rejstříkovému soudu se tato skutečnost prokazuje u akcií na jméno výpisem ze seznamu akcionářů, u akcií na majitele výpisem ze střediska cenných papírů, případně výpisem z jiné hromadné úschovy akcií.

Statistika:

* zdroj: statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti (doplnění ke statistikám uvedeno na konci práce)

3.5. oddíl C

3.5.1. Obecně

Je neobsáhlejší oddíl celého obchodního rejstříku a je určen pro společnosti s ručením omezeným. Společnosti s ručením omezeným představují nejrozšířenější formu právnické osoby, zejména z důvodu jejího jednoduchého založení, nízkého základního kapitálu a jednoduché správě řízení. Společnost s ručením omezeným je upravena v ustanovení § 132 a následující Zákona o korporacích. *Je společností kapitálovou, s prvky společnosti osobní pokud jde o osobní ručení společníků, omezení převoditelnosti obchodního podílu nebo přijímání rozhodnutí mimo valnou hromadu.*²³ Obchodní firma společnosti musí obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“, nebo může být nahrazeno zkratkou „spol. s r.o.“ nebo „s.r.o.“.

Návrh na zápis založené společnosti s ručením omezeným podávají všichni jednatelé, tedy všichni první jednatelé určení při založení.

²³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník: komentář*. 11. vyd. Praha: Beck, 2006, XX, komentář k § 105. ISBN 8071794872.

U společnosti s ručením omezeným se navíc oproti obecným zapisovaným skutečnostem do obchodního rejstříku zapisuje:

Výše základního kapitálu.

Základní kapitál je určen v zakladatelském právním jednání, a pouze tento typ kapitálu je do obchodního rejstříku zapisován. Jiné typy kapitálu jako vlastní, provozní, cizí kapitál nejsou předmětem zápisu. Základní kapitál musí být vyjádřen v českých korunách. Výše základního kapitálu musí být s ohledem na minimální výši vkladu společníka minimálně 1 Kč.

Výše vkladu každého společníka společnosti.

Vklad je peněžní vyjádření hodnoty předmětu vkladu společníka do základního kapitálu. Minimální výše vkladu je 1 Kč, společenská smlouva může určit vyšší minimální výši vkladu. Souhrn všech vkladů společníků ve společnosti odpovídá základnímu kapitálu společnosti. Vklad do společnosti vkládá její společník a to ve formě peněžité nebo nepeněžité. Před vznikem společnosti spravuje vklady správce vkladů, který vydá tomu kdo je oprávněn podat návrh na zápis do obchodního rejstříku, písemné prohlášení o splnění vkladové povinnosti jednotlivými vkladateli. Na jeho základě se запиše rozsah splnění vkladové povinnosti. Zápis rozsahu splnění vkladové povinnosti společníků má konstitutivní charakter, vzhledem k ručení společníků za dluhy do výše nesplacené vkladové povinnosti podle stavu zápisu v obchodním rejstříku (§ 132 ZOK). Následkem nesplaceného vkladu společníka je kromě ručení společníka za dluhy, také povinnost společníka zaplatit společnosti úrok z prodlení ve výši dvojnásobku sazby úroku z prodlení dle § 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., případně může být takový společník valnou hromadou ze společnosti vyloučen.

Výše podílu každého společníka.

Výše podílu společníka se určuje podle poměru jeho vkladu, připadajícím na tento podíl k výši základního kapitálu. Společenská smlouva ale může stanovit výši podílu odchylně, bez ohledu na poměr k základnímu kapitálu. Může být vyjádřen procentem, zlomkem, případně slovy.

Druh podílu, včetně popisu práv s ním spojených a **údaj o vydání kmenového listu**. Podrobnější vysvětlení těchto institutů následuje v dalším pododdíle.

Zápisy o exekucích.

U společnosti s ručením omezeným se do obchodního rejstříku zapisují skutečnosti o probíhajících exekučních řízeních dotýkajících se společníka nebo samotné zapsané osoby.

Pokud došlo k vydání exekučního příkazu postižením podílu společníka soudním exekutorem, nebo k nařízení výkonu rozhodnutí postižením podílu společníka soudem, provede rejstříkový soud zápis této skutečnosti do obchodního rejstříku ke společníkovi, a rozhodnutí založí do sbírky listin. Dále se zapíše rozhodnutí o zastavení exekuce nebo sdělení, že exekuce skončila jinak než zastavením, a provede se i zápis důvodu rozhodnutí.

Vyrozumění o exekučních řízeních na společníka, jsou podstatná z důvodu možného zániku účasti společníka ve společnosti podle § 206 ZOK. Účast společníka ve společnosti zaniká, v případě nepřevoditelného podílu, po uplynutí lhůty ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti, za předpokladu pravomocného nařízení výkonu rozhodnutí nebo pravomocného exekučního příkazu. Na rozdíl od dřívější právní úpravy již nezaniká účast společníka, pokud je jeho podíl převoditelný.

K samotné zapsané osobě se provádí zápis v případě vydaného rozhodnutí soudu o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem závodu nebo jeho části, nebo exekuční příkaz na prodej závodu nebo jeho části. Také se zapíše rozhodnutí soudu o zastavení výkonu rozhodnutí nebo rozhodnutí o zastavení exekuce nebo sdělení, že exekuce skončila jinak než zastavením, a provede se i zde zápis důvodu rozhodnutí. Nařízení výkonu rozhodnutí soudem i exekuční příkaz vydaný exekutorem se zakládají do sbírky listin zapsané osoby.

3.5.2. Podstatné změny právní úpravy společnosti s ručením omezeným

Dále se pokusím stručně nastínit hlavní změny u společností s ručením omezeným od 1.1.2014, pokud jde oblast obchodního rejstříku a skutečností do něj zapisovaných.

Statutární orgán

Statutárním orgánem je i nadále jednatel nebo jednatelé, kteří tvoří individuální orgán. Jednatel nově za společnost nejedná, ale společnost zastupuje. Jednatel může

být nyní i právnická osoba, což v minulosti bylo možné pouze ve velmi omezeném množství případů. Vždy ale musí být určena fyzická osoba, která jednatele právnickou osobu zastupuje. Další změnou je povinné určení konkrétního počtu jednatelů ve společenské smlouvě, přičemž počet jednatelů se zapisuje do obchodního rejstříku.

Druhy podílů

Dřívější označení „obchodní podíl“ je nově nahrazeno pojmem „podíl“. Společenská smlouva může připustit vznik různých druhů podílů. Obsah práv a povinností u různých druhů podílů musí určit společenská smlouva, přičemž označení takto určených druhů podílů není nijak upraveno a je ponecháno na společenské smlouvě. Nemělo by ale jít o označení zavádějící nebo klamavé. Pokud s podílem nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti, jedná se o podíl základní. Obsah určených práv a povinností však musí souviset s účastí společníka na společnosti, nemělo by například dojít k situaci, kdy zvláštní právo bude souviset s pracovní činností společníka. Typicky by se mohlo jednat právo společníka na služební auto, parkovací místo, kancelář s výhledem, apod..

Nově také společenská smlouva může určit, že jeden společník může vlastnit více podílů, a to buď stejného nebo i různého druhu. V takovém případě je vhodné, aby podíly byly číselně označeny.

Do obchodního rejstříku se zapisuje výše podílu každého společníka, druh takového podílu a popis práv a povinností s ním spojených, který může být nahrazen odkazem na společenskou smlouvu uloženou ve sbírce listin.

Kmenový list

Zcela novým institutem v úpravě společností s ručením omezeným je možnost, aby společenská smlouva určila, že podíl společníka je představován kmenovým listem. Kmenový list je cenný papír na řad a nemůže být zaknihovaný. Převod kmenového listu na jinou osobu se neděje smlouvou o převodu podílu, ale použijí se ustanovení o cenných papírech. Prokázání převodu kmenového listu, a tím prokázání změny společníka, vůči rejstříkovému soudu se bude dít předložením kmenového listu s rubopisem, případně také seznam společníků. Jelikož pro rubopis se nevyžaduje jeho datování, bude někdy pro rejstříkový soud obtížné určit uskutečnění takového převodu,

avšak pro účinnost převodu je rozhodující oznámení změny osoby společníka a předložení kmenového listu společnosti (§ 210 odst. 2 ZOK). Úředně ověřené podpisy, jako u převodu podílu, také nebudou obligatorní náležitostí převodu.

Údaj o vydání kmenového listu se zapíše do obchodního rejstříku ke každému podílu.

Vklad společníka a základní kapitál

Minimální výše vkladu každého společníka je nově stanovena na 1 Kč. Tím je také vyjádřena minimální výše základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, s ohledem na počet společníků. I takovýto peněžitý vklad je nutné splatit na zvláštní účet u banky, který zřídí správce vkladů (§ 23 ZOK). Nepeněžitý vklad společníka musí být sice nadále oceněn znalcem ze seznamu znalců podle zvláštního právního předpisu, ale na rozdíl od předchozí právní úpravy, takového znalce nejmenuje soud, ale při zakládání společnosti jej jmenují zakladatelé, v průběhu existence společnosti jednatel.

U společnosti se základním kapitálem 1 Kč, která musí být společností s jediným společníkem, považují za důležité upozornit na skutečnost, že v případě potřeby rozdělení podílu a převodu na další osobu, bude nezbytné provést zvýšení základního kapitálu minimálně o výši nového vkladu. Zakladatel by měl na tuto situaci pamatovat již při založení a základní kapitál ve výši 1 Kč zvážit.

Rozhodování per rollam

Tento institut byl umožněn již za předchozí právní úpravy, společnost však tuto možnost musela mít upravenou ve společenské smlouvě. Nově je tato možnost dána přímo ze zákona, za předpokladu že společnost vznikla podle zákona o obchodních korporacích nebo se zákonu o obchodních korporacích podřídila. Jedná se o rozhodování mimo valnou hromadu, tzv. korespondenčním hlasováním. Podmínky jsou upraveny v § 175 až § 177 ZOK. Výhodou tohoto způsobu rozhodování je v případě, že zákon vyžaduje pro rozhodnutí valné hromady osvědčení veřejnou listinou, tedy notářským zápisem, postačí že společník výslovně ve vyjádření uvede obsah návrhu rozhodnutí a úředně ověří podpis na takovém vyjádření. Přezkum takového rozhodnutí se zákonem a společenskou smlouvou pak provede rejstříkový soud, a nikoli notář.

Převod podílu

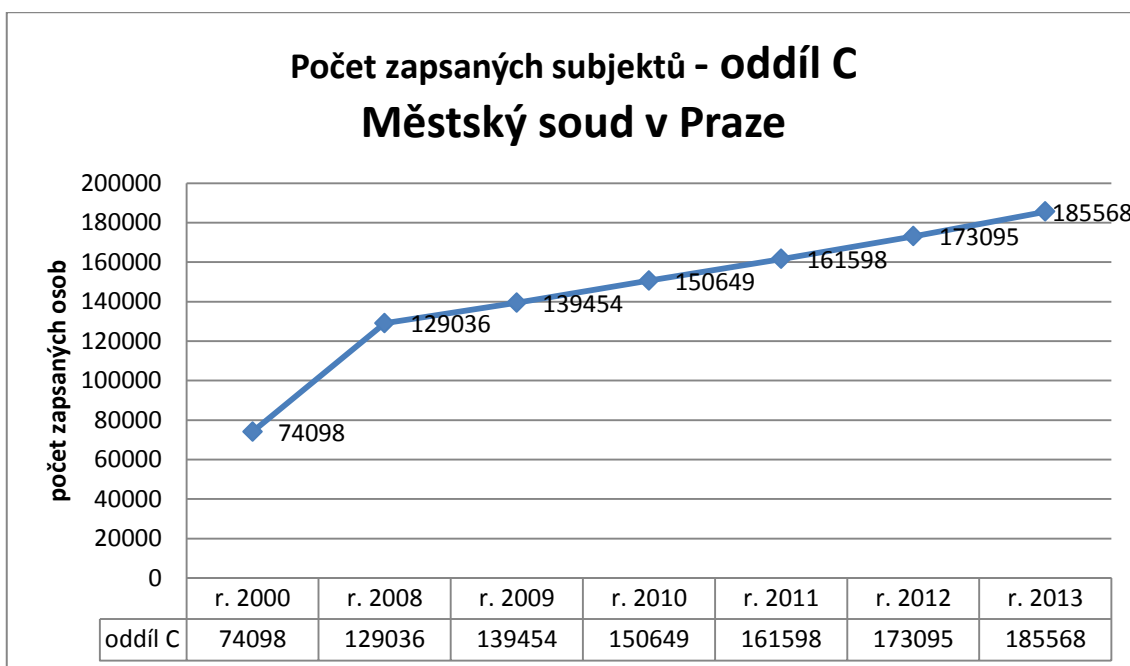
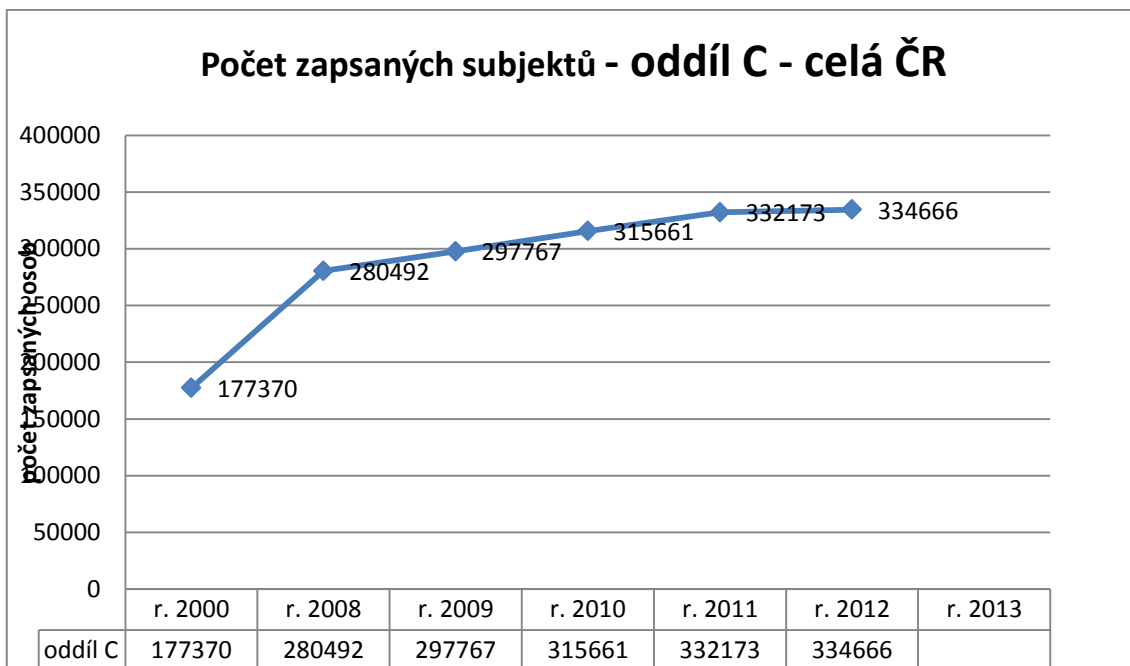
Převod podílu se i nadále provádí smlouvou o prodeji podílu, která je zvláštním typem kupní smlouvy. Výjimku tvoří převod kmenového listu. Převod podílu je upraven v § 207 až § 209 ZOK. Nadále se vyžadují pro smlouvu úředně ověřené podpisy smluvních stran. Součástí smlouvy však již nemusí být prohlášení nabyvatele o přistoupení ke společenské smlouvě, které nyní zákon kogentně stanoví ke dni nabytí podílu.

Úprava souhlasu valné hromady s převodem podílu, pokud společenská smlouva neurčí něco jiného, je zákonem stanovena následovně: Na jiného společníka se souhlas valné hromady s převodem nevyžaduje, převod na třetí osobu je však souhlasem valné hromady podmíněn. K udělení souhlasu může dojít i dodatečně, smlouva o převodu podílu nabývá v takovém případě účinnosti dnem, kdy byl souhlas udělen. Obdobně se postupuje při zastavení podílu. Převod na třetí osobu může společenská smlouva zcela vyloučit.

Zvýšení základního kapitálu

Z hlediska Obchodního rejstříku je od 1.1.2014 podstatná jediná změna při zvyšování základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, a to zavedení deklaratorního charakteru zápisu nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku, v případě převzetí vkladové povinnosti ke zvýšení dosavadních nebo nových vkladů. Dosud měl zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku bez výjimky povahu konstitutivní.

3.5.3. Statistika

* zdroj: statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti (doplnění ke statistikám uvedeno na konci práce)

3.6. oddíl Dr

Do tohoto oddílu se zapisuje právní forma právnické osoby „družstvo“, upravena v platném právu v ustanoveních § 552 a následující Zákona o obchodních korporacích.

Četnost zapsaných družstev má spíše sestupný charakter, když nejfrekventovanější typ družstva, družstvo bytové, je postupně nahrazováno společenstvími vlastníků jednotek.

Družstvo je společenstvím neuzavřeného počtu osob založeným za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních anebo jiných potřeb družstva. Z této konstrukce plyne několik podstatných prvků. Družstvo je primárně považováno za podnikatelský subjekt a jako takové se obligatorně zapisuje do obchodního rejstříku, a teprve sekundárně je připuštěna možnost existence družstva za jiným, než podnikatelským účelem. Jak plyne ze zákonné dikce, mohou podle všeho existovat tyto druhy družstev:

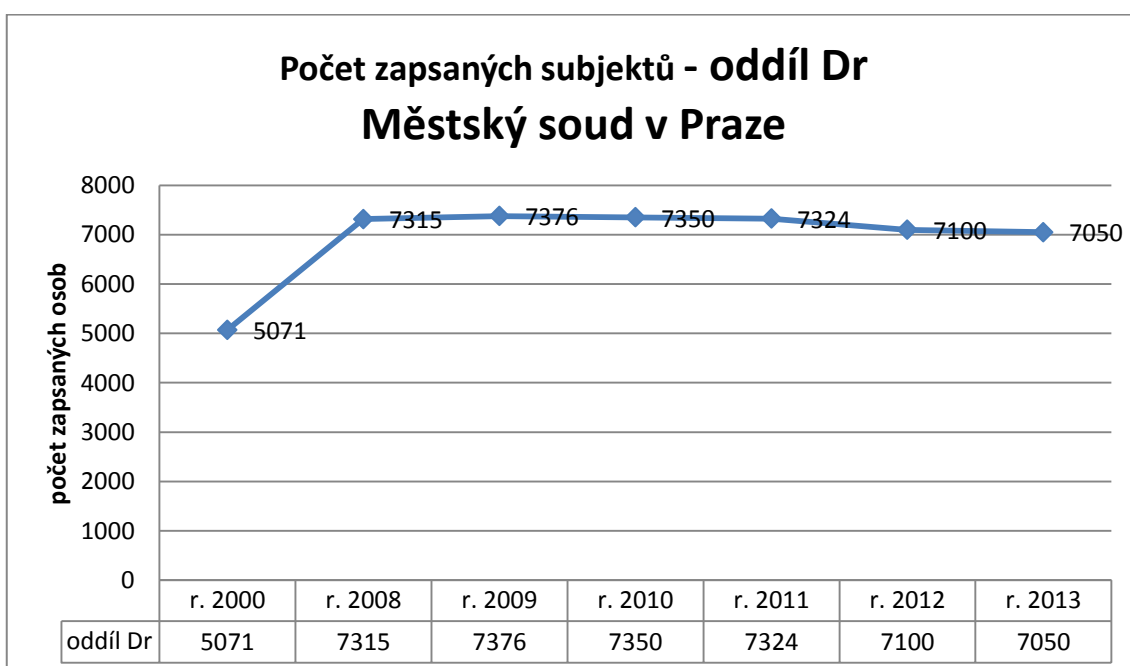
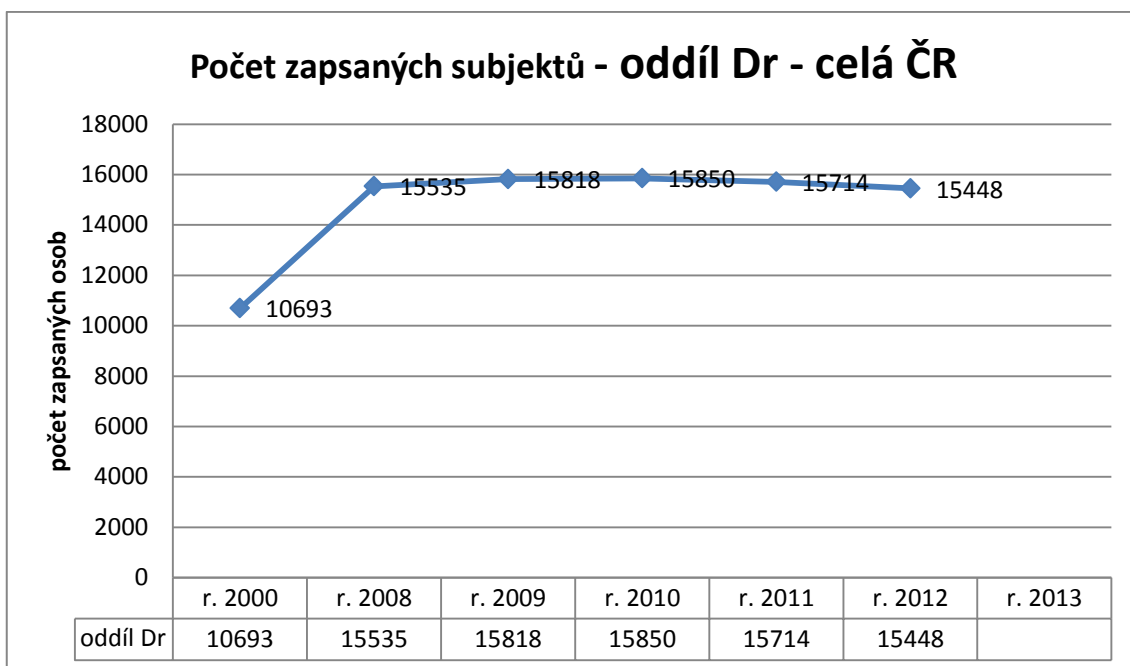
- 1. družstva výlučně podnikatelské povahy, tzn. družstva, která sama provozují podnikatelskou činnost,*
- 2. družstva výlučně nepodnikatelské povahy, která zajišťují služby pro své členy (bytové družstvo, sociální družstvo)*
- 3. družstva založená za účelem podpory podnikatelské činnosti svých členů a*
- 4. družstva provozující zčásti podnikatelskou a zčásti nepodnikatelskou činnost.²⁴*

Obchodní rejstřík obsahuje zapsaný údaj o typu družstva, zda jde o družstvo obecně, nebo se jedná o družstvo bytové nebo sociální. Podnikatelský nebo nepodnikatelský účel lze pak vyčíst také ze zapsaného předmětu činnosti nebo podnikání. Dále je oproti ostatním právním formám do obchodního rejstříku u družstva zapisován základní členský vklad, popřípadě vstupní vklad. Zapisovaný základní kapitál se u družstva již nadále do obchodního rejstříku nezapisuje.

Návrh na zápis založeného družstva do obchodního rejstříku podávají všichni členové představenstva nebo předseda družstva.

Statistika:

²⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vyd. Praha: Beck, 2006, 10-11 s. ISBN 8071795518.

* zdroj: statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti (doplnění ke statistikám uvedeno na konci práce)

3.7. oddíl Pr

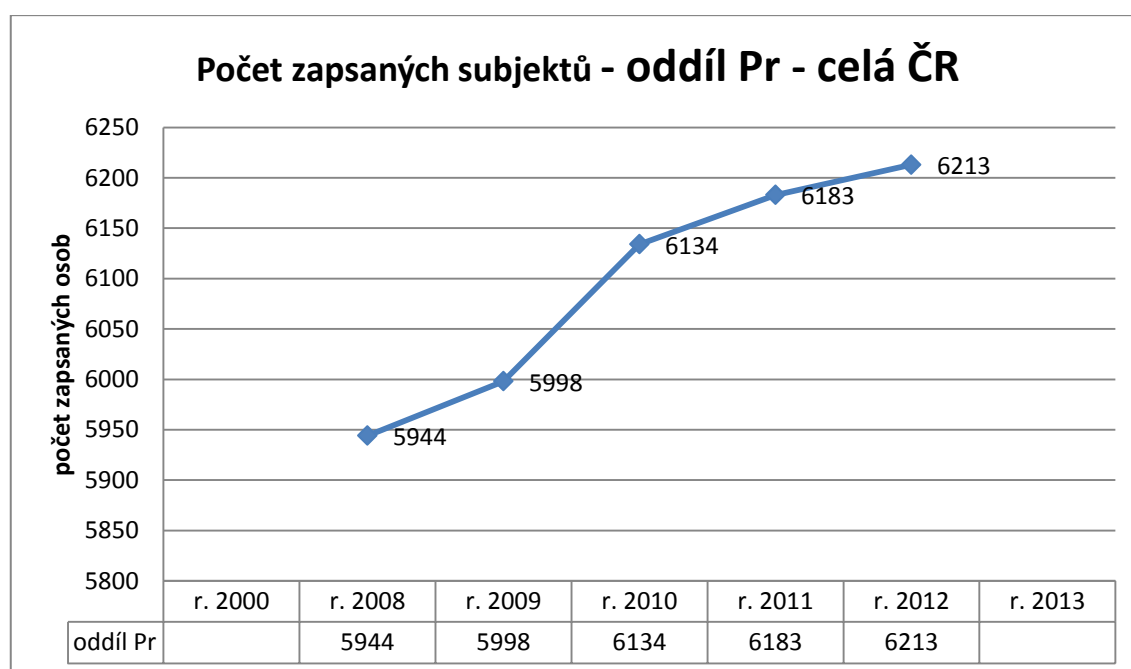
Tento oddíl je určen pro příspěvkové organizace. Příspěvkovou organizaci je možné založit podle § 27 a následující zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zřizovatelem je územně samosprávný celek, ať už obec nebo kraj, za podmínek stanovených zákonem č. 250/2000 Sb.. Zřizuje se pro činnosti

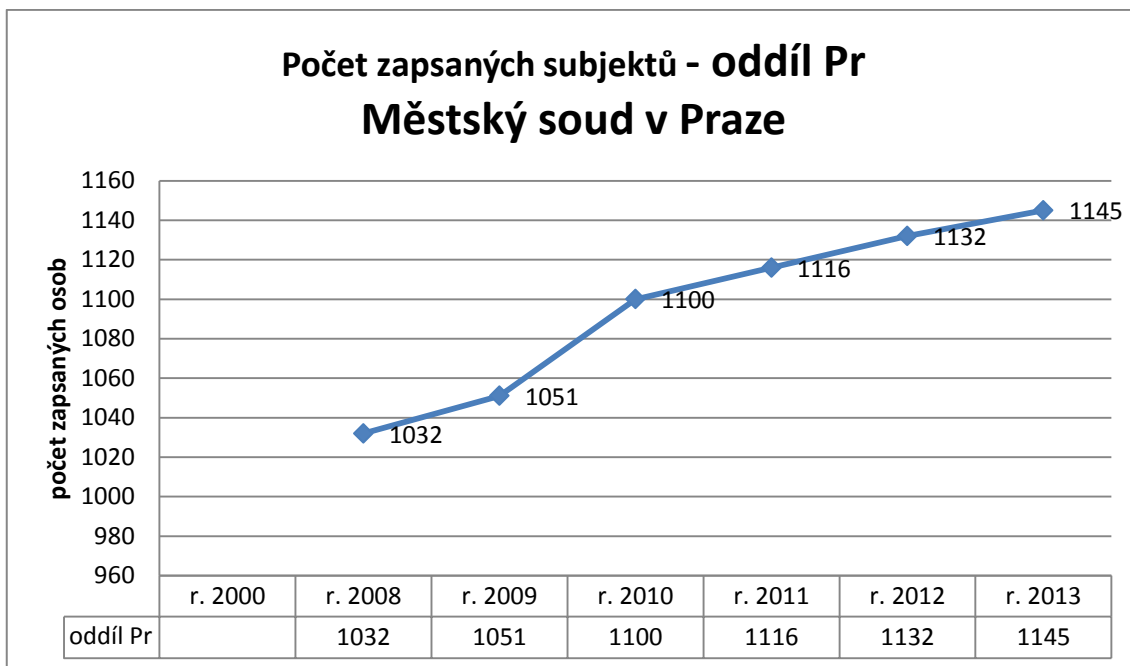
v působnosti zřizovatele, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Vznik i zánik příspěvkové organizace nenastává jejím zápisem do obchodního rejstříku, ale dnem určeným v rozhodnutí zřizovatele. Zápis do obchodního rejstříku má pouze deklaratorní povahu. Návrh na prvozápis příspěvkové organizace podává její zřizovatel. Zápis do obchodního rejstříku je však povinný. Naproti tomu mohou existovat i příspěvkové organizace nezapsané v obchodním rejstříku. Jako příklad lze uvést Národní filmový archiv, zřízený na základě § 3 zákona č. 203/2006 Sb..

Zákon o veřejných rejstřících neobsahuje žádné zvláštní skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku ohledně příspěvkových organizací, použijí se tak pouze obecná ustanovení o zapisovaných skutečnostech dle § 25 ZVR.

Zvláštností u příspěvkových organizací zřízených územně samosprávným celkem je jakési kvazi osvobození od placení soudních poplatků ve věcech veřejného rejstříku zahájených na návrh takové příspěvkové organizace. (Položka 11 bod 4 Sazebníku soudních poplatků). Nejedná se přímo o osvobození poplatníka, ale pouze o neplacení soudního poplatku za zahájené řízení. Ve všech ostatních případech bude poplatek příspěvková organizace platit.

Statistika:

* zdroj: statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti (doplnění ke statistikám uvedeno na konci práce)

3.8. oddíl Zs

Tento zcela specifický oddíl je určen pro zápis zahraniční právnické osoby se sídlem mimo Evropskou unii, podnikající na území České republiky (§ 44 zákona o veřejných rejstřících). Už vzhledem k vágní definici osoby zapisované do tohoto oddílu a neexistence právního předpisu nebo mezinárodní smlouvy, na jejímž základě by se taková osoba zapisovala, není v tomto oddíle zapsána žádná právnická osoba.

Právnická osoba sídlící mimo Evropskou unii, která na území České republiky podniká, zapisuje do obchodního rejstříku svůj závod nebo odštěpný závod do oddílu „A“. Není tak zapisována přímo právnická osoba, ale pouze její organizační složka, bez právní subjektivity. Tento oddíl naproti tomu předpokládá zápis samotné zahraniční právnické osoby. K takovému zápisu však u žádného z rejstříkových soudů v České republice k datu zpracování této práce nedošlo. Oddíl Zs je tak prázdný.

3.9. oddíl H

3.9.1. Obecně

Oddíl obchodního rejstříku „H“ je určen pro evropské společnosti, evropské družstevní společnosti a evropská hospodářská zájmová sdružení. Jedná se o oddíl obchodního rejstříku určený pro nadnárodní formy společností.

3.9.2. Evropská společnost

Nejfrekventovanějším typem právní formy v tomto oddíle je evropská společnost. Právní úprava je obsažena v Nařízení Rady č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti a dále v zákoně č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, a dále podle článku 9 bod 1 písm. c) ii) Nařízení Rady č. 2157/2001, se Evropská společnost řídí právními předpisy členského státu, které by se vztahovaly na akciovou společnost založenou podle práva členského státu, ve kterém má evropská společnost sídlo, za předpokladu, že daná věc není upravena dle bodu 1 písm. a), b), c), i), tj. zejména tímto nařízením a svými stanovami. Pokud jde o skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku, řídí se zcela právní úpravou ustanovení pro akciovou společnost v zákoně o veřejných rejstřících. Základní kapitál podle článku 67 Nařízení rady může být vyjádřen také v měně euro. Přepočítacím koeficientem mezi národní měnou a eurem je přepočítací koeficient, který platil poslední den měsíce, který předcházel založení evropské společnosti. Minimální výše základního kapitálu činí 120.000,- Euro.

Zvláštností z pohledu vedení obchodního rejstříku je povinnost rejstříkového soudu oznámit zápis nebo výmaz evropské společnosti do obchodního rejstříku Úřadu pro úřední tisky Evropských společenství se sídlem 2.rue Mercier, L-2985, Luxemburg, Lucemburské velkovévodství, který se pro informační účely zveřejní v Úředním věstníku Evropských společenství. Náklady na takové oznámení spočívající v nákladech na doručení, nese je navrhovatel a činí 64 Kč.

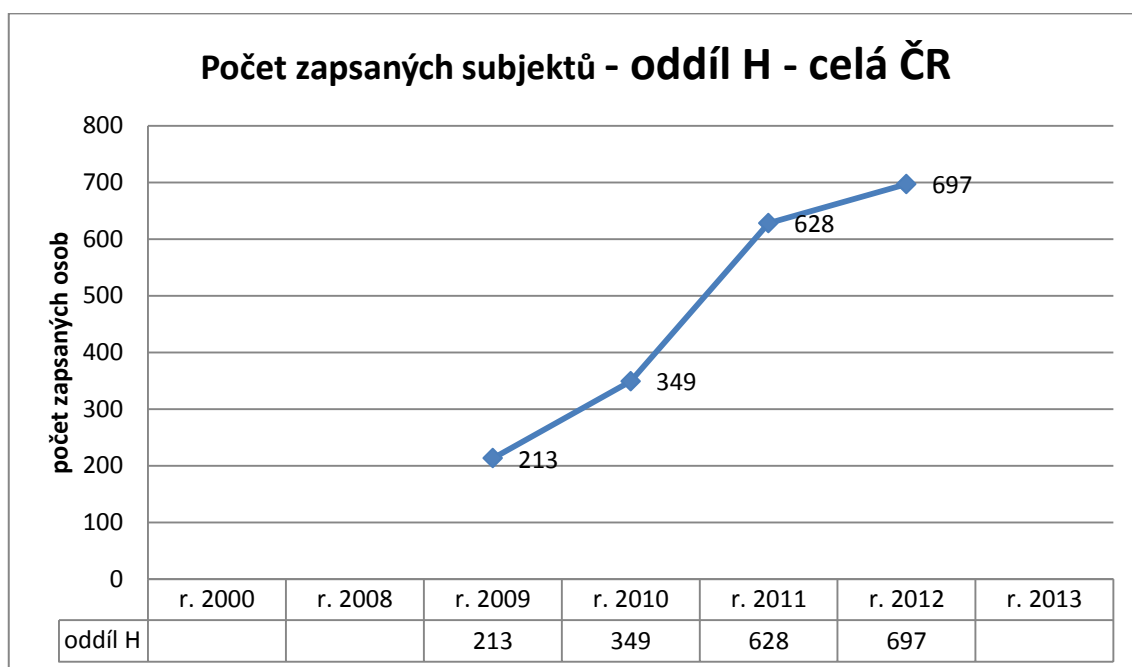
3.9.3. Evropská družstevní společnost

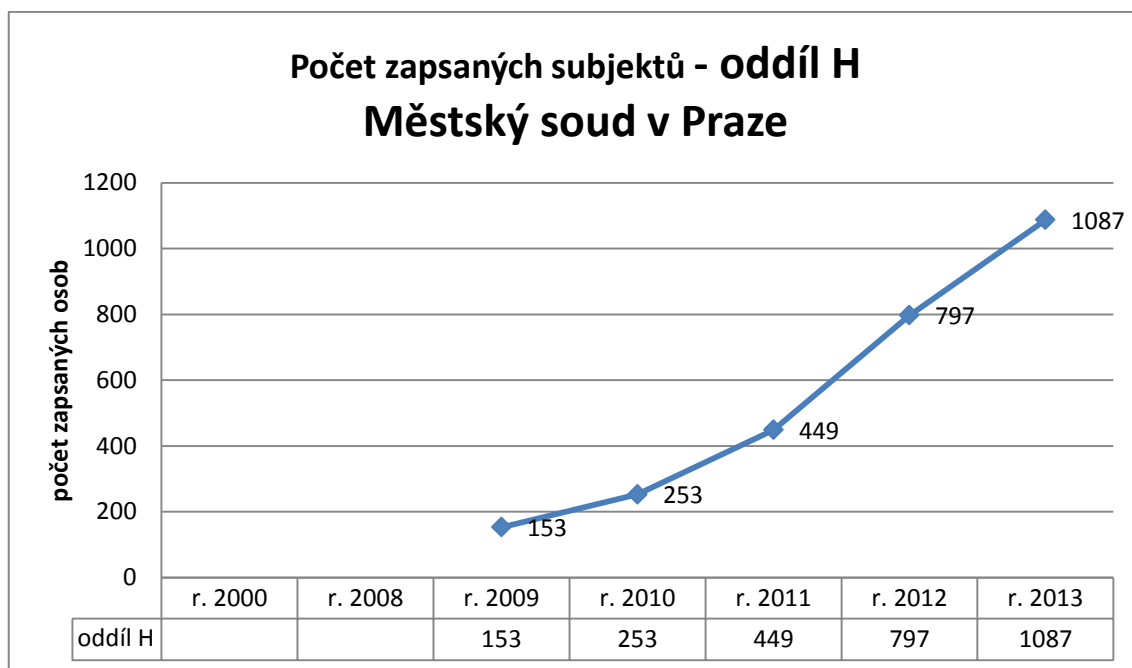
Evropská družstevní společnost je upravena Nařízením Rady č. ES 1435/2003 o statutu evropské družstevní společnosti a zákonem č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti, a dále se Evropská družstevní společnost řídí právními předpisy členského státu, které by se vztahovaly na družstvo (článek 8 Nařízení č. 1435/2003). Náklady na oznámení zápisu nebo výmazu však na rozdíl od evropské společnosti zde nese stát (§ 13 zákona č. 307/2006 Sb.)

3.9.4. Evropské hospodářské zájmové sdružení

Evropské hospodářské zájmové sdružení je z pohledu evropského práva nejstarší právní formou a je upraveno v Nařízení Rady EHS č. 2137/1985 o evropském hospodářském zájmovém sdružení a zákoně č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení. Úprava zápisu do obchodního rejstříku je v § 3 až § 6 tohoto zákona. Pro zápis skutečností do obchodního rejstříku se použijí obecná ustanovení o zapisovaných skutečnostech zákona o veřejných rejstřících, a rejstříkový soud je opět povinen oznamovat Úřadu pro úřední tisky Evropské unie zveřejňované údaje o založení sdružení a skončení likvidace.

3.9.5. Statistika

* zdroj: statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti (doplnění ke statistikám uvedeno na konci práce)

4. Nové typy veřejných rejstříků

4.1. Spolkový rejstřík

Právní úprava spolkového práva je nově od 1.1.2014 obsažena v Občanském zákoníku a byl vytvořen zcela nový spolkový rejstřík, do kterého se zapisují spolky, odborové organizace, mezinárodní odborové organizace, organizace zaměstnavatelů a mezinárodní organizace zaměstnavatelů, pobočné spolky a pobočné organizace odborových organizací, mezinárodních odborových organizací, organizací zaměstnavatelů a mezinárodní organizace zaměstnavatelů, a další osoby o kterých tak stanoví jiný zákon.

V historickém pohledu bývalo na spolky nahlíženo jako na útvary, které představovaly výkon politického práva ústavního, tedy práva veřejného. Jejich pojetí soukromoprávní bývalo spíše až na druhém místě. Tento náhled již ale dávno ztratil své opodstatnění v souvislosti s rozvojem právní úpravy právnických osob soukromého práva. Těžko bychom dnes rozumně právně nahlíželi např. na obchodní korporace výlučně či přednostně pohledem ústavně zaručené svobody podnikat či jinak hospodařit.

*K podobnému vývoji došlo u spolků.*²⁵ Spolkový rejstřík je na rozdíl od dosavadního rejstříku občanských sdružení veřejně přístupný a obsahuje údaje o spolku ve stejném rozsahu jako u ostatních právnických osob zapisovaných do veřejných rejstříků. Evidenci občanských sdružení dříve vedlo Ministerstvo vnitra, avšak neexistoval žádný oficiální výstup z takové evidence, nebyl zde žádný z principů publicity obchodního rejstříku. Nově tak bude zvýšena informovanost o těchto osobách, transparentnost a právní jistota při styku s neziskovým sektorem.

Spolky však nejsou pouze občanská sdružení podle dřívějšího zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ale také zájmová sdružení právnických osob, která byla dosud evidována krajskými úřady. Také mezinárodní nevládní organizace podle zákona č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem, a zvláštní organizace pro zastoupení zájmů České republiky v mezinárodních nevládních organizacích, se nově považují za spolky.

Ministerstvo vnitra a krajské úřady předali příslušným rejstříkovým soudům spisy jednotlivých subjektů a rejstříkové soudy provedli jejich zápis do spolkového rejstříku. Jelikož však dříve nebyly tyto osoby povinny oznamovat registrátoru všechny skutečnosti, zejména pokud šlo o změny ve statutárních orgánech, není spolkový rejstřík u takto předaných osob kompletní a neobsahuje všechny zákonem požadované údaje k zápisu. Bude na aktivitě těchto osob, aby rejstříkovým soudům podali návrhy na zápis změn do spolkového rejstříku a doplnily veškeré zákonem vyžadované údaje, v aktuálním stavu. Tento stav zákon předpokládá v § 128 ZVR, kdy po dobu tří let nebude ohledně těchto osob vydáván úředně ověřený opis, ale pouze potvrzení o zápisu osoby do veřejného rejstříku.

Pobočné spolky

Pobočné spolky jsou z pohledu předchozí právní úpravy organizačními jednotkami občanských sdružení. Z praktického pohledu se pak jedná o obdobu poboček obchodních korporací. Jsou nástrojem pro vnitřní stratifikaci organizace, jsou samostatně organizované a pro mateřskou organizaci plní určité specifické úkoly, např. provozují činnost pro určité území, oblast zájmu apod. *Z pohledu právního se však*

²⁵ TELEEC, Ivo. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C.H. Beck, č. 22, roč. 2013, s. 763.

*pobočné spolky od poboček přece jenom výrazně liší, a to svou právní osobností. Zatímco pobočky jsou pouze objektem práva a nemohou samostatně nabývat práva povinnosti, pobočné spolky jsou subjektem práva.*²⁶

4.2. Rejstřík ústavů

Ústav je zcela nová právní forma právnické osoby, kterou je možno založit od 1.1.2014 podle ustanovení § 402 a následující Občanského zákoníku.

Pro ústavy je typická kombinace věcného základu s osobním prvkem za účelem trvalé nebo dlouhodobé služby nějakému prospěšnému účelu. Od korporace se ústav liší tím, že jeho osobní prvek zajišťuje řízení a fungování ústavu a není nutně spojen s členstvím (takže rozhodování v něm podléhá principu hierarchie, nikoli demokracie). Od nadace se ústav liší tím, že věcný substrát není nezcizitelný, takže jmění ústavu může být případně i zkonsumováno. Definiční význam pro ústav má zejména jeho účel spočívající v poskytování služeb, takže z tohoto hlediska jsou pro ústav významní ti, kdo služby ústavu užívají (destinatáři). Ústavy mohou být soukromoprávní i veřejnoprávní (např. školy, muzea, nemocnice, vědecké nebo výzkumné ústavy).²⁷

Ústav vzniká zápisem do veřejného rejstříku, prvozápis je tak konstitutivní. Název Ústavu musí obsahovat slova „zapsaný ústav“, postačí však zkratka „z.ú.“. Takto určený název v zakladatelském právním jednání se zapisuje do rejstříku ústavů.

Úprava ústavů v § 418 o.z. stanoví že na právní poměry ústavu se použijí obdobně ustanovení o nadaci, nepoužijí se však ustanovení o nadační jistině a nadačním kapitálu.

5. Řízení ve věcech obchodního rejstříku

5.1. Zahájení rejstříkového řízení

Řízení ve věcech veřejného rejstříku, a tedy i rejstříku obchodního, je specifickým soudním řízením, které je upraveno zákonem o veřejných rejstřících. Na rozdíl od občanského soudního řízení vykazuje řadu odlišností a specifíků, ačkoli procesní základ zůstává obdobný.

²⁶ FORST, Adam. epravo.cz, 92463. Pobočné spolky dle nového občanského zákoníku. 10.10.2013, dostupný z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/pobocne-spolky-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-92463.html>>

²⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., ze dne 3.2.2012. Poslanecká sněmovna Parlamentu, rok 2012, k § 402 až 418.. ASPI LIT38253CZ

Řízení se v naprosté většině případů zahajuje na návrh. Návrhem se rozumí procesní úkon účastníka řízení – navrhovatele, který činí vůči rejstříkovému soudu zákonem předepsaným způsobem. Návrh na zápis, změnu nebo výmaz zápisu v obchodním rejstříku se podává prostřednictvím elektronicky vyplněného formuláře na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti. Takto vyplněný formulář lze soudu zaslat jak v elektronické, tak v listinné podobě (§ 17 nařízení vlády č. 351/2013 Sb.). Návrh nemusí na formuláři podat ta zapsaná osoba, pro kterou není formulář na internetových stránkách předepsán. V takovém případě lze podat návrh na zápis, změnu nebo výmaz zápisu volnou formou. Vždy však z takového návrhu musí být zřejmé jakých skutečností se navrhovatel domáhá k zápisu a jakých k výmazu z obchodního rejstříku, a musí být navrhovatelem podepsán úředně ověřeným podpisem, v případě návrhu v elektronické podobě musí být podepsán zaručeným elektronickým podpisem podle zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, nebo zaslán prostřednictvím datové schránky navrhovatele. Zákon zde odstraňuje dřívější pochybnosti o zasílání návrhu prostřednictvím datové schránky a jako přípustnou možnost ji výslovně uvádí. Tomu odpovídá také ustanovení § 18 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech.

Formulář návrhu na zápis, změnu nebo výmaz obsahuje svoji procesní část a část předmětu návrhu. Procesní část musí obsahovat obecné náležitosti podání podle § 42 odst. 4 občanského soudního řádu, zejména musí být označen soud, kterému je podání určeno, označen navrhovatel, uvedeno které zapsané osoby se návrh týká, musí být podepsáno a datováno. Část předmětu návrhu je pak část, ve které navrhovatel označí, které údaje požaduje do rejstříku zapsat a které vymazat. Formulář na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti je tzv. „inteligentní“. Vede navrhovatele k jeho správnému vyplnění procesní části i části předmětu návrhu. Nicméně vždy je na navrhovateli, aby vyplněný formulář zkontroloval, že obsahuje všechny zákonem stanovené údaje. Návrh na zápis musí být dále doložen listinami o skutečnostech, které mají být do obchodního rejstříku zapsány. Seznam listin již není stanoven vyhláškou Ministerstva spravedlnosti, jako tomu bylo v minulosti. Skutečnosti musí být doloženy listinami podle občanského zákoníku, zákona o obchodních korporacích, zákona o veřejných rejstřících, případně i podle jiných zákonů, podle nichž se určité skutečnosti

do obchodního rejstříku zapisují. Seznam příloh na stránkách Ministerstva spravedlnosti má pouze informativní charakter.

Návrh na zápis založené právnické osoby podávají osoby stanovené zákonem. Výmaz nebo změnu zápisu může podat primárně pouze zapsaná osoba, již se zápis týká (§ 47 ZVR). V případě, že zapsaná osoba nepodá návrh na zápis do 15 dnů ode dne, kdy jí tato povinnost vznikla, může návrh na zápis podat každý, kdo na něm doloží právní zájem a k návrhu připojí listiny, jimiž mají být zapisované skutečnosti doloženy. Lhůta pro podání návrhu takovou osobou je tak lhůtou složenou. Skládá se ze lhůty upravené v ustanovení § 11 odst. 2 ZVR, tzn. lhůty „bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti“, a na ni navazující lhůty 15 denní.²⁸

Osobou, která osvědčí právní zájem je taková osoba, které se zápis nebo výmaz údaje bezprostředně dotýká. Bude se tak jednat např. o jednatele, který byl odvolán ze své funkce, a zapsaná osoba neprovedla jeho výmaz z obchodního rejstříku. Takový jednatel může soudu navrhnout svůj výmaz a doložit jej listinami. Nemůže ale již navrhnout zápis nového jiného jednatele, protože na takovém návrhu neosvědčuje právní zájem, tato skutečnost se jej nedotýká. Při podání návrhu osoby, která osvědčila právní zájem, je tato osoba účastníkem řízení a vždy je účastníkem řízení i zapsaná osoba. V případě vyhovění zápisu bude soud rozhodovat vždy usnesením a takové usnesení musí obsahovat odůvodnění.

5.2. Přezkum návrhu na zápis

Od 1.7.2005 (od novely obchodního zákoníku a občanského soudního řádu č. 216/2005 Sb.) je v rejstříkovém řízení uplatňován tzv. registrační princip. Tento princip vyjadřuje, že rejstříkový soud je oprávněn přezkoumat formální předpoklady návrhu a v dílčích věcech také hmotněprávní, ledaže o nich byl předložen notářský zápis. Přezkum v komplikovanějších úkonech zachován je, ledaže o úkonu vypovídá notářský zápis – tedy veřejná listina, kde není další přezkum důvodný.²⁹ V případě, že navrhované skutečnosti mají podklad v přiloženém notářském zápise, zkoumá soud pouze, zda notářský zápis splňuje požadavky kladené na něj zákonem č. 358/1992 Sb.,

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7.2008, sp. zn. 29 Cdo 2186/2008. pramen: ASPI: JUD139712CZ.

²⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 216/2005 Sb., změna obchodního zákoníku, obecná část. Poslanecká sněmovna Parlamentu, rok 2004, tisk 566/0., obecná část, ASPI LIT25629CZ

notářský řád. Rejstříkové řízení je řízením nesporným. *Je-li sporné, zda zápis v obchodním rejstříku a skutečný stav jsou či nejsou ve shodě, je-li zřejmé, že ke zjištění této skutečnosti bude třeba provést dokazování, je-li tu více stran, které nejsou ve shodě a stojí tedy proti sobě a zejména pak, má-li být posuzována platnost listiny, která má být způsobným podkladem pro zápis, pak takovéto řízení nemůže vést rejstříkový soud.*³⁰

Pokud návrh na zápis nebyl podán předepsaným způsobem, je nesrozumitelný nebo neurčitý, nebo pokud k němu nebyly připojeny listiny, jimiž mají být zapisované údaje doloženy podle zákona, vydá rejstříkový soud výzvu formou usnesení, ve které vyzve navrhovatele k odstranění vad návrhu nebo k doložení listin. Určí navrhovateli přiměřenou lhůtu k doplnění, která běží ode dne doručení usnesení. Lhůta k provedení zápisu podle § 96 ZVR se přerušuje a po doplnění návrhu navrhovatelem začne dnem následujícím po dni podání doplnění, běžet lhůta pro rozhodnutí znovu. Pokud navrhovatel ve lhůtě určené soudem svůj návrh nedoplní nebo neodstraní vady návrhu, soud usnesením návrh odmítne podle § 86 ZVR.

5.3. Provedení zápisu do obchodního rejstříku

5.3.1. Zápis bez vydání rozhodnutí

Tzv. „přímý zápis“ nebo „zápis ve věci“, provede rejstříkový soud za předpokladu, že mají navrhované zapisované skutečnosti podklad v přiloženém notářském zápisu. Tento postup lze užít pouze tehdy, je-li navrhovatelem a jediným účastníkem zapsaná osoba, které se zápis týká, nebo jde o zápis založené právnické osoby na základě návrhu na zápis (navrhovatelem není zapsaná osoba), nebo u zápisu přeměny, mají-li všechny právnické osoby zúčastněné na přeměně sídlo v obvodu téhož rejstříkového soudu. Pokud by část skutečnosti v návrhu měla podklad v notářském zápise a část nikoli, nelze tento typ zápisu použít. Na rozdíl od právní úpravy účinné do 31.12.2013 již nelze provádět přímý zápis u deklaratorních skutečností, pokud jejich podkladem není notářský zápis. Proti takto provedeným zápisům nelze podat opravný prostředek, zapsaná osoba a osoby zapsané v rámci zápisu se však mohou domáhat do 1 měsíce výmazu nebo změny zápisu postupem podle § 101 ZVR.

³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.6.2008, sp. zn. 29 Cdo 1759/2008. zdroj: ASPI: JUD138321CZ.

5.3.2. Zápis vydáním usnesení

Rejstříkový soud použije zápis vydáním usnesení ve všech ostatních případech, a navíc v případech, kdy zapsaná osoba nemusí podávat návrh na formuláři. Navrhovatel může navrhnout soudu provedení zápisu k určitému datu. Toto datum nesmí být dřívější, než datum provedení zápisu. Tzn. nelze měnit skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku zpětně do minulosti. V případě rozhodnutí o zápisu usnesením, promítne soud zápis do obchodního rejstříku bez zbytečného odkladu ke dni právní moci usnesení. Proti usnesení rejstříkového soudu je možné podat řádný opravný prostředek - odvolání, ve lhůtě 15 dnů ode jeho doručení k nadřízenému soudu.

5.3.3. Zápis bez řízení

Provede rejstříkový soud v případě, že podkladem pro zápis je rozhodnutí soudu nebo správního orgánu, které rejstříkový soud od jiného soudu nebo správního orgánu obdrží. Jedná se typicky o výmaz předmětu podnikání, na základě zrušení živnostenského oprávnění živnostenským úřadem, přechod podílu společníka na základě rozhodnutí soudního komisaře v řízení o dědictví, zápis postižení podílu společníka na základě exekučního příkazu, nebo zřízení zástavního práva k podílu finančním úřadem, apod.. Dále se bez řízení provede zápis v případě změny údajů v základních registrech. Jde o případy změny bydliště zapsaných fyzických osob, úmrtí fyzické osoby, změna sídla právnické osoby, změna příjmení.

5.4. Povaha zápisů do obchodního rejstříku

Povaha zápisů do obchodního rejstříku může být deklaratorní nebo konstitutivní. Konstitutivní je takový zápis, u něhož vznik, změna nebo zánik právních skutečností nastává až provedením zápisu do obchodního rejstříku. Naproti tomu deklaratorní zápis je zápis, který vznik, změnu nebo zánik právních skutečností pouze osvědčuje. *Deklaratorní jsou tedy zápisy takových skutečností, jejichž účinky nastávají bez ohledu na to, zda a od kdy byly tyto skutečnosti v obchodním rejstříku zapsány. Konstitutivní neboli právotvorné jsou takové zápisy, bez nichž by nemohly nastat právní účinky*

*zapisovaných skutečností, takže zápis takových skutečností je předpokladem jejich právních účinků navenek, vůči třetím osobám.*³¹

Konstitutivní zápisy jsou ty, o kterých to zákon výslovně stanoví. Mezi konstitutivní zápisy patří obecně zápis právnické osoby do obchodního rejstříku (§ 126 o.z.), výmaz právnické osoby z obchodního rejstříku (§ 185 o.z.), změna obchodní firmy podnikatele (§423 o.z.), zápis výše rozsahu splacení vkladu společníka nebo komanditisty (§ 122, § 132 o.z.), zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným z vlastních zdrojů nebo kombinací (§ 216 odst. 2 ZOK), zvýšení základního kapitálu akciové společnosti, s výjimkou společnosti jejíž akcie jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu (§ 464 odst. 2 ZOK), změna formy nebo druhu akcií, štěpení nebo spojení akcií, omezení převoditelnosti (§ 431 ZOK), zápis vedoucího odštěpného závodu (§ 503 odst. 2 o.z.), podřízení se společnosti zákonu o korporacích (§ 777 odst. 5 ZOK), vznik zástavního práva k podílu v korporaci (§ 1322 o.z.), změny komanditní sumy (§ 131 odst. 1 ZOK).

Všechny ostatní zápisy do obchodního rejstříku mají povahu deklaratorní. Podle nové právní úpravy od 1.1.2014 již prokura nevzniká zápisem do obchodního rejstříku, ale jejím udělením. Také došlo ke změně povahy zápisů při zvyšování základního kapitálu u společnosti s ručením omezením, kdy je zápis deklaratorní v případě, že je zvyšován základní kapitál převzetím vkladové povinnosti ke zvýšení dosavadních vkladů nebo k novému vkladu. U akciové společnosti v případě společnosti jejíž akcie jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu.

5.5. Lhůty pro rozhodnutí o návrhu na zápis

Rejstříkový soud je povinen povést zápis nebo jinak rozhodnout o návrhu usnesením nejpozději do 5 pracovních dnů (§ 96 odst. 1 ZVR). Tato lhůta neplatí u zápisu spolků (lhůta 30 dnů), u odborových organizací (vznikají následující den po oznámení založení, do 5 dnů musí být proveden zápis, jiné rozhodnutí se nepřipouští), u zápisu přeměn právnických osob (bez zbytečného odkladu).

³¹ FALDYNA, František. Obchodní rejstřík - Pojem, podstata a účel obchodního rejstříku a řízení ve věcech obchodního rejstříku. *Právní fórum: český právníkový měsíčník*. Praha: ASPI Publishing, 2006. ISSN 12147966.

Lhůta počíná běžet ode dne podání návrhu. *Prvním dnem pětidenní lhůty je první pracovní den následující po dni podání návrhu.*³² Pokud došlo v průběhu řízení k zaplacení soudního poplatku, nebo byl návrh změněn, počíná běžet lhůta znovu ode dne, kdy byl soudní poplatek zaplacen nebo návrh změněn. Pro určení prvního dne lhůty platí výše uvedené.

Rejstříkový soud má možnost v určené lhůtě návrhu vyhovět, vydat usnesení s výzvou na opravu nebo doplnění návrhu, vydat usnesení z výzvou na zaplacení soudního poplatku, návrh odmítnout (zpravidla z důvodu podání návrhu osobou neoprávněnou), řízení zastavit (pro překážku litispendence nebo rei iudicatae, nebo pro navrhovatele bez právní osobnosti, případně pro nezaplacení soudního poplatku), může také návrh zamítnout zcela nebo zčásti pro hmotně právní nedostatky.

Výzva k odstranění vad návrhu nebo k doplnění listin musí být rejstříkovým soudem vydána ve lhůtě 3 pracovních dnů od doručení návrhu. *Tato lhůta je toliko lhůtou pořádkovou.*³³ S jejím nedodržením není spojena fikce zápisu.

Pokud není 5 denní lhůta podle § 91 odst. 1 ZVR rejstříkovým soudem dodržena a zápis není proveden nebo není vydáno jiné rozhodnutí, považuje se navrhovaný zápis za provedený dnem následujícím po uplynutí této lhůty (tzv. „fikce zápisu“). Rejstříkový soud promítne takový zápis do 2 pracovních dnů ode fikce zápisu. Zápis fikce zápisu se provede bez vydání rozhodnutí, tzv. protokolem. Rejstříkový soud provede takový zápis bez procesního i hmotněprávního přezkumu listin a skutečností, a pokud dospěje k závěru, že zápis proveden být neměl, může zahájit řízení bez návrhu k dosažení shody mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem. Tento postup nebude z logiky věci možný v případě provedených zápisů, jejichž povaha je konstitutivní.

Rejstříkový soud o provedeném zápisu bez vydání rozhodnutí (přímém zápisu) nebo zápisu fikcí vyrozumí účastníky řízení a osoby které se v rámci návrhu zapisovaly do obchodního rejstříku, zasláním výpisu z obchodního rejstříku, obsahujícím takový

³² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.6.2011, sp. zn. 29 Cdo 892/2010. pramen: SoJ, číslo vydání 5, ročník 2012, uveřejněno pod pořadovým číslem 64/2012, zdroj: ASPI: JUD201594CZ.

³³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.6.2011, sp. zn. 29 Cdo 892/2010. pramen: SoJ, číslo vydání 5, ročník 2012, uveřejněno pod pořadovým číslem 64/2012, zdroj: ASPI: JUD201594CZ.

zápis. Výpis musí být odeslán nejpozději do 3 dnů od zápisu, jde však pouze o lhůtu pořádkovou.

5.6. Procesní předpisy upravující rejstříkové řízení

Od 1.1.2014 je řízení ve věcech obchodního rejstříku upraveno třemi samostatnými procesními předpisy, a to zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, zákonem 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, a zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Do 31.12.2013 byly procesní otázky řízení obchodního rejstříku upraveny pouze v ustanoveních § 200a až 200e občanského soudního řádu.

Hlavním procesním předpisem (ale nikoli ryze procesním) je Zákon o veřejných rejstřících. Upravuje komplexně rejstříkové řízení od podoby návrhu na zápis do veřejného rejstříku, příslušnost rejstříkového soudu, zahájení rejstříkového řízení, úpravu účastníků řízení, důvodů odmítnutí návrhu, až po druhy rozhodnutí o návrhu, jeho provedení a vyrozumění o něm. Také obsahuje speciální úpravu pořádkových opatření, a to ukládání pořádkové pokuty při nezakládání sbírky listin. Jedná se tak o speciální zákon, podle kterého se řízení ve věcech obchodního rejstříku vede.

Některé procesní právní instituty však neupravuje a v § 120 odkazuje na použití zákona upravujícího občanské soudní řízení, který se použije na řízení o návrhu, nestanoví-li zákon o veřejných rejstřících jinak. Rejstříkové řízení je tak nadále soudním řízením upraveným obecně v občanském soudním řádu, a to zejména úprava úkonů účastníků, obecných náležitostí podání, způsobů doručování, podmínek řízení, podoby usnesení a úpravu opravného prostředku odvolání.

Základní rámec řízení je dán občanským soudním řádem, a zákon o veřejných rejstřících stanoví zvláštní postupy pro rejstříkové řízení. Pouze tam, kde tento speciální zákon problematiku neupravuje, je možné použít občanský soudní řád.

Zákon o zvláštních řízeních soudních č. 292/2013 Sb., pak stojí mimo úpravu řízení ve věcech obchodního rejstříku. Důvodem přijetí zvláštního zákona bylo rozdělení soudních řízení na řízení sporná, v nichž platí první definice účastníků řízení, řízení nesporná, kde platí druhá definice účastníků řízení, a jiná zvláštní řízení, která jsou definována třetí definicí účastenství. Velmi důležitým aspektem oddělení řízení je

historický kontext úpravy na území České republiky, resp. na území první republiky, o čemž svědčí i inspirace při tvorbě nového občanského zákoníku. Při tvorbě se totiž značným způsobem vycházelo z vládní osnovy občanského zákoníku z roku 1937. Za první republiky byla právní úprava soudního řízení sporného a nesporného oddělena. Sporné řízení upravoval zákon č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, a nesporné řízení bylo upraveno dvěma kodexy. Jednotlivá nesporná řízení, jakož i jejich hmotněprávní aspekty, upravoval tzv. nesporný patent č. 208/1854 ř.z. a procesní stránku nesporných řízení upravoval komplexně zákon č. 100/1931 Sb., o základních ustanoveních soudního řízení nesporného.³⁴

Tento zákon se na rejstříkové řízení nepoužije, ale zpravidla zvláštní řízení jím upravená na rejstříkové řízení bezprostředně navazují nebo rejstříkovému řízení předchází. Úprava související s obchodním rejstříkem se může dotýkat zejména rozhodování o zrušení společnosti a její likvidace, rozhodování o neplatnosti rozhodnutí orgánu právnické osoby, jmenování a odvolávání členů orgánů společnosti nebo likvidátora, případně také ve věcech opatrovnictví právnických osob, nebo jmenování znalce.

Dalším zvláštním zákonem, který souvisí s právní úpravou obchodního rejstříku, má být zákon, který upravuje podmínky pro udělení statusu veřejné prospěšnosti. Vydání takového zákona je předpokládáno v § 147 o.z., avšak k datu zpracování této práce nebyl takový zákon vydán. Veřejnou prospěšnost proto nelze nyní právnické osobě udělit.

5.7. Zápis do obchodního rejstříku prováděný notářem

V rámci projednávání přijetí nového zákona o veřejných rejstřících, byla zvažována možnost umožnění notářům provádět přímé zápisy do veřejných rejstřníků. Tato možnost byla odůvodňována zejména zkrácením doby registrace a zápisu obchodní společnosti do obchodního rejstříku a také úspory veřejných prostředků v oblasti justice.³⁵

³⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ze dne 27.2.2013. Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 931/0., ASPI LIT45495CZ

³⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ze dne 3.4.2013. Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 986/0., ASPI LIT45501CZ

Přijatá varianta, spočívá v tom, že by notář mohl, vedle rejstříkového soudu, rovněž provádět úkon přímého zápisu do obchodního rejstříku vedeného rejstříkovým soudem, je dílčí změnou sui generis naroubovanou na dosavadní koncepci, funkce a fungování obchodního rejstříku.³⁶

Jde o nový procesní institut s účinností od 1.1.2014. Jeho úprava je obsažena v ustanoveních § 108 až 116 Zákona o veřejných rejstřících. V souvislosti s novou úpravou byl novelizován zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád, a to doplněním o § 80h upravující nový typ notářského zápisu Osvědčení pro zápis do veřejného rejstříku.

Jedná se o přenesení části soudní moci na notáře k provádění úkonů soudu, obdobně jako v případě notářů coby soudních komisařů ve věcech dědických, nebo soudních exekutorů v exekučních řízeních. Na rozdíl od institutů dědictví a exekucí, vyvstává otázka zaručení nestrannosti notáře při provádění zápisů do obchodního rejstříku, zejména v situaci, kdy notář poskytuje klientovi právní poradenství v rámci další činnosti, a poté provede i zápis v téže věci do obchodního rejstříku. Ustanovení § 2 zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád, však stanoví, že notář vykonává notářskou činnost nestranně. Provádění zápisů se za notářskou činnost podle téhož ustanovení považuje.

Osoba oprávněná k podání návrhu může notáře požádat o provedení zápisu do obchodního rejstříku, jestliže zapisované skutečnosti mají podklad v podkladovém notářském zápisu, notářský zápis obsahuje vyjádření notáře o souladu právního jednání s právními předpisy a zakladatelskými dokumenty a notáři jsou předloženy všechny listiny, které jsou vyžadovány pro zápis do obchodního rejstříku a pro založení do sbírky listin. Jedná se o fakultativní možnost oprávněné osoby požádat notáře o provedení zápisu, nikoli její povinnost. Oprávněná osoba může vždy podat návrh na zápis rejstříkovému soudu. Zápis notářem není soudním řízením, není zde řešena otázka účastníků řízení, proto může provedení zápisu notáři navrhnout i jiná osoba než zapsaná osoba a notář, po splnění všech zákonných náležitostí, provede přímý zápis, a to i bez účasti zapsané osoby. Mohlo by se jednat například o případ valné hromady osvědčené notářským zápisem, která odvolala jednatele a společník, nebo sám odvolaný jednatel,

³⁶ KAVĚNA, Martin. Postavení notáře při provádění přímých zápisů do obchodního rejstříku podle připravovaného rejstříkového zákona. *Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie*. Praha: Rego. č. 6, roč. 2012. s. 33 ISSN 12106348.

by po uplynutí lhůty v § 11 odst. 3 ZVR, navrhl stejnému notáři, který sepsal notářský zápis, provedení výmazu jednatele do obchodního rejstříku.

Další podmínkou pro provedení zápisu notářem je skutečnost, že zápis může provést pouze ten notář, který sepsal podkladový notářský zápis. Podkladovým notářským zápisem se rozumí notářský zápis o rozhodnutí orgánu právnické osoby (§ 80a notářského řádu) nebo notářský zápis o osvědčení pro zápis do veřejného rejstříku (§80h notářského řádu). *Vytváří se tak nerovnost notářských zápisů, kdy pouze notářské zápisy vyhotovené určitým notářem mohou být podkladem pro přímý zápis provedený stejným notářem. Ačkoli všechny notářské zápisy jsou nadány stejnou veřejnou vírou v jejich autentičnost i obsah.*³⁷

Pokud nejsou splněny všechny výše uvedené zákonné požadavky, může notář provedení zápisu odmítnout. Oprávněná osoba však může podat návrh na zápis rejstříkovému soudu. Pokud jsou podmínky pro zápis splněny, provede notář zápis do veřejného rejstříku tzv. přímým zápisem. Nevydává žádné rozhodnutí a není přípustný žádný opravný prostředek.

Pokud zákon spojuje účinky se zápisem určité skutečnosti do obchodního rejstříku soudem, rozumí se takovým zápisem také zápis notářem.

Notář vloží elektronicky do sbírky listin písemnosti, které se do ní zakládají, vždy provede vložení podkladového notářského zápisu. Zapsané osobě vydá notář ověřený výstup z informačního systému veřejné správy, půjde zpravidla o aktuální výpis z obchodního rejstříku zapsané osoby.

Po provedení zápisu doručí notář soudu bez zbytečného odkladu příslušnému rejstříkovému soudu ty listiny, které nebyly převedeny do elektronické podoby. Rejstříkový soud tyto listiny založí do rejstříkového spisu zapsané osoby.

Zapsaná osoba a osoby zapisované v souvislosti s jejím zápisem se mohou domáhat výmazu, změny zápisu nebo obnovení původního zápisu za stejných podmínek, jako při zápisu rejstříkovým soudem. Takový návrh však již nebudou činit vůči notáři, ale bude

³⁷ KAVĚNA, Martin. Postavení notáře při provádění přímých zápisů do obchodního rejstříku podle připravovaného rejstříkového zákona. *Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie*. Praha: Rego. č. 6, roč. 2012. s. 33 ISSN 12106348.

určen rejstříkovému soudu. Musí být dodržena lhůta 1 měsíc od provedení zápisu a musí k takovému návrhu být doloženy relevantní listiny, které budou návrh osvědčovat.

Technicky bude zápis notáři prováděn ve stejné aplikaci veřejných rejstříků – ISVR, jakou používá rejstříkový soud. K datu zpracování této práce však aplikace ISVR nebyla pro notáře přizpůsobena a zápisy notáři nelze technicky provádět.³⁸ Spuštění nové verze aplikace je plánováno na polovinu května 2014, rozsah a funkčnost zápisu notáři však je v tuto chvíli otázkou vývoje aplikace obchodního rejstříku ISVR.

6. Sbírka listin

6.1. Obecně

*Sbírka listin je soubor zákonem předepsaných listin, jež jsou povinně zakládány u určeného orgánu soudní moci – rejstříkového soudu a které jsou veřejně přístupné.*³⁹

Sbírka listin byla zřízena novelou Obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb., provedenou zákonem č. 142/1996 Sb., od 1.1.1997.

Sbírka listin je nedílnou součástí obchodního rejstříku (§ 2 odst. 1 ZVR), je však vedena odděleně od rejstříkového spisu a vede se v elektronické podobě. Platí pro ni princip formální publicity, a podle právní úpravy od 1.1.2014 v některých případech i princip materiální publicity. Princip formální publicity sbírky listin je vyjádřen v právu každého do ní nahlížet, pořizovat si kopie a opisy. Princip materiální publicity sbírky listin je vyjádřen v souvislosti s úpravou koupě závodu (§ 2180 o.z.) nebo pachtu závodu (§ 2350 o.z.). V obou těchto případech zákon stanoví účinky nabytí vlastnického práva nebo práva pachtu k závodu, na zveřejnění údaje, že byl založen doklad o koupi nebo pachtu do sbírky listin. Podle ustanovení § 13 odst. 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., se za takový den považuje den uložení takového dokladu do sbírky listin. Nemusí se jednat o smlouvu o koupi nebo pachtu, ale postačí jiný doklad o koupi nebo pachtu. Nastává zde materiální publicita zveřejnění listiny uložené ve sbírce listin, s konstitutivními účinky.

³⁸ prezentace Corpus Solutions a.s. z realizačního týmu obchodního rejstříku, 13.12.2013, vlastní zdroj

³⁹ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003, 737 s. ISBN 8071796646.

Písemnosti zakládané do sbírky listin jsou stanoveny v § 66 a následující Zákona o veřejných rejstřících. Oproti dřívější právní úpravě se nejedná o výčet taxativní, ale § 66 písm. z) ZVR umožňuje zapsané osobě požádat o založení i jiné listiny, jestliže na založení doloží právní zájem. Nejedná se však o libovůli zakládaných listin ze strany zapsané osoby, ale musí být rejstříkovému soudu prokázán právní zájem na založení takové listiny, zejména s ohledem na ochranu třetích osob.

Výčet rozsahu zakládaných listin do sbírky listin je značně široký a v průběhu času se měnil. Nejdůležitějšími listinami jsou však zakladatelská právní jednání a stanovy právnických osob, rozhodnutí o volbě, jmenování nebo odvolání statutárních orgánů zapsaných osob, rozhodnutí o zrušení zapsaných osob a účetní závěrky. Na rozdíl od předchozí právní úpravy již nejsou do sbírky listin zakládány podpisové vzory osob ve statutárním orgánu (zakládány do 31.12.2011), doklad o souhlasu druhého manžela s použitím majetku ve společném jmění manželů k podnikání, smlouva o převodu obchodního podílu společníka ve společnosti s ručením omezeným, smlouva o zastavení obchodního podílu společníka (zakládány do 31.12.2013).

Zákon umožňuje na návrh zapsané osoby, aby rejstříkový soud rozhodl o tom, že zakládaná listina do sbírky listin, ve které jsou údaje o členech orgánů a o sídle zapsané osoby, se zneprístupní veřejnosti. Na takovém postupu musí být veřejný zájem a netýká se obchodních korporací. Toto opatření je zejména z důvodu ochrany neziskových právnických osob. Jedná se o podobný princip jako u zneprístupnění zapisovaných skutečností do veřejného rejstříku podle § 25 odst. 2 ZVR. *Zázemí této úvahy je v ochraně zdraví osob, které jsou činné zejména v té části neziskového sektoru, který reaguje na různé projevy násilí nebo nesnášenlivosti, případně na jiné sociálně patologické jevy.*⁴⁰

Listiny zakládané do sbírky listin musí být zakládány jako originály listin, nemůže se jednat o fotokopie nebo výtahy z nich. Rejstříkovému soudu musí být předloženy v originále nebo úředně ověřené kopii, případně v provedené autorizované konverzi dokumentu podle zákona č. 300/2008 Sb.. *Výjimku tvoří úplná znění zakladatelských*

⁴⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ze dne 3.4.2013. Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 986/0., k § 25. ASPI LIT45501CZ

*dokumentů, která jsou výsledkem jiné právní skutečnosti nebo události a úplné znění je toliko jejich obsahovým shrnutím.*⁴¹

Zapsaná osoba má povinnost předložit listiny zakládané do sbírky listiny rejstříkovému soudu bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti. Pokud je listina dokládána spolu s návrhem na zápis a zápisu je vyhověno, rejstříkový soud převede listinou podobu listiny do podoby elektronické, a bez zbytečného odkladu po zápisu ji založí do sbírky listin. Pokud rejstříkový soud zjistí, že určitý údaj je v obchodním rejstříku zapsán, avšak ve sbírce listin není uložena odpovídající listina, poznamená tuto skutečnost rejstříkový soud do sbírky listin a zapsanou osobu vyzve, aby listinu bez zbytečného odkladu předložila.

V praxi často dochází k nezakládání sbírky listin, které zapsané osoby odůvodňují neoprávněným zasahováním do osobních práv nebo neoprávněným shromažďováním údajů o společnících podle ustanovení čl. 10 Listiny základních práv a svobod. *Zákonná povinnost je uložena toliko zapsané osobě, která je právnickou osobou zapsanou v obchodním rejstříku, a tedy podnikatelem, nikoli společníku a jednateli této společnosti.*⁴² *Je věcí každého občana, zda začne podnikat, ať již jako fyzická osoba nebo prostřednictvím obchodní společnosti, a bude tudíž podléhat zákonnému režimu upravujícímu vztahy mezi podnikateli, který zahrnuje i povinnost zveřejňovat v zákoně uvedené údaje.*⁴³ Vrchní soud nespatřuje rozpor zákonných ustanovení o povinnosti zakládat sbírku listin s ústavním pořádkem.

Pokud není současně se žádostí o založení listin do sbírky listin podáván návrh na zápis změn, je nutné takové listiny předložit soudu pouze v elektronické podobě ve formátu Portable Document Format přípona pdf (§ 18 Nařízení vlády č. 351/2013 Sb.). Jedná se typicky o účetní závěrky zapsané osoby. Taková listina může být rejstříkovému soudu zaslána datovou schránkou zapsané osoby, elektronickou poštou se zaručeným elektronickým podpisem osoby oprávněné za zapsanou osobu jednat, nebo na datovém nosiči CD/DVD-ROM.

⁴¹ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003, 739 s. ISBN 8071796646.

⁴² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.9.2012, sp. zn. 7 Cmo 277/2012-197. složení senátu: JUDr. Josef Holejšovský, JUDr. Jana Součková, JUDr. Jaroslava Vlčková, vlastní zdroj

⁴³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18.12.2013, sp. zn. 14 Cmo 515/2012-219. složení senátu: JUDr. Olga Římalová, Mgr. Eva Dudová, JUDr. Vojtěch Trojánek, vlastní zdroj

6.2. Jazykové verze listin

Jazykové verze listin zakládaných do sbírky listin, rozlišuje zákon na dvě kategorie. První kategorií jsou listiny uvedené v § 74 ZVR, jedná se o listiny týkající se zejména založení, zrušení právnické osoby, změny statutárních orgánů, účetní závěrky, posudky znalce apod., které musí být vždy vyhotoveny a do sbírky listin založeny v českém jazyce. Navíc lze uložit i překlad do cizího jazyka. Pokud půjde o překlad do jazyka států mimo Evropskou unii nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, musí být překlad úředně ověřen tlumočnickem. Druhou kategorií jsou listiny uvedené v § 73 ZVR, jedná se o insolvenční rozhodnutí, zprávu o vztazích, povolení působit jako soukromá vysoká škola, doklad o koupi závodu, doklad o přemístění sídla a projekt přeshraniční přeměny, a listiny zakládané u odštěpného závodu zahraničních osob. Tyto listiny vyhotovené v cizím jazyce se zakládají v originálním znění a současně v překladu do českého jazyka. Překlad musí být úředně ověřen tlumočnickem, pokud jde o jazyk států mimo Evropskou unii nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor. Soud může zapsané osobě sdělit, že překlad nevyžaduje, takové sdělení může učinit i na úřední desce soudu pro neurčitý počet řízení v budoucnu. Takové oznámení v současnosti rejstříkovým soudem učiněno není.

6.3. Následky porušení povinnosti předložit listiny

6.3.1. Procesněprávní sankce

Každá osoba zapsaná ve veřejném rejstříku je povinna zakládat listiny do sbírky listin, které jí zákon zakládat stanoví, a to bez zbytečného odkladu od vzniku rozhodné skutečnosti. Rejstříkový soud vyzve zapsanou osobu, aby předložila listiny povinně zakládané do sbírky listin, a stanoví jí k tomu přiměřenou lhůtu. Jestliže zapsaná osoba neuposlechne výzvu soudu a nepředloží listiny, které mají být založeny do sbírky listin, může předseda senátu uložit zapsané osobě pořádkovou pokutu až do výše 100.000,- Kč. O této skutečnosti musí být zapsaná osoba ve výzvě soudu poučena a výzva musí mít formu usnesení.

6.3.2. Hmotněprávní sankce

Pokud zapsaná osoba opakovaně nesplní povinnost založit listiny do sbírky listin dle výzvy rejstříkového soudu, může soud zahájit řízení o zrušení zapsané osoby

s likvidací, za předpokladu, že neplnění povinnosti zakládat sbírku listin může mít závažné důsledky pro třetí osoby a je na tom právní zájem. Rejstříkový soud však musí na tyto následky zapsanou osobu upozornit a poskytnout jí lhůtu k odstranění nedostatků. Zrušení společnosti neprovádí rejstříkový soud, ale příslušný soud podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, tj. soud u něhož je právnická osoba zapsána v obchodním rejstříku, oddělení „Cm“.

6.3.3. Trestněprávní sankce

Trestní odpovědnost může být vyvozována jak vůči samotné zapsané právnické osobě, tak vůči osobě fyzické, která měla povinnost činit jménem právnické osoby úkony.

Trestní odpovědnost právnické osoby se bude řídit zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, a to podle § 7, kdy trestným činem právnické osoby může být zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.). Trestem pro právnickou osobu může být peněžitý trest, zákaz činnosti, zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži, zákaz přijímání dotací a subvencí, uveřejnění rozsudku, zrušení právnické osoby.

Fyzická osoba, která je osobou odpovědnou činit jménem právnické osoby úkony, tj. statutární orgán právnické osoby, může taktéž naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.. Fyzická osoba může být potrestána odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Skutková podstata pro fyzickou i právnickou osobu je shodná a spočívá v ohrožení nebo omezení na právech tím, že bez zbytečného odkladu nepodala návrh na zápis zákonem stanoveného údaje do veřejného rejstříku nebo neuložila listinu do sbírky listin.

7. Obchodní věstník

Obchodní věstník je speciální informační systém veřejné správy, jehož prostřednictvím jsou stanovené subjekty povinny zveřejňovat zákonem stanovené

informace. Jedná se zejména o statusové otázky subjektu, informace o činnosti subjektu, ale také jiné údaje stanovené zvláštními právními předpisy.

Obchodní věstník vznikl v roce 1992 nařízením vlády č. 63/1992 Sb., a to na základě zmocnění § 770 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Orgán vydávající obchodní věstník se v průběhu jeho fungování měnil. Zpočátku byl vydáván Federálním úřadem pro hospodářskou soutěž. Od 1.1.2001 přešlo vydávání na Ministerstvo spravedlnosti (nařízení vlády č. 503/2000 Sb.). Dále pak od 1.1.2004 zajišťovalo jeho vydávání Ministerstvo informatiky (nařízení vlády č. 408/2003 Sb.). Aktuálně od 7.6.2007 přešlo v důsledku zrušení ministerstva informatiky vydávání Obchodního věstníku na Ministerstvo vnitra (nařízení vlády č. 127/2007 Sb.). Ministerstvo vnitra je vydavatelem Obchodního věstníku i v současné době po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, a to na základě § 12 nařízení vlády č. 351/2013 Sb..

Obchodní věstník je vydáván prostřednictvím Portálu veřejné správy, přičemž smluvním provozovatelem tohoto portálu je obchodní společnost *Economia, a.s.* Obchodní věstník je vydáván jak v tištěné podobě, tak i v podobě elektronické. Přičemž údaje v elektronické podobě jsou za posledních 6 měsíců k dispozici zdarma.

V Obchodním věstníku se zveřejňují údaje stanovené zákonem. Občanský zákoník i zákon o obchodních korporacích kde hovoří o zveřejnění, předpokládají zveřejnění v Obchodním věstníku. Nelze tak zveřejňovat libovolné údaje a skutečnosti, ale pouze ty, kde to zákon předvídá. Jedná se zejména o údaje týkající se subjektů zapsaných ve veřejných rejstřících, které jsou stanoveny občanským zákoníkem nebo zákonem o obchodních korporacích, dále může jít o údaje podle jiných zvláštních zákonů, jako na př. zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Podle § 121 o.z. byl-li údaj zapsaný ve veřejném rejstříku zveřejněn, nemůže se nikdo po uplynutí patnácti dnů od zveřejnění dovolat, že o zveřejněném údaji nemohl vědět (princip materiální publicity). Nařízením vlády č. 351/2013 Sb., však změnilo princip zveřejnění údaje zápisem ve veřejném rejstříku. Ustanovení § 13 odst. 2 tohoto nařízení stanoví, že vyžaduje-li zákon zveřejnění zápisu do veřejného rejstříku, nebo uložení listiny ve sbírce listin ve věstníku, považuje se za zveřejnění ve věstníku

uveřejnění zápisu, nebo uložení listiny ve sbírce listin způsobem umožňující dálkový přístup podle zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

Nařízení dále stanoví podrobnosti zápisu do veřejného rejstříku a Obchodního věstníku s tím, že se zásadním způsobem nemění principy vedení Obchodního věstníku. Zásadní novinkou ovšem je zakotvení principu, že pokud zákon vyžaduje zveřejnění zápisu do veřejného rejstříku nebo uložení listiny do sbírky listin v Obchodním věstníku, je požadavek zveřejnění v rejstříku splněn již samotným uveřejněním těchto skutečností v aplikaci rejstříku způsobem umožňujícím dálkový přístup. Lhůty důležité pro princip materiální publicity veřejného rejstříku tak budou rozhodné již od samotného zveřejnění ve veřejném rejstříku.⁴⁴

8. Podřízení se zákonu o obchodních korporacích jako celku

Podřízení se děje změnou společenských smluv obchodních korporací, za ty se považují i stanovy a zakladatelská listina (§3 odst. 3 ZOK). Obchodní korporace může upravit své společenské smlouvy v souladu se zákonem o obchodních korporacích a podřídit se mu jako celku, poté může využívat všech institutů stanovených tímto zákonem, jako např. možnost vydání více druhů podílů, vydání kmenových listů na podíl, rozhodování per rollam ze zákona, volba monistického nebo dualistického systému správy korporace, apod. Taková změna společenské smlouvy nabývá účinnosti až zveřejněním údaje o podřízení se zákonu o obchodních korporacích jako celku v obchodním rejstříku. Jde o zápis konstitutivní, přičemž rozhodnutí valné hromady o změně stanov musí být učiněno ve formě veřejné listiny – notářského zápisu (§ 172 odst. 1, § 432 odst. 1, § 659 odst. 2 ZOK). Součástí návrhu na zápis do obchodního rejstříku bude rejstříkovým soudem vyžadováno kromě samotného rozhodnutí o změně společenské smlouvy, také vyhotovení úplného znění společenské smlouvy statutárním orgánem a jeho uložení do sbírky listin společnosti (§ 197, § 433, § 554 ZOK). Lhůta pro možnost přizpůsobení obchodní korporace je nejpozději do 2 let ode dne účinnosti zákona o korporacích. Pokud se obchodní korporace ve stanovené lhůtě zákonu o obchodních korporacích nepřizpůsobí jako celku, nebude to mít pro ni žádné právní

⁴⁴ VLÁDA. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C.H. Beck, č. 21, roč. 2013, s. II.

následky. Jedná se pouze o možnost obchodní korporace, nikoli její povinnost. V takovém případě se bude nadále řídit dosavadní společenskou smlouvou a jejím obsahem se stanou i ustanovení obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb., která upravovala práva a povinnosti společníků, pokud nejsou v rozporu s kogentními ustanoveními zákona o obchodních korporacích nebo se od nich společníci neodchýlili ve společenské smlouvě.

Problém může nastat v případě, kdy společenská smlouva určitou problematiku neřeší a nejedná se o práva a povinnosti společníků. Takovou problematikou mohou být například kompetence valné hromady obchodní korporace. Obchodní zákoník obsahoval výčet kompetencí rozhodování valné hromady, zákon o obchodních korporacích však již takový výčet neobsahuje, nebo jej podmiňuje úpravou ve společenské smlouvě. Pokud společenská smlouva o kompetencích valné hromady mlčí, musí obchodní korporace ke změně společenské smlouvy, a to třeba i právě přizpůsobení se zákonu o obchodních korporacích, postupovat způsobem dle § 99 ZOK, tj. dohodou všech společníků mimo valnou hromadu.

Části společenské smlouvy, které jsou v rozporu s donucujícími ustanoveními zákona o obchodních korporacích, se automaticky zrušují dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Není k tomu potřeba žádné rozhodnutí orgánu obchodní korporace o změně společenské smlouvy. Povinností obchodní korporace je však přizpůsobit společenskou smlouvu a jiné listiny úpravě zákona o obchodních korporacích, v souladu se zrušenými částmi společenské smlouvy, které byly v rozporu s donucujícími ustanoveními zákona. Takové listiny musí obchodní korporace do 6 měsíců doručit do sbírky listin. Pokud tak korporace neučiní, soud ji k tomu vyzve a stanoví přiměřenou lhůtu ke splnění této povinnosti. Uplyne-li dodatečná lhůta marně, soud na návrh rejstříkového soudu nebo osoby, která osvědčí právní zájem, zruší obchodní korporaci a nařídí její likvidaci. V úvahu v takové situaci připadá nejenom zrušení obchodní korporace s likvidací, jakožto nejprísnejší možný postih obchodní korporace, ale nejprve i možnost uložit obchodní korporaci pořádkovou pokutu pro nesplnění povinnosti předložit soudu listiny, které se zakládají do sbírky listin, a to až do výše 100.000,- Kč. V případě bezúspěšné opakované výzvy a uložení pořádkové pokuty, však soud obchodní korporaci zruší a likvidaci nařídí.

Obdobné ustanovení obsahuje také občanský zákoník v § 3041 odst. 2, a to ve vztahu ke všem ostatním právnickým osobám. Lhůta pro přizpůsobení společenské smlouvy nebo statutu je v tomto případě stanovena na 3 roky.

Závěr

Diplomová práce byla zpracovávána po velké rekodifikaci občanského práva v souvislosti s přijetím zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Rekodifikace zasáhla do všech směrů občanského a obchodního práva, a nevyhnula se ani nové úpravě obchodního rejstříku.

Zejména byl zaveden nový pojem „veřejné rejstříky“, pod které strukturálně spadají všechny typy rejstříků fyzických a právnických osob, včetně rejstříku obchodního. Touto jednoduchou změnou došlo ke sjednocení všech dosavadních typů rejstříků, které měly dosud roztržitou právní úpravu. Nyní je právní úprava pro všechny veřejné rejstříky jednotná, což přináší bezpochyby její zpřehlednění a zjednodušení v očích veřejnosti.

Úprava veřejných rejstříků vychází nově pouze z jednoho zákona, a to zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který stanoví jak hmotněprávní pravidla, tak pravidla procesní. Tato koncepční změna je pro vedení veřejných rejstříků bezpochyby prospěšná.

Obecně právní úprava nepřinesla mnoho změn, vyjma výše uvedeného, pokud jde o způsob vedení obchodního rejstříku. Změny jsou zejména dílčí, některé problematkové instituty byly zpřesněny a koncepčně upraveny. Hlavní změny lze spatřovat především ve větší volnosti právnických osob pro úpravu její vnitřní organizace a zavedení nových institutů, jako kmenové listy, různé druhy podílů u společnosti s ručením omezeným, hlasování per rollam, apod.

V této práci jsem se i přes nedostatek knižní literatury k rekodifikaci soukromého práva, pokusil o rozebrání problematiky obchodního rejstříku, ať už s využitím literatury dosavadní, tak zejména s využitím mých praktických zkušeností při působení na úseku obchodního rejstříku Městského soudu v Praze. Jak je známo, praxe si ve věcech zákony neupravených nebo upravených nepřesně, vždy musí najít určitou cestu,

neboť rejstříkový soud, ani soud obecně, nemůže ve věci mu svěřené odmítnout rozhodnout (*denegatio justitiae*).

Otázkou k zamyšlení může být, zda je občanské soudní řízení, kterým je řízení u obchodního rejstříku ovlivňováno, nejvhodnějším rámcem pro vedení obchodního rejstříku. Zda není vhodnější zavést řízení méně formální a právně složitě, například i prostřednictvím jiných registrátorů, než soudu. Tato otázka by však mohla být samostatným tématem jiné odborné práce.

Závěrem bych uvedl, že nová právní úprava se zdá být krok správným směrem, včetně posílení role notářů při vedení rejstříků. Bude ovšem znamenat nutnost seznámit se se změnami právní úpravy, nejen soudy a notáři, ale zejména zapsanými osobami, kterými je rejstříkové řízení dosti opomíjeno.

Doplnění k použitým statistikám

Zdrojem při použití statistik i počtu zapsaných subjektů v České republice a u Městského soudu v Praze byly statistické ročenky uveřejněné na portálu ministerstva spravedlnosti. V souvislosti s přechodem původního počítačového programu aplikace obchodního rejstříku ISOR na novou aplikaci ISROR (spravovanou společností Corpus Solutions a.s.), od května 2014 přejmenovanou na ISVR došlo za rok 2012 ke zkreslení statistik co do počtu zapsaných subjektů. Údaje tak nejsou zcela přesné, avšak jedná se o oficiální výstup a jiné k dispozici nejsou. Za rok 2013 nebyly k datu zpracování této práce statistické ročenky uveřejněny. Údaje uvedené pro Městský soud v Praze za rok 2013 byla poskytnuta dozorčí úřednicí Městského soudu v Praze pí. Jaroslavou Medalovou, které tímto za ně děkuji.

Seznam zkratk

„o.z.“ nebo

„občanský zákoník“

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

„o.s.ř.“ nebo

„občanský soudní řád“

- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

„ZOK“ nebo	
„zákon o korporacích“	- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech
„ZVR“ nebo	
„zákon o veřejných rejstřících“	- zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
„VKŘ“	- Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 505/2001-Org., vnitřní a kancelářský řád
„ObchZ“ nebo	
„Obchodní zákoník“	- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
„obč. zák.“	- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Seznam použité literatury

Knižní zdroje:

- MESTRE, Jacques. *Francouzské obchodní právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2002, ISBN 8086199584
- POSPÍŠILOVÁ, Alena. K vývoji právní úpravy obchodního rejstříku. *Aplikované právo: vědecký časopis*, roč. 2006, č. 1
- MALOVSKÝ-WENIG, Arnošt. *Příručka obchodního práva*. 1. vyd. Praha: Československý Kompas, 1947, XVI
- ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Vyd. 1. Praha: ASPI Publishing, 2005. ISBN 8073571153.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI Publishing, 2005. ISBN 8073570629.
- HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003, 182-183 s. ISBN 8071796646.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník: komentář*. 11. vyd. Praha: Beck, 2006, XX, ISBN 8071794872.
- HENDRYCH, Dušan, Miroslav BĚLINA, Josef FIALA, Pavel ŠÁMAL, Ivana ŠTENGLOVÁ a Pavel ŠTURMA. *Právní slovník*. 3. podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 9788074000591.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 268-269 s. ISBN 9788074004803.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vyd. Praha: Beck, 2006, 10-11 s. ISBN 8071795518.

Odborné publikace:

- KORBEL, František, *Právnícké osoby v NOZ*. *Právo & Byznys*: magazín pro právnickou obec a top management, roč. 2013, č. 10, vyšlo 25.9.2013

- DĚDIČ, Jan; LASÁK, Jan, *Obchodněprávní revue: odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. Praha: C.H. Beck, 2014, č. 1. ISSN 18036554.
- TELEČ, Ivo. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C.H. Beck, č. 22, roč. 2013.
- FORST, Adam. epravo.cz, 92463. Pobočné spolky dle nového občanského zákoníku. 10.10.2013, dostupný z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/pobocne-spolky-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-92463.html>>
- RONOVSÁ, Kateřina. Nadační fond po rekonstrukci soukromého práva. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C.H. Beck, č. 13-14, roč. 2013
- FALDYNA, František. Obchodní rejstřík - Pojem, podstata a účel obchodního rejstříku a řízení ve věcech obchodního rejstříku. *Právní fórum: český právníkový měsíčník*. Praha: ASPI Publishing, 2006. ISSN 12147966.
- KAVĚNA, Martin. Postavení notáře při provádění přímých zápisů do obchodního rejstříku podle připravovaného rejstříkového zákona. *Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie*. Praha: Rego. č. 6, roč. 2012. ISSN 12106348.
- VLÁDA. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C.H. Beck, č. 21, roč. 2013.

Ostatní zdroje:

- Důvodová zpráva k zákonu č. 216/2005 Sb., změna obchodního zákoníku, obecná část. Poslanecká sněmovna Parlamentu, rok 2004, tisk 566/0. ASPI LIT25629CZ
- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., ze dne 3.2.2012. Poslanecká sněmovna Parlamentu, rok 2012. ASPI LIT38253CZ
- Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ze dne 27.2.2013. Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 931/0., ASPI LIT45495CZ
- Důvodová zpráva k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ze dne 3.4.2013. Poslanecká sněmovna Parlamentu, tisk 986/0., ASPI LIT45501CZ

Judikatura:

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.9.1999, sp. zn. 20 Cdo 2380/98. pramen: SoJ, číslo vydání 4, ročník 2000, 132 s., uveřejněno pod pořadovým číslem 39/2000, ASPI: JUD14797CZ.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.10.2004, sp. zn. 32 Odo 840/2004. pramen: ASPI: JUD38070CZ.

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4.7.2012, sp. zn. 14 Cmo 109/2011-26. složení senátu: JUDr. Olga Římalová, Mgr. Eva Dudová, JUDr. Eva Svobodová, vlastní zdroj
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.7.2012, sp. zn. 7 Cmo 314/2012-137. složení senátu: JUDr. Jaroslava Vlčková, JUDr. Jana Součková, JUDr. Josef Holejšovský, vlastní zdroj
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.8.2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002. pramen: Sb.NS, číslo vydání 6, ročník 2004, 276 s., uveřejněno pod pořadovým číslem 58/2004, ASPI: JUD26449CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7.2008, sp. zn. 29 Cdo 2186/2008. zdroj: ASPI: JUD139712CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.6.2008, sp. zn. 29 Cdo 1759/2008. zdroj: ASPI: JUD138321CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.6.2011, sp. zn. 29 Cdo 892/2010. pramen: SoJ, číslo vydání 5, ročník 2012, uveřejněno pod pořadovým číslem 64/2012, zdroj: ASPI: JUD201594CZ.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.9.2012, sp. zn. 7 Cmo 277/2012-197. složení senátu: JUDr. Josef Holejšovský, JUDr. Jana Součková, JUDr. Jaroslava Vlčková, vlastní zdroj
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18.12.2013, sp. zn. 14 Cmo 515/2012-219. složení senátu: JUDr. Olga Římalová, Mgr. Eva Dudová, JUDr. Vojtěch Trojánek, vlastní zdroj

Abstrakt

Právní úprava obchodního rejstříku

Cílem této diplomové práce je analyzovat právní úpravu obchodního rejstříku v České republice, a to jak vývoj obchodního rejstříku, tak současný právní rámec úpravy, s ohledem na proběhlou rekodifikaci soukromého práva účinnou od 1.1.2014.

Diplomová práce se skládá z 10 kapitol.

První kapitola shrnuje vývoj právní úpravy obchodního rejstříku v českých zemích od dob Rakouska-Uherska, přes změny právního systému po roce 1989, až po současnou právní úpravu.

Druhá kapitola pojednává o pojmu a povaze veřejných rejstříků právnických a fyzických osob, na kterých jsou objasněny všechny základní principy obchodního rejstříku, když obchodní rejstřík se stal jedním z typů veřejného rejstříku. Podkapitola o rejstříkových soudech obsahuje rozbor fungování rejstříkových soudů a podkapitola o osobách a údajích zapisovaných do veřejných rejstříků vymezuje základní skutečnosti, které se zapisují do těchto veřejných rejstříků.

Třetí kapitola se zaměřuje na obchodní rejstřík a jeho jednotlivé oddíly a skutečnosti do nich zapisované. Je nutné mít na paměti obecnost úpravy o veřejných rejstřících, ke které přistupuje speciální úprava obchodního rejstříku.

Čtvrtá kapitola je stručným náhledem do pojmů nových typů veřejných rejstříků, které právní úprava do 31. 12. 2013 neznala.

Pátá kapitola popisuje řízení ve věcech obchodního rejstříku, jeho zahájení, přezkum návrhů, povaha zápisů a jejich provádění, a zákonné lhůty pro vyřízení návrhu rejstříkovým soudem. Procesní úprava není hlavním předmětem této práce, proto je zaměřena pozornost na rámcový popis problematiky, s upozorněním na změny právní úpravy. Obsáhlejší část je věnována institutu zápisů notářem do obchodního rejstříku, který je do právní úpravy zaveden zcela nově.

Šestá kapitola se zabývá vymezením účelu a obsahu sbírky listin obchodního rejstříku. Rozebrána je problematika sankcí za její nenaplňování.

Sedmá kapitola vymezuje právní úpravu obchodního věstníku, který nezbytně s obchodním rejstříkem souvisí. Vývoj a účel obchodního věstníku, včetně jeho oslabení po 1.1.2014.

Poslední kapitola obsahuje vysvětlení přechodných ustanovení, které souvisí s přijetím zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, a to problematiku podřízení se obchodních korporací tomuto zákonu.

Abstract

Legal regulation of the Commercial Register

The purpose of my master's thesis is to describe the Commercial Register legislation in the Czech Republic, including both a development of the Commercial Register and its current legal framework, with regard to a recent recodification of private law which came into effect on January 1, 2014.

The thesis is composed of 8 chapters.

Chapter One summarizes a legislation development of the Commercial Register in Czech countries since the Austria-Hungary period through the changes of a legal system after 1989 to a current legislation after recodification.

Chapter Two deals with a term and a nature of the Public Registers of Legal Entities and Natural Persons, on which all of the elemental principles of the Commercial Register are explained, when the Commercial Register had become one of the types of public registers. Subchapter about courts maintaining the Commercial Register contains an analysis of their operations. Subchapter about persons and entries that can be entered into public registers defines essential facts, which shall be entered into the register.

Chapter Three explores the Commercial Register, its individual units and facts which can enter those units. It is necessary to keep the legislation generality of public registers in mind, to which a special arrangement of Commercial Register is connected to.

Chapter Four outlines the origins of new types of public registers, which were unknown until December 31, 2013.

Chapter Five describes the Commercial Register procedures, their initiation, review of proposals, nature of entries, and legal time limits for the court maintaining the Commercial Register to process the application. Procedural arrangement is not the main point of my thesis, therefore the attention is aimed at general description of the subject, highlighting changes to the legislation. The more extensive part is dedicated to the

authority of notarial registration in the Commercial Register, which has been recently incorporated into the legislation.

Chapter Six defines a purpose and a content of the Collection of Documents of the Commercial Register and discusses sanctions which can be applied in case the collection is not followed.

Legislation of commercial bulletin, which is related to the Commercial Register, is discussed in Chapter Seven. Development and purpose of the commercial bulletin is described, including weakening of its importance after January 1, 2014.

The last chapter includes an explanation of transitional provisions which is linked to the adoption of Act No. 90/2012 Coll., on commercial companies, namely the issues of commercial companies and their respect for this act.

Klíčová slova

obchodní rejstřík

sbírka listin

rejstříkové soudy

Key words

Commercial Register

Collection of documents

Courts of registration